

บทที่ 3

ผลการศึกษา

การศึกษาองค์ประกอบชนิดของปลาจากอวนลากที่บดลงบริเวณอ่าวมะนาว จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ พบว่าประกอบด้วยปลา 53 ชนิด 33 สกุล 25 วงศ์ 6 อันดับ ปลาทั้งหมด
อยู่ในชั้น Teleostomi ดังนี้

อันดับ	จำนวน		
	ชนิด	สกุล	วงศ์
1. Clupeiformes	5	3	3
2. Beloniformes	2	2	2
3. Mugiliformes	8	4	3
4. Polynemiformes	1	1	1
5. Perciformes	30	17	14
6. Pleuronectiformes	7	6	3
รวม	53	33	25

ลักษณะที่ใช้จำแนกอันดับ, วงศ์, สกุล และชนิดของปลา บริเวณอ่าวมะนาว
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะจำแนกอันดับ

- 1 a. ลำตัวสมมาตรกันทั้งด้านซ้ายและด้านขวา.....2
- 1 b. ลำตัวไม่สมมาตรกัน ตาอยู่บนข้างเดียวกันของหัว..... อันดับ Pleuronectiformes

- 2 a. สันท้องมีหนามแหลม (scute) ปากปกติ กระดูก premaxillary เจริญดี ส่วนมากไม่มีเส้นข้างตัว.....อันดับ Clupeiformes
- 2 b. สันท้องไม่มีหนามแหลม กระดูก premaxillary เจริญน้อย มีเส้นข้างตัวเป็นส่วนใหญ่.....3
- 3 a. มีครีบหลัง 1 อัน4
- 3 b. มีครีบหลัง 2 อัน ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนก้านครีบแข็งที่แข็งแรงและส่วนก้านครีบบอ่อนหรืออาจรวมกันเป็นครีบเดียว แต่มีส่วนก้านครีบแข็งและครีบบอ่อน....5
- 4 a. ปากยื่นยาวออกเป็นจะงอยปากยาวคล้ายปากนกและมีฟันแหลมคมบนขากรรไกร ถ้ามีปากแบบปกติก็จะมีครีบทูและครีบท้องเจริญมาก ลำตัวเป็นรูปสี่เหลี่ยม เส้นข้างตัวเรียบปกติ..... อันดับ Beloniformes
- 4 b. ปากเป็นแบบปกติ มีฟันขนาดเล็กบนขากรรไกร ไม่มีเส้นข้างตัว.....
..... อันดับ Mugiliformes
- 5 a. ก้านครีบทูส่วนล่างแยกออกมาต่างหากและมีลักษณะยื่นยาวเป็นเส้น ครีบหลังอันแรกมีก้านครีบแข็งที่ค่อนข้างโค้งงอได้ ส่วนหัวแบนข้าง.....อันดับ Polynemiformes
- 5 b. ไม่มีก้านครีบทูส่วนล่างยื่นยาวออกมาเป็นเส้น มีครีบหลัง 1 อันหรือ 2 อัน ครีบหลังอันแรกมีก้านครีบแข็งมากกว่า 4 อัน ส่วนหัวแบนข้างหรือแบนลง ถ้าแบนลงช่องเปิดเหงือกจะมีขนาดเล็กมากและค่อนข้างกลม.....อันดับ Perciformes
- อันดับ Clupeiformes

ลักษณะจำแนกวงศ์

- 1 a. ไม่มีเส้นข้างตัว..... 2
- 1 b. มีเส้นข้างตัว..... Chanidae

2 a. ปากอยู่ตรงหรือเฉียงลงและอยู่ปลายด้านหน้าของหัว กระดูกขากรรไกรบนโค้งมนไม่
แหลม ปากเล็กถึงขนาดกลาง..... Clupeidae

2 b. ปากอยู่ต่ำ กระดูกขากรรไกรบนแหลมยาวปากกว้าง..... Engraulidae

วงศ์ Clupeidae

ลักษณะจำแนกสกุล

ครีบกันขนาดปานกลางมีจำนวนก้านครีบ 15-25 อัน ก้านครีบ 2 อันสุดท้ายไม่แยกจากกัน
ส่วนท้องเจริญดี ขากรรไกรบนและล่างเท่ากันและมีฟันขนาดเล็ก จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่
หน้าครีบท้อง..... Clupea

ลักษณะจำแนกชนิด

ครีบกันมีจำนวนก้านครีบน้อยกว่า 20 อัน ครีบท้องขนาดปานกลาง เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัว
มีจำนวนประมาณ 45 เกล็ด ส่วนท้องเป็นสันแหลม, คม จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ใกล้กับ
ส่วนปลายจะงอยปากมากกว่าส่วนฐานของครีบหาง..... Sardinella fimbriata

วงศ์ Engraulidae

ลักษณะจำแนกสกุล

1 a. ที่ท้องมีหนามอยู่ระหว่างครีบหูและครีบกัน..... Engraulis

1 b. ที่ท้องมีหนามอยู่เฉพาะครีบหูและส่วนท้อง..... Stolephorus

สกุล Engraulis

ลักษณะจำแนกชนิด

สันคมที่ท้องเริ่มจากคอดคอกถึงหน้ารูกันมีจำนวน 27 อัน กระดูกขากรรไกรบนยาวไม่เลยช่อง
เปิดเหงือก..... Engraulis malabaricus

สกุล Stolephorusลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่ตรงกับก้านครีบหลังอันที่ 12 มีแถบสีเงินตามความยาวลำตัว
.....Stolephorus indicus
- 1 b. จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่ตรงกับก้านครีบหลังอันที่ 8-9 จะงอยปาก, ครึ่งหนึ่งของ
ส่วนหน้าของขากรรไกรล่างและที่มุมปากมีจุดสีดำและมีรอยแต้มสีดำจาง ๆ ที่ส่วนท้าย
ของหัวกระโหลก.....Stolephorus bataviensis

วงศ์ Chanidae

ลักษณะจำแนกชนิดมีเพียงชนิดเดียวเท่านั้นคือ Chanos chanos มีลักษณะเช่นเดียวกับวงศ์.....หน้า 48

อันดับ Beloniformes

ลักษณะจำแนกวงศ์

- 1 a. ขากรรไกรยื่นยาวทั้งบนและล่างยาวเกือบเท่ากัน..... Belonidae
- 1 b. ขากรรไกรยื่นยาวเฉพาะอันล่าง..... Hemirhamphidae

วงศ์ Belonidae

ลักษณะจำแนกสกุล

ไม่มี gill raker คอดหางแบนข้างหรือแบนลงเล็กน้อย ลำคอกมีแถบฟัน 2-3 แถว กระดูก
ฝาปิดเหงือกอาจจะมีหรือไม่มีเกล็ด ครีบหางเว้าลึกหรือตัดตรง จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ถัด
จากครีบกันไปทางด้านท้ายของลำตัว กระดูกระหว่างกระดูกขากรรไกรบนอันหลังไม่โผล่
ขึ้นมา..... Tylosurus

ลักษณะจำแนกชนิด

ครีบหางตัดตรงหรือกลม เส้นข้างตัวไม่ยกเป็นสันที่บริเวณคอคอดหาง ก้านครีบกันมีจำนวน ii, 13-15; ครีบหลัง ii, 10-13 ลำตัวเป็นรูปสี่เหลี่ยม เกิดตามแนวเส้นข้างตัวมีจำนวน ประมาณ 170 เกล็ด ครีบหางมีจุดสีดำที่บริเวณส่วนกลางหาง.....
.....Tylosurus strongylurus

วงศ์ Hemirhamphidae

ลักษณะจำแนกสกุล

จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่หน้าหรืออยู่เหนือครีบกัน ขากรรไกรล่างยื่นยาวออกไป ครีบหาง เว้าลึก..... Hemirhamphus

ลักษณะจำแนกชนิด

ความยาวส่วนหัววัดจากปลายสุดของขากรรไกรบนถึงช่องเปิดเหงือกเท่ากับ $\frac{1}{3.5} - \frac{1}{3.7}$ เท่าของความยาวลำตัว.....Hemirhamphus gaimardi

อันดับ Mugiliformes

ลักษณะจำแนกวงศ์

- 1 a. เส้นข้างตัวเจริญดี ขากรรไกรบนและล่างมีฟันเขี้ยวขนาดใหญ่ไม่มี gill raker..
..... Sphyraenidae
- 1 b. ไม่มีเส้นข้างตัวหรือมีแต่ไม่เจริญ มีฟันขนาดเล็ก gill raker เรียวยาว.....2
- 2 a. ครีบหลังมีก้านแข็ง 4 อัน ครีบกันมีก้านแข็ง 3 อัน..... Mugilidae
- 2 b. ครีบหลังมีก้านแข็ง 5-6 อัน ครีบกันมีก้านแข็ง 1 อันAtherinidae

วงศ์ Sphyraenidae

ลักษณะจำแนกสกุล

มีเพียงสกุล Sphyraena สกุลเดียว มีลักษณะเช่นเดียวกับลักษณะวงศ์.....หน้า 57

ลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. มุมของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า (preoperculum) กลม จุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบแรกอยู่เหนือปลายของครีบหูและเลยจุดเริ่มต้นของครีบท้องออกไปทางด้านหลัง.....Sphyraena jello
- 1 b. มุมของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเป็นรูปเหลี่ยม จุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบแรกอยู่ถัดไปจากจุดเริ่มต้นของครีบท้องแต่อยู่หน้าปลายครีบหูในแนวเส้นตั้งฉาก.....Sphyraena obtusata

วงศ์ Mugilidae

ลักษณะจำแนกสกุล

- 1 a. ส่วนท้ายของกระดูกขากรรไกรบนงอโค้งลงและยาวเลยมุมปาก มีปลายสุดโผล่ที่บริเวณมุมปากเมื่อหุบ ด้านท้ายของเกล็ดมีหยักละเอียด ครีบหลังอันแรกมีก้านแข็งอันแรกแข็งแรงและงอโค้งเล็กน้อย ครีบหางเป็นแฉกตื้นหรือบางชนิดเกือบตัดตรง ครีบอกสั้น ลำตัวด้านข้างมีแถบสีคล้ำตามแนวนอน 1-6 แถบ..... Liza
- 1 b. ส่วนท้ายของกระดูกขากรรไกรบนงอโค้งยาวเลยมุมปากและซ่อนใต้มุมปาก เมื่อหุบยกเว้นบางชนิดโผล่บางส่วน ด้านท้ายของเกล็ดมีเยื้องบางยื่นออก ครีบหลังอันแรกมีก้านแข็งเรียวและตรงครีบหางเว้าวงเดือน ครีบอกโค้งยาว ลำตัวด้านข้างไม่มีแถบสีคล้ำตามแนวนอน..... Valamugil

สกุล Lizaลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. เยื่อไขมันคลุมตามีขนาดเล็ก ครีบหลังครีบที่สองเริ่มต้นบริเวณตรงกับ $\frac{1}{3}$ ของฐานครีบกัน.....2
- 1 b. เยื่อไขมันคลุมตามีขนาดใหญ่ ครีบหลังครีบที่สองเริ่มต้นบริเวณตรงกับครึ่งหน้าของฐานครีบกัน.....3
- 2 a. เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัวมีจำนวน 31 เกล็ด เกล็ดข้างตัวในแนวเฉียงใต้ครีบหลังครีบแรกมีจำนวน 11-12 เกล็ด..... Liza macrolepis
- 2 b. เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัวมีจำนวน 26-31 เกล็ด เกล็ดข้างตัวในแนวเฉียงที่ใต้ครีบหลังครีบแรกมีจำนวน 9-10 เกล็ด..... Liza melinoptera
- 3 a. เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัวมีจำนวน 33-35 เกล็ด..... Liza tade
- 3 b. เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัวมีจำนวน 28-30 เกล็ด.....Liza subvirides

สกุล Valamugilลักษณะจำแนกชนิด

- ด้านล่างของปลายลิ้นอยู่ติดกับพื้นปาก ด้านท้ายของเกล็ดเป็นเยื่อบาง เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัวมีจำนวน 38-42 เกล็ด..... Valamugil seheli

วงศ์ Atherinidaeลักษณะจำแนกสกุล

- มีเพียงสกุลเดียวคือ Atherina มีลักษณะเช่นเดียวกับวงศ์..... หน้า 70

ลักษณะจำแนกชนิด

รูปร่างหน้าครีบล้างครีบแรกระหว่างช่องท้อง ระยะระหว่างรูปร่างกับจุดเริ่มต้นของครีบล้างครีบแรกในแนวตั้งห่างกันประมาณ 3-4 เกล็ด จุดเริ่มต้นของครีบล้างครีบแรกอยู่ใกล้กับครีบก้นมากกว่าครีบท้อง ความยาวลำตัวมากกว่า 5 เท่าของครีบทู ปลายครีบท้องยาวถึงจุดเริ่มต้นของครีบล้างครีบแรก เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัว 35-38 เกล็ด จุดเริ่มต้นของครีบล้างครีบแรกตรงกับเกล็ดที่ 13-14 จุดเริ่มต้นของครีบล้างครีบที่สองตรงกับเกล็ดที่ 21-23 รูปร่างอยู่ตรงกับเกล็ดที่ 9-10..... Atherina duodecimalis

อันดับ Polynemiformes

ลักษณะจำแนกวงศ์

มีเพียงวงศ์เดียวคือ Polynemidae มีลักษณะเช่นเดียวกับอันดับ..... หน้า 74

ลักษณะจำแนกสกุล

ก้านครีบทูส่วนล่างแยกเป็นอิสระ 3-4 เส้น ริมฝีปากกลางเฉพาะบริเวณมุมปากเจริญดี.....
..... Eleutheronema

ลักษณะจำแนกชนิด

ริมฝีปากเจริญเฉพาะส่วนมุมปาก มีฟันอยู่ด้านนอกขากรรไกร ครีบทูมีก้านครีบทูแยกเป็นอิสระ 4 เส้น.....Eleutheronema tetradactylum

อันดับ Perciformes

ลักษณะจำแนกอันดับย่อย

- 1 a. ลำตัวและส่วนหัวแบน ครีบล้างมีหลายแบบครีบทูทุกครีบทูยกเว้นครีบทูหางมีก้านแข็งแข็งแรง ครีบทูและครีบท้องแยกจากกัน อาจมีหนามแหลมที่ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกส่วนหน้า ช่องเปิดเหงือกปกติ.....2

- 1 b. ลำตัวแบนข้างเล็กน้อยหรือทรงกระบอกแบนลงเล็กน้อย ส่วนหัวแบนลงและมีช่องเปิดเหงือกเป็นรูเล็ก ๆ ค่อนข้างกลม มีเส้นข้างตัวไม่ขาดตอน ครีบหูมีขนาดใหญ่และมีเยื่อบางยึดติดกับครีบท้อง มีหนามแข็งแรงที่ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า ส่วนปลายของหนามเป็นหยัก..... อันดับย่อย Callionymoidei
- 2 a. ครีบท้องแต่ละครีบมีก้านครีบแข็ง 2 อัน คือด้านนอกของตัวครีบ 1 อันและด้านในของตัวครีบ 1 อัน อันที่อยู่ด้านในจะมีเยื่อยึดติดกับส่วนท้อง ลำตัวแบนข้าง มีเกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็กมากติดแน่นกับผิวหนังดูด้วยตาเปล่าจะเห็นเป็นตุ่มเล็ก ๆ เรียงต่อกัน มีเส้นข้างตัวยาวตลอดไม่ขาดตอน..... อันดับย่อย Siganoidei
- 2 b. ครีบท้องมีก้านครีบแข็งเฉพาะทางด้านนอกของครีบ ลำตัวอาจแบนข้างจนถึงกลมทรงกระบอก อาจมีเกล็ดแบบ cycloid หรือ ctenoid หรือไม่มีเกล็ด อาจมีเส้นข้างตัวหรือไม่มี.....3
- 3 a. ครีบท้องส่วนมากติดกัน เส้นข้างตัวไม่มี มี mucous canal เกล็ดแบบ cycloid หรือ ctenoid หรือทั้งสองอย่างปนกันหรือไม่มีเกล็ด.....อันดับย่อย Gobioidi
- 3 b. ครีบท้องแยกกัน มีเส้นข้างตัว ไม่มี mucous canal เกล็ดมี 2 แบบ.....4
- 4 a. บริเวณหัวและกระดูกฝาปิดเหงือกมีสันกระดูกซึ่งมีหนามแหลม ลำตัวสั้นหรือยาวและแบนข้างหรือแบนลง.....อันดับย่อย Cottoidei
- 4 b. บริเวณหัวและกระดูกฝาปิดเหงือกไม่มีสันกระดูกและไม่มีหนามแหลมบนสันกระดูกที่ส่วนหัว..... อันดับย่อย Percoidei
- อันดับย่อย Percoidei

ลักษณะจำแนกวงศ์

- 1 a. ครีบกันมีก้านแข็ง 2 อัน แยกออกมาจากครีบกัน..... Carangidae
- 1 b. ครีบกันไม่มีก้านแข็งแยกออกมา.....2
- 2 a. ใต้คางมีหนวด 2 เส้น..... Mullidae

- 2 b. ใต้คางไม่มีหนวด.....3
- 3 a. ครีบหลังมีก้านครีบ 8-10 อัน เกล็ดขนาดใหญ่..... Apogonidae
- 3 b. ครีบหลังมีก้านครีบ 16 อันหรือมากกว่า เกล็ดขนาดปานกลาง.....4
- 4 a. ลำตัวยาวรูปทรงกระบอก..... Sillaginidae
- 4 b. ลำตัวมีหลายรูปแบบแบนข้างมากหรือน้อยแล้วแต่ชนิด.....5
- 5 a. ครีบหลังไม่มีรอยบากลึกทำให้เห็นเป็นครีบเดียว.....6
- 5 b. ครีบหลังมีรอยบากลึกทำให้เห็นเป็นสองครีบ.....9
- 6 a. พื้นบนขากรรไกรบนและล่างแบนมีฟันเขี้ยว มีหนามแหลมที่กระดูก opercle
เกล็ดเล็ก..... Serranidae
- 6 b. พื้นบนขากรรไกรบนและล่างมีขนาดเล็กหรือเป็นรูปกรวยมีหลายแถว แถวนอกสุดมี
ขนาดใหญ่ ไม่มีหนามแหลมบนกระดูก opercle เกล็ดปานกลาง.....7
- 7 a. มี ocular shelves เกล็ดขนาดปานกลาง..... Lutianidae
- 7 b. ไม่มี ocular shelves เกล็ดขนาดเล็กถึงค่อนข้างใหญ่.....8
- 8 a. ส่วนท้ายทอยมี nuchal spine เกล็ดเล็ก บริเวณอกมีหรือไม่มีเกล็ด เส้น
ข้างตัวสมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์..... Leiognathidae
- 8 b. ส่วนท้ายทอยไม่มี nuchal spine เกล็ดขนาดใหญ่หลุดง่าย บริเวณอกมีเกล็ด
เส้นข้างตัวสมบูรณ์..... Gerridae
- 9 a. ครีบหลังมีก้านครีบแข็ง 7-9 อัน.....Centropomidae
- 9 b. ครีบหลังมีก้านครีบแข็ง 12-14 อัน.....Theraponidae

อันดับย่อย Percoidei

วงศ์ Centropomidae

ลักษณะจำแนกสกุล

เกล็ดแบบ cycloid ครีบท้องไม่มี axillary process ไม่มีกระดูก supplementary maxillary ครีบหางเว้าลึก.....Ambassis

ลักษณะจำแนกชนิด

ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบน คางโผล่ออกมาเป็นสัน เกล็ดตามแนวเส้นข้างตัว 25-30 เกล็ด เกล็ดเหนือเส้นข้างตัว 2-3 แถว เส้นข้างตัวยาวตลอดหรือขาดตอน ก้านครีบแข็งอันที่ 2 ของครีบหลังยาวเท่ากับหรือสั้นกว่าก้านครีบแข็งอันที่ 3 ครีบหลังอยู่ที่ตำแหน่ง เกล็ดที่ 8-9 จากส่วนท้ายของหัว ลิ้นไม่มีฟัน ส่วนปลายก้านครีบแข็งของครีบหลังมีสีดำ...
..... Ambassis kopsi

วงศ์ Serranidae

ลักษณะจำแนกสกุล

มีฟันประเภทฟันเขี้ยวและฟันเล็ก ๆ ที่กระดูกเพดานปากด้านข้าง ครีบหลังมีก้านแข็ง 11 อัน ครีบท้องและครีบกันมีก้านแข็ง บริเวณด้านข้างของกรามไม่มีฟันเขี้ยว.....Epinephelus

ลักษณะจำแนกชนิด

ครีบหลังมีก้านครีบแข็ง 11 อัน ก้านครีบแข็งอันสุดท้ายของครีบหลังไม่สั้นกว่าก้านครีบแข็งอันที่สามหรืออาจจะสั้นกว่าเพียงเล็กน้อย หนามที่กระดูกฝาปิดเหงือกมีระยะห่างเท่ากัน กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างขอบหน้าของตา ครีบหางกลมมีแถบสีดำพาดขวางลำตัว และมีจุดสีน้ำตาลที่ส่วนหัว, ลำตัว, ครีบหลังและครีบกัน.....Epinephelus tauvina

วงศ์ Theraponidae

ลักษณะจำแนกสกุล

พื้นบนขากรรไกรบนและล่างเป็นแถบฟันแบบ villiform พื้นแถวนอกมีขนาดใหญ่ เยื่อหุ้ม
 ฝาปิดเหงือกไม่ติดกัน ปากกว้างรอยปากเฉียง ครีบหลังมีก้านครีบแข็ง 12-14 อัน ก้าน
 ครีบอ่อน 8-13 อัน.....Therapon

ลักษณะจำแนกชนิด

ขอบหลังกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเป็นหยักฟันเลื่อยและที่บริเวณมุมกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า
 จะเป็นซี่ขนาดใหญ่ ระยะระหว่างฐานครีบหลังกับเส้นข้างตัวห่างกันด้วยจำนวนเกล็ด 13-14
 เกล็ด จำนวนเกล็ดเส้นข้างตัวมากกว่า 80 เกล็ด มีแถบสีดำ 3 แถวโค้งจากส่วนบนสันหลัง
 ลงมาด้านข้างลำตัว.....Therapon jarbua

วงศ์ Apogonidae

ลักษณะจำแนกสกุล

มีพื้นบนกระดูก vomer, palatine และขากรรไกร ครีบกันมีก้านครีบอ่อน 13-17 อัน..
 Apogon

ลักษณะจำแนกชนิด

ครีบกันมีก้านครีบอ่อน 13-17 อัน ครีบหลังมีก้านครีบแข็ง 6 อัน กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า
 เป็นซี่หยักฟันเลื่อย ส่วนหัวยาวเท่ากับความลึกลำตัว ไม่มีแถบตามความยาวลำตัวแต่มีเส้น
 สีดำพาดขวางลำตัวจำนวนมาก..... Apogon lineolatus

วงศ์ Sillaginidae

ลักษณะจำแนกสกุล

มีเพียงสกุลเดียวคือ Sillago มีลักษณะเช่นเดียวกับวงศ์.....หน้า 91

ลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. ครีบกันมีก้านครีบอ่อน 22-24 อัน ลำตัวไม่มีจุดสีดำ กระดุกฝาปิดเหงือกอันหน้าและอันหลังมีเกล็ดแบบ cycloid ปกคลุม Sillago sihama
- 1 b. ครีบกันมีก้านครีบอ่อน 18-21 อัน ลำตัวมีจุดสีดำ กระดุกฝาปิดเหงือกอันหน้าและอันหลังมีเกล็ดแบบ ctenoid ปกคลุม..... Sillago maculata

วงศ์ Carangidae

วงศ์ย่อย Caranginae

ลักษณะจำแนกสกุล

- 1 a. ส่วนท้ายครีบหลังและครีบกันมีครีบฝอยหลายอัน..... Megalaspis
- 1 b. ส่วนท้ายครีบหลังและครีบกันไม่มีครีบฝอย..... Caranx

สกุล Megalaspisลักษณะจำแนกชนิด

มีเพียงชนิดเดียวเท่านั้นคือ Megalaspis cordyla ลักษณะเช่นเดียวกับสกุล..... หน้า 98

สกุล Caranxลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. ส่วนนอกบริเวณแนวกลางตัวไม่มีเกล็ด ส่วนหน้าของครีบหลังและครีบกันก้านครีบไม่ยกขึ้นสูงเป็นรูปโค้ง สันแข็งของเส้นข้างตัวมีจำนวน 25-30 อัน.....
..... Caranx praeustus
- 1 b. ส่วนนอกมีเกล็ด ตาขนาดปานกลาง เส้นข้างตัวส่วนหน้าโค้งปานกลางยาวประมาณ $\frac{1}{3}$ ของเส้นข้างตัว.....2

- 2 a. สันแข็งส่วนท้ายของเส้นข้างตัวมีจำนวน 44-46 อัน.....Caranx boops
- 2 b. สันแข็งส่วนท้ายของเส้นข้างตัวมีจำนวน 30-33 อัน.....Caranx sexfasciatus

วงศ์ย่อย Chorineminae

ลักษณะจำแนกสกุล

มีเพียงสกุลเดียวคือ Chorinemus ลักษณะเช่นเดียวกับวงศ์ย่อย.....หน้า 105

ลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. จะงอยปากหู่ กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวเลยขอบหลังตามาก มีจุดกลมสีดำ
เรียงกันเป็นแถวเหนือเส้นข้างตัว.....Chorinemus lysan
- 1 b. จะงอยปากแหลม กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงกึ่งกลางตาหรือยาวเลยขอบ
หลังตา มีจุดสีดำยาวรีในแนวตั้งเรียงเป็นแถวแนวเส้นข้างตัว..Chorinemus tala

วงศ์ Lutianidae

ลักษณะจำแนกสกุล

ครีบหลังและครีบกันมีเกล็ดปกคลุมมากบ้างน้อยบ้าง ปากกว้างยึดหดได้ กระดูกฝาปิดเหงือก
อันหน้ามีรอยเว้าลึกหรือตื้นทำให้มีลักษณะคล้ายปุ่ม ครีบหางแบบ truncate หรือ
emarginate..... Lutianus

ลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. พื้นบนกระดูก vomer เป็นกลุ่มรูปสามเหลี่ยมที่มีฐานยื่นยาวออกไปทางด้านข้าง มีจุด
สีดำขนาดใหญ่บนเส้นข้างตัวส่วนใหญ่ของจุดสีดำอยู่เหนือข้างตัว.....
.....Lutianus russelli
- 1 b. พื้นบนกระดูก vomer เป็นกลุ่มรูปสามเหลี่ยมแต่ส่วนฐานไม่ยื่นยาวออกไป ไม่มีจุดสีดำ
บนเส้นข้างตัว.....Lutianus vaiigiensis

วงศ์ Leionathidae

ลักษณะจำแนกสกุล

- 1 a. ฟันบนขากรรไกรบนแหลม มีฟันแถวเดียวแบบฟันเขี้ยวที่ด้านข้างของ symphysis.
..... Gazza
- 1 b. ฟันบนขากรรไกรมีขนาดเล็กเป็นฟันแถวเดียว.....2
- 2 a. ปากเมื่อยึดออกจะชี้ลงข้างล่าง..... Leionathus
- 2 b. ปากเมื่อยึดออกจะชี้ขึ้นข้างบน..... Secutor

สกุล Secutorลักษณะจำแนกชนิด

ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 1.6-1.7 เท่าของความลึกลำตัว เกล็ดเส้นข้างตัว 30-35
เกล็ดเหนือขอบตา (supraorbital) มีหนามแหลม 1 อัน.....Secutor ruconius

สกุล Gazzaลักษณะจำแนกชนิด

มีเพียงชนิดเดียวคือ Gazza minuta ลักษณะเช่นเดียวกับสกุล.....หน้า 116

สกุล Leionathusลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. แก้มมีเกล็ด ความยาวลำตัวมากกว่า 3 เท่าของความลึกลำตัว ขากรรไกรบนและ
ล่างทำมุมกันประมาณ 30 องศา..... Leionathus elongatus
- 1 b. แก้มไม่มีเกล็ด ความยาวลำตัวประมาณ 3 เท่าของความลึก ขากรรไกรบนและ
ล่างทำมุมกัน 25-40 องศา.....2

- 2 a. แนวโค้งท้ายหัวกระโหลกโค้งจากส่วนท้ายจะงอยปากถึงส่วนเว้าบริเวณ
interorbital space แนวสันหลังโค้งมากกว่าแนวสันท้อง รอยปากยาวถึงขอบ
ล่างของขอบตา nuchal spine ยาวกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางตา..... 3
- 2 b. แนวสันท้ายกระโหลกค่อนข้างตรง interorbital space อาจจะมีหรือไม่มีรอย
เว้า แนวสันหลังอาจจะโค้งเท่ากับหรือมากกว่าหรือน้อยกว่าแนวสันท้อง รอยปาก
ยาวถึงค่อนตา เส้นข้างตัวสิ้นสุดที่ส่วนหน้า, ใต้หรือถัดครีบหลังออกไป ก้านครีบแข็ง
อันที่สองของครีบหลังยาวเท่ากับครึ่งหนึ่งหรือน้อยกว่าความลึกลำตัว ออกไม่มีเกล็ด..
..... Leiognathus daura
- 3 a. ส่วนนอกมีเกล็ดเห็นชัดเจน ขากรรไกรล่างเว้าเล็กน้อย ความยาวหัวเท่ากับ 2.5
เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางตา ก้านครีบแข็งของครีบหลังมีขอบสีดำ.....
..... Leiognathus splendens
- 3 b. เกล็ดที่ส่วนนอกบางมาก กรามเว้าแข็งส่วนหัวยาวเป็น 3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลาง
ตา ก้านครีบแข็งของครีบหลังไม่มีสีดำ..... 4
- 4 a. ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังยาวเกือบเท่ากับความลึกลำตัวหรือยาวกว่า.....
..... Leiognathus fasciatus
- 4 b. ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังยาวน้อยกว่า 2 เท่าของความลึกลำตัว.....
..... Leiognathus equulus

วงศ์ Gerridae

ลักษณะจำแนกสกุล

ส่วนบนของหัวเรียบไม่มี nuchal spine เกล็ดใหญ่หลุดง่าย ส่วนหัวมีเกล็ด เยื่อปิดเหงือก
ไม่ติดกับคอดคอ ครีบหลังและครีบกันมีเกล็ดปกคลุม..... Gerres

ลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังยาวออกมาเป็นเส้นยาวมากกว่าความยาวหัวมาก ครีบกันมีก้านครีบอ่อน 7-8 อัน ด้านข้างลำตัวมีแถวของจุดสีดำในแนวตั้งจากสันหลังถึงส่วนล่างของลำตัว..... Gerres punctatus
- 1 b. ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังไม่ยื่นยาวออกมาเป็นเส้นมีขนาดยาวกว่าก้านครีบอัน ยี่นเล็กน้อยแต่สั้นกว่าความยาวหัวมาก..... 2
- 2 a. ครีบหูยาวเลยจุดเริ่มต้นของครีบกัน..... 3
- 2 b. ครีบหูยาวไม่ถึงจุดเริ่มต้นของครีบกัน ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.5-3 เท่าของความลึกลำตัว ก้านครีบแข็งของครีบหลังและครีบกันเรียวยาว เกล็ดเส้นข้างตัว 35-38 เกล็ด..... Gerres oyena
- 3 a. ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.-3.5 เท่าของความลึกลำตัว เกล็ดเส้นข้างตัว 43-48 เกล็ด..... Gerres oblongus
- 3 b. ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2-2.2 เท่าของความลึกลำตัว เกล็ดเส้นข้างตัว 32-35 เกล็ด มีเส้นสีดำพาดตามความยาวของเกล็ดในแนวราบ.....
..... Gerres abbreviatus

วงศ์ Mullidae

ลักษณะจำแนกสกุล

มีพื้นบนกระดูก vomer และ palatine ขากรรไกรมีแถบฟันแบบ villiform ครีบอ่อนของครีบหลังและหน้าครีบกันมีเกล็ดปกคลุม กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงส่วนล่างขอบหน้าของตา..... Upeneus

ลักษณะจำแนกชนิด

ส่วนหน้าของตามีเกล็ด ตายู่กึ่งกลางหัวหรือใกล้กับขอบหลังของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมากกว่าส่วนท้ายของจะงอยปาก ครีบหลังครีบแรกและครีบที่สองสูงเท่ากันและเท่ากับความลึกลำตัว เกล็ดเส้นข้างตัวประมาณ 30 เกล็ด ส่วนหัวและลำตัวมีจุดสีดำ จากจะงอยปากผ่านตาถึงท่อนหางมีแถบสีดำพาดผ่านตามความยาวครีบหางมีแถบสีดำ 4-5 แถบในแนวเฉียง
..... Upeneus tragula

อันดับย่อย Callionymoidei

ลักษณะจำแนกวงศ์

มีเพียงวงศ์เดียวคือ Callionymidae ลักษณะเช่นเดียวกับอันดับย่อย..... หน้า 135

ลักษณะจำแนกสกุล

ก้านครีบแข็งและก้านครีบอ่อนอันแรกของครีบท้องไม่แยกออกจากตัวครีบ ช่องเปิดเหงือกอยู่บริเวณด้านบนของหัว ที่ฐานของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีหนามแหลมซี่ตรงออกมา ส่วนหัวและลำตัวแบนลง ก้านครีบอันสุดท้ายของครีบท้องมีเยื่อยึดติดกับฐานของครีบหู.....
..... Callionymus

ลักษณะจำแนกชนิด

กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเป็นหนามยาว แข็ง ส่วนปลายเป็นหนามโค้งคล้ายตะขอ 3 อันหรือมากกว่า ครีบกันมีก้านครีบอ่อน 9-10 อัน ครีบหลังครีบแรกไม่มีก้านครีบยื่นยาวออกไปและบางส่วนหรือทั้งหมดของครีบเป็นสีดำ ครีบหลังครีบแรกยาวเท่ากับความลึกลำตัว ก้านครีบแข็งอันแรกของครีบหลังสั้นกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางตา Callionymus sagitta

อันดับย่อย Siganoidei

ลักษณะจำแนกวงศ์

มีเพียงวงศ์เดียวเท่านั้นคือ Siganidae มีลักษณะเช่นเดียวกับอันดับย่อย..... หน้า 137

ลักษณะจำแนกสกุล

มีเพียงสกุลเดียวคือ Siganus ลักษณะเช่นเดียวกับอันดับย่อย

ลักษณะจำแนกชนิด

ก้านครีบแข็งอันสุดท้ายของครีบหลังยาวกว่าก้านครีบแข็งอันแรกมาก เกล็ดระหว่างส่วนกลาง
ฐานครีบหลังกับเส้นข้างตัวห่างกัน 30-35 แถว ด้านข้างลำตัวมีแถบสีด้ายยาวเป็นแถบ
ครีบหางเว้าเล็กน้อย..... Siganus javus

อันดับย่อย Gobioidae

ลักษณะจำแนกวงศ์

ครีบท้องรวมเป็นครีบเดียวกัน ตาปกติไม่โผล่ขึ้นมา ไม่มีเยื่อหุ้มตา ฐานครีบหูไม่มีมัดกล้ามเนื้อหรือมีแต่ไม่แข็งแรง..... Gobiidae

ลักษณะจำแนกสกุล

ส่วนหัวไม่มีสันกระดูกเป็นผิวหนังแบนราบ มีเกล็ดแบบ cycloid บนกระดูกฝาปิดเหงือก
และมีเกล็ดบนหัวไปจนถึงช่องระหว่างตา ส่วนหัวแบนข้างหรือทรงกระบอก ฟันแถวบนและ
แถวในบนขากรรไกรเป็นฟันเขี้ยวขนาดใหญ่ คอดคอกว่าง กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงขอบ
หน้าของตา..... Acentrogobius

ลักษณะจำแนกชนิด

ลำตัวยาวค่อนข้างกลม ครีบหางยาวกว่าความยาวหัว ขากรรไกรบนมีฟันหลายแถว เกล็ด
เส้นข้างตัว 27-28 เกล็ด ครีบหลังครีบที่สองมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 10 อัน
ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 9 อัน ก้านครีบส่วนบนของครีบหูไม่ติดกันมีลักษณะ
คล้ายเส้นไหม ลำตัวมีจุดใหญ่ ๆ 2 แถว..... Acentrogobius ornatus

อันดับย่อย Cottoidei

ลักษณะจำแนกวงศ์

ก้านครีบแข็งของครีบหลังสั้นกว่าส่วนก้านครีบบอ่อน ก้านครีบหูไม่แยกออกจากกัน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ส่วนหัวแบนลงมาก..... Platycephalidae

ลักษณะจำแนกสกุล

ครีบหลังมีก้านแข็ง 7-9 อัน ครีบหางกลมหรือตัดตรง..... Platycephalus

ลักษณะจำแนกชนิด

ฟันบนกระดูก vomer มีลักษณะเป็นรูปโค้งวงเดือนในแนวขวาง ส่วนหัวมีสันกระดูกค่อนข้างเรียบ กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีหนามแหลมขนาดเท่ากัน 2 อัน อันบนไม่มีหนามเล็ก ๆ ที่ส่วนฐาน..... Platycephalus indicus

อันดับ Pleuronectiformes

ลักษณะจำแนกวงศ์

1 a. ตาทั้งสองอยู่ด้านซ้ายของลำตัว..... 2

1 b. ตาทั้งสองอยู่ด้านขวาของลำตัว ครีบหลังและครีบกันอาจติดต่อกับครีบหาง ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าปกคลุมด้วยผิวหนัง..... Soleidae

2 a. ครีบหลังและครีบกันไม่ติดกับครีบหาง ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าไม่มีผิวหนังปกคลุม..... Bothidae

2 b. ครีบหลังและครีบกันเชื่อมติดกับครีบหาง ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีผิวหนังปกคลุม..... Cynoglossidae

วงศ์ Soleidae

ลักษณะจำแนกสกุล

- 1 a. ครีบหลังและครีบกันไม่เชื่อมติดกับครีบหาง ไม่มีครีบหู.....2
- 1 b. ครีบหลังและครีบกันเชื่อมติดกับครีบหาง มีครีบหู..... Synaptura
- 2 a. ครีบท้องไม่ติดกับครีบกัน ด้านข้างลำตัวมีเส้นข้างตัวด้านละ 1 เส้น ฐานครีบท้องสั้น ด้านซ้ายและด้านขวามีขนาดเท่ากัน..... Aseraggodes
- 2 b. ครีบท้องด้านขวามีฐานครีบยาวและเชื่อมติดกับครีบกัน ด้านข้างลำตัวมีเส้นข้างตัว ด้านละ 1 เส้น แต่ด้านลำตัวที่ไม่มีตาจะมีเส้นอีกเส้นหนึ่งยาวไปตามแนวโค้งคอ.....
..... Pardachirus

สกุล Synapturaลักษณะจำแนกชนิด

ครีบหลังเริ่มต้นเหนือตาหรือส่วนหน้าของตา ตาอยู่ด้านขวาของลำตัว ขอบของกระดูกฝาปิดเหงือกฝังอยู่ที่ผิวหนัง หัวและลำตัวมีแถบพาดขวางจนถึงครีบหลังและครีบกัน เกล็ดแบบ ctenoid ทั้งสองด้าน ครีบหูด้านขวาฐานครีบกว้าง มีขนอ่อนนุ่มหนึ่งเส้นที่ตา.....
..... Synaptura quagga

สกุล Aseraggodesลักษณะจำแนกชนิด

จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่เหนือตาหรืออยู่ส่วนหน้าของตา ครีบหลังและครีบท้องไม่มีก้านครีบแข็ง ตาอยู่ด้านขวาของลำตัว ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าฝังอยู่ที่ผิวหนัง ส่วนหัวและลำตัวไม่มีแถบพาดขวางแต่มีจุดสีดำเล็กหรือใหญ่บนลำตัว ครีบหลังและครีบกันไม่ติดกับครีบหาง ไม่มีครีบหู เกล็ดเส้นข้างตัว 66-70 เกล็ด เส้นข้างตัวด้านไม่มีตาไม่แตกแขนงไปที่ส่วนหน้าของฐานครีบหลัง ส่วนหัวด้านล่างมีขนสั้น ๆ จากคางถึงช่วงเปิดเหงือก ครีบหลังเริ่มต้นที่ส่วนหน้าของตาบน..... Aseraggodes dubius

สกุล Pardachirusลักษณะจำแนกชนิด

ครีบท้องเริ่มต้นที่เหนือหรือส่วนหน้าของตา ครีบท้องไม่มีก้านครีบท้อง คางอยู่ด้านขวาของลำตัว ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าฝังอยู่ใต้ผิวหนัง หัวและลำตัวไม่มีเส้นพาดขวางและมีจุดสีดำทั่ว ลำตัว เส้นข้างตัวส่วนหน้าแตกแขนงเป็นเส้นโค้งสั้น ๆ ไปถึงส่วนหน้าของฐานครีบท้องและ คอของด้านไม่มีตา เกล็ดแบบ ctenoid ทั้งสองข้างลำตัว.....
.....Pardachirus pavoninus

วงศ์ Bothidae

ลักษณะจำแนกสกุล

ครีบท้องเท่ากันทั้งด้านซ้ายและขวา ฐานครีบท้อง พื้นบนขากรรไกรบนและล่างมีแถวเดียว ปากกว้างหรือมีขนาดปานกลาง..... Pseudorhombus

ลักษณะจำแนกชนิด

- 1 a. ปากกว้าง ส่วนท้ายของกระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงขอบหลังของตา.....
..... Pseudorhombus javanicus
- 1 b. ปากขนาดปานกลาง ส่วนท้ายของกระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวไม่ถึงขอบหลังของ ตา..... Pseudorhombus arsius

วงศ์ Cynoglossidae

ลักษณะจำแนกสกุล

- 1 a. ริมฝีปากมีขนอ่อนนุ่ม..... Paraplagusia
- 1 b. ริมฝีปากไม่มีขนอ่อนนุ่ม..... Cynoglossus

สกุล Paraplagusiaลักษณะจำแนกชนิด

ครีบหลังเริ่มต้นที่เหนือหรือส่วนหน้าของตา ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว ริมฝีปากมีขน จะงอยปากโค้งคล้ายตะขอยาวถึงส่วนล่างกึ่งกลางตาหรือส่วนท้ายของตา.....
 Paraplagusia blochi

สกุล Cynoglossusลักษณะจำแนกชนิด

ครีบหลังเริ่มต้นที่เหนือหรืออยู่ส่วนหน้าของตา ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว ริมฝีปากไม่มีขน เส้นข้างตัวมีสองเส้นใต้ครีบหลังและกึ่งกลางตัวบนด้านที่มีตา เกล็ดแบบ ctenoid บนด้านไม่มีตา ลำตัวและหัวมีจุดและเส้นประเรียงไม่เป็นระเบียบในแนวตั้ง.....
 Cynoglossus puncticeps

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อันดับ Clupeiformes

ลักษณะประจำอันดับ

ครีบหลังและครีบก้นไม่มีก้านครีบแข็ง เกล็ดชนิดกลม (cycloid) เจริญดี ครีบท้องเล็กหรือไม่มีครีบท้อง ครีบหางเป็นแบบ homocercal ไม่มีกระดูก 3 ชิ้น เชื่อมต่อระหว่างหูชั้นในและถุงลม มีครีบหลัง 1 อัน เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ อาจจะมีหรือไม่มีเส้นข้างตัว ส่วนหัว, ลำตัว และคอดหางแบนข้าง ไม่มีเกล็ดบริเวณเหนือระหว่างตา 2 ข้าง ปากอยู่ปลายสุดของส่วนหัว

วงศ์ Clupeidae

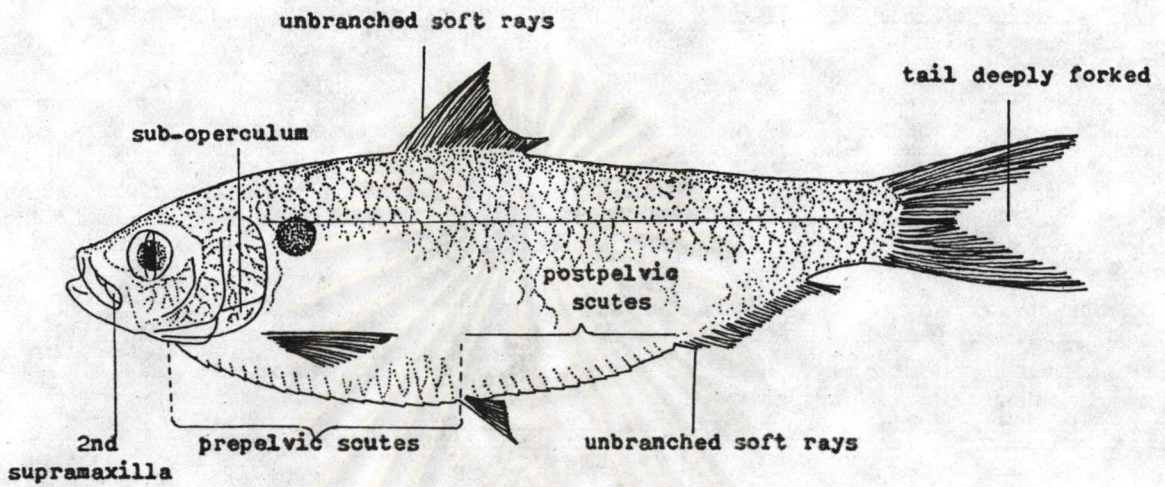
(รูปที่ 4)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาวแบนข้าง ปากเฉียงเป็นขอบเกิดจากส่วนของกระดูก intermaxillary และ maxillary อาจมีเยื่อไขมันที่ตา (adipose eyelid) มีพื้นขนาดเล็กจำนวนน้อยหรือไม่มีพื้น มีครีบหลัง 1 อัน ส่วนท้องเป็นสันคม เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ มี pseudobranchiae เกล็ดบางขนาดใหญ่

สกุล Clupea Linnaeusลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้นแบบ oblong แบนข้าง เกล็ดบางหลุดง่าย ส่วนท้องเรียบหรือมีเกล็ดเป็นหนามแหลมหรือสันคม (scute) จุดเริ่มต้นของครีบท้องอยู่ถัดจากจุดเริ่มต้นของครีบหลัง มีพื้นกระจัดกระจายอยู่บนส่วนของกระดูกขากรรไกร (jaw), กระดูก palatine, กระดูก pterygoid และลิ้นหรืออาจจะไม่มีพื้น แต่จะพบพื้นที่ส่วนของกระดูก vomer เสมอ

รูปที่ 4 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Clupeidae

(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sardinella fimbriata (Valenciennes, 1847)

(รูปที่ 32, 85, 86)

ชื่อภาษาไทย ปลาหลังเขียว, แซ่ถรงยาว, อกรราชื่อสามัญ Fimbriated herring, Fringe - scale sardine.ชื่อวิทยาศาสตร์พ้องSpratella fimbriata Valenciennes, Hist. Nat. Poiss., 10, p. 359, 1847.Clupea fimbriata Day, Fish of India, p. 637, pl. 161, fig 3, 1878 (in part)Clupea (Harengula) fimbriata. Weber and de Beaufort, Fish. Indo-Aust. Archip., 2, p. 75, fig.26, 1913 (in part)Sardinella fimbriata Munro, Fishes of Ceylon, p. 26, pl. 4, fig 65, 1955. Jones, Bull. Cent. Mar. Fish. Res. Inst., 8, p.2, 1969ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 7 ตัว ขนาดยาวมาตรฐาน 55 - 77 มม.ลักษณะทั่วไปD. 18 - 19; A. 19; P₁. 15 - 16; P₂. 7 - 8; Ll. 45; Tr.12;
Pred. 14 - 15; Cirf. 26; Cirp. 16.ลำตัวสั้น แบนข้าง ส่วนท้องมีความโค้งมากกว่าส่วนหลังความยาวมาตรฐานลำตัว
เท่ากับ 3.35 - 4.61, 2.02 - 2.73, 1.22 - 1.45, 3.73 - 4.61 และ
1.85 - 2.19 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน,
ความยาวหน้าครีบหู และความยาวหน้าครีบท้อง ตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ
3.03 - 5.72, 2.52 - 3.62 และ 2.17 - 2.75 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้น
ผ่าศูนย์กลางตา และความยาวหลังตาตามลำดับ กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงส่วนล่างตา

และมีความยาวประมาณ $\frac{1}{3}$ ของตา จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ใกล้กับส่วนปลายของจะงอยปาก มากกว่าส่วนฐานครีบหาง จุดเริ่มต้นของครีบท้องอยู่ประมาณกึ่งกลางของครีบหลัง ครีบหูยาว เท่ากับหรือสั้นกว่าความยาวหัวที่ไม่รวมจะงอยปากเล็กน้อย จำนวนเกล็ดหน้าครีบหลัง 14-15 เกล็ด มีสันคมที่หน้าครีบท้อง 19 อัน หลังครีบท้อง 13 อัน ด้านหลังของส่วนหัวมีลาย 10-12 แถว เกล็ดมีลายเส้นตามแนวดิ่งและมีรูที่ปลายเกล็ด มีพื้นขนาดเล็กละเอียดบนส่วนของเพดานปากและลิ้น

สีของลำตัว ส่วนหลังเป็นสีเขียวแกมน้ำเงิน ด้านข้างและด้านล่างลำตัวเป็นสีเงิน มีจุดสีดำบริเวณหน้าครีบหลัง ขอบของครีบหางเป็นสีค่อนข้างดำ

แหล่งที่พบ เป็นปลาผิวน้ำ อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเล

วงศ์ Engraulidae

(รูปที่ 5)

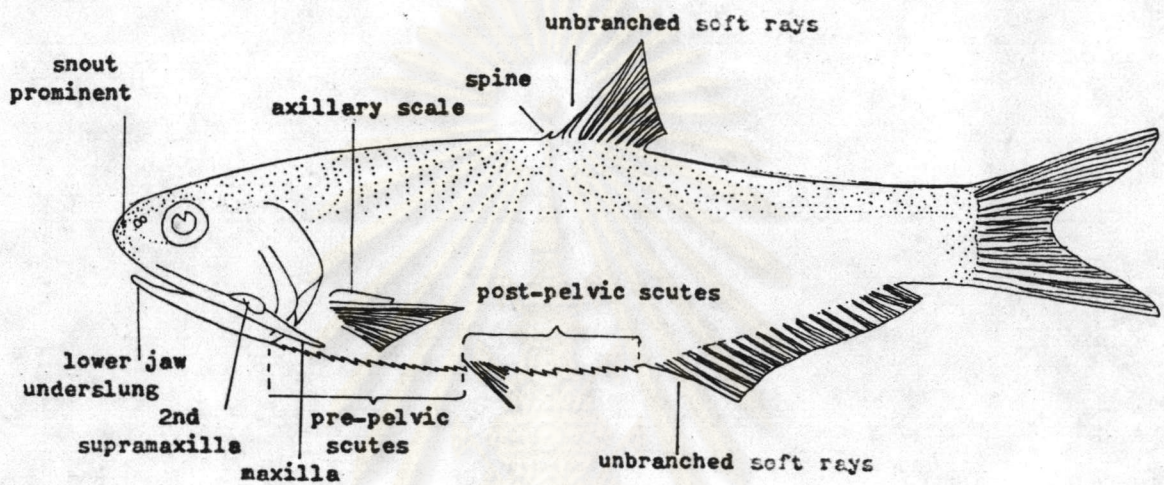
ลักษณะประจำวงศ์

ลักษณะลำตัวรูปร่างป้อมหรือยาว แบนข้าง จะงอยปากกลม ปากใหญ่เป็นขอบ เกิดจากส่วนกระดูกระหว่างขากรรไกรบน กระดูกขากรรไกรบนเชื่อมติดกับกระดูกที่อยู่ส่วนบนของกระดูกขากรรไกรบน 2 ชิ้น ส่วนท้องกลมหรือเป็นสัน เกล็ดหนาขนาดใหญ่ถึงปานกลาง หลุดง่าย มีฟันแถวเดียวที่ส่วนของขากรรไกร, กระดูกเพดานปากด้านหน้า, กระดูกเพดานปากด้านข้าง, กระดูก pterygoid และลิ้น เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอก

สกุล Stolephorus Lacépède.

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวยาว เกล็ดหนา หลุดง่าย มีหนามแหลมประมาณ 7 อัน อยู่ที่ส่วนท้อง ระหว่างครีบหูกับครีบท้อง จะงอยปากยื่นยาวอย่างเห็นได้ชัด กระดูกขากรรไกรบนยื่นยาว ซึ่งอาจจะยาวเลยช่องเปิดเหงือกไม่มีหนามแหลมหน้าครีบหลัง ตำแหน่งของครีบหลังอยู่ตรงกันข้ามกับหรืออยู่หน้าครีบกัน ก้านครีบอันบนของครีบหูไม่ยื่นยาวออกไป มีฟันบนส่วนของกระดูกขากรรไกรบนและล่าง, กระดูก vomer, กระดูก pterygoid และลิ้น

รูปที่ 5 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวางศ์ Engraulidae

(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Stolephorus indicus (van Hasselt, 1823)

(รูปที่ 33, 87, 88)

ชื่อภาษาไทย กะตักใหญ่, กะตักควาย, กล้วย, เก้ย, มะลิ, ไล่ตันชื่อสามัญ Indian anchovyชื่อวิทยาศาสตร์พ้องEngraulis indicus van Hasselt, Algemeene Koust en Letterbode, p. 239, 1823; Day, Fishes of India, p. 629, pl. 158, fig. 3, 1878.Anchoviella indica Munro, Fishes of Ceylon, p.31, pl. 5, fig. 83, 1955; Smith, Fishes of Southern Africa, p. 94, fig. 118, 1949; Jones, Bull. Cent. Mar. Fish. Res. Inst., 8, p. 3, 1969.Stolephorus indicus Weber and de Beaufort, Fish. Indo-Aust. Archip., 2, p. 46, 1913.ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 9 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 66-91 มม.ลักษณะทั่วไปD. 16; A. 19-21; P₁. 15-16, P₂. 7; Ll. 38-40; Tr. 8-9.

ลำตัวยาว ความยาวมาตรฐานของลำตัวเท่ากับ 3.49-4.71, 1.81-1.94, 1.60-1.82, 3.79-4.21 และ 1.69-3.54 เท่าของความยาวหัว ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหู และความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.53-6.89, 2.84-3.92 และ 1.72-2.61 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ จะงอยปากยื่นยาว กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า ส่วนท้องระหว่างครีบหูและครีบท้องมีสันคม 4-5 อัน จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ใกล้กับขอบหลังตามากกว่าฐานครีบหาง จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่

ตรงข้ามกับก้านครีบหลังอันที่ 7-8 ครีบหูยาวเท่ากับส่วนของความยาวหลังตา จุดเริ่มต้นของครีบท้องอยู่กึ่งกลางระหว่างฐานของครีบหูกับฐานของครีบกัน

สีของลำตัว ส่วนหลังเป็นสีคล้ำ ด้านข้างลำตัวเป็นสีค่อนข้างขาว มีแถบสีเงินในแนวเส้นข้างตัว ส่วนท้ายของหัวกระโหลกมีจุดสีดำขนาดใหญ่ เนื้อฐานครีบกันมีจุดสีดำเรียงเป็นแถว ฐานครีบหางมีสีคล้ำ

แหล่งที่พบ เป็นปลาผิวน้ำอาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเล พบบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกฝั่งตะวันตก และมหาสมุทรอินเดียฝั่งตะวันออก

Stolephorus bataviensis (Hardenberg, 1933)

(รูปที่ 34, 89, 90)

ชื่อภาษาไทย กะตักขาว, มะลิ, ไล่ตัน, หัวอ่อน

ชื่อสามัญ Spotfaced anchovy.

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Stolephorus insularis Hardenberg, Natuurk. Tijdschr. Ned-Indie., 93:260, 1933.

Stolephorus insularis bataviensis Hardenberg, Natuurk. Tijdschr. Ned-Indie., 93:261, 1933 (Batavia)

ตัวอย่างที่ไว้ศึกษา จำนวน 11 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 45-69 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. 16; A. 20-23; P₁. 12-14; P₂. 7; L1. 37-38; Tr. 9-10.

ลำตัวรูปร่างยาวเรียวยาว ภาพตัดขวางลำตัวมีลักษณะเป็นรูปไข่ ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.50-4.25, 1.80-1.95, 1.59-1.78, 3.47-4.12 และ 2.16-2.66 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความ

ยาวหน้าครีบหู และความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.71-7.05, 2.89-3.45 และ 2.03-2.30 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตา และความยาวหลังตา ตามลำดับ กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงช่องเปิดเหงือก ส่วนท้องกลม และมีหนามแหลม 4-7 อัน อยู่ระหว่างครีบหูและครีบท้อง จุดเริ่มต้นครีบหลังอยู่ใกล้กับส่วนฐานของครีบหางมากกว่าส่วนปลายจะงอยปาก จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่กึ่งกลางระหว่างช่องเปิดกระพุ้งเหงือกกับฐานครีบหางและตรงกับก้านครีบหลังอันสุดท้าย จุดเริ่มต้นครีบท้องอยู่กึ่งกลางระหว่างจุดเริ่มต้นครีบกันกับฐานครีบหู ครีบหูยาวไม่ถึงครีบท้อง เกล็ดชนิด cycloid หลุดง่าย

สีของลำตัว ลำตัวโปร่งใสมีแถบสีเงินแนวเส้นข้างตัวด้านท้ายของหัวกระโหลกมีจุดสีดำ ส่วนปลายของขากรรไกรล่างและใต้คางมีจุดสีดำ ขอบครีบหางเป็นสีคล้ำ

แหล่งที่พบ เป็นปลาผิวน้ำอาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเล

สกุล Engraulis Cuvier

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวป้อมหรือยาวแบนข้าง เกล็ดใหญ่ปานกลาง หลุดง่าย สันคมที่ท้องอยู่ระหว่างครีบหูและรูกัน กระดูกขากรรไกรบนยื่นยาว ซึ่งอาจยาวเลยส่วนท้องออกไปก็ได้ แนวปากเฉียง จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่หน้าจุดเริ่มต้นของครีบกัน ก้านครีบอันบนของครีบหูสัน มีฟันบนส่วนของขากรรไกร, กระดูก vomer, กระดูก palatine, กระดูก pterygoid และลิ้น

Engraulis malabaricus (Val., 1848)

(รูปที่ 35, 91, 92)

ชื่อภาษาไทย แมว, มงโกรย

ชื่อสามัญ Malabar anchovy

ชื่อวิทยาศาสตร์ฟอง

Engraulis malabaricus Val. in Cuvier and Valenciennes, Hist. nat. Poiss. XXI, p. 63, 1848; Guther, Cat. Brit. Mus. VII, p.395, 1868; Meyer, Ann. Soc. Esp. Hist. Nat., XIV 1885; Day, Fishes of India., 1878-1888.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 59 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 50-133 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. I, 14-15; P₁. 14; P₂. 7; A. 40-43; Ll. 39-40; Tr. 11-12.

ลำตัวรูปร่างสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.63-4.23, 1.89-2.12, 1.62-1.84, 3.63-4.19 และ 2.38-2.76 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้อง ตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 4.47-6.11, 3.38-4.56 และ 1.64-2.05 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ตามีเยื่อหุ้มตา ส่วนท้องมีสันคมประมาณ 27 อัน ที่ส่วนหน้าฐานครีบท้อง และ 9-10 อัน ที่ด้านหลังฐานครีบท้อง ส่วนหน้าฐานครีบหลังมีหนามแหลม จะงอยปากยื่นยาวค่อนข้างแหลม กระดูกขากรรไกรบนยาวเลยช่องเปิดเหงือกไปเล็กน้อยแต่ไม่ถึงฐานครีบหู จุดเริ่มต้นครีบหลังอยู่ใกล้กับส่วนของจะงอยปากมากกว่าส่วนฐานของครีบหาง ครีบกันอยู่ถัดจากแนวเส้นตั้งฉากก้านครีบสุดท้ายของครีบหลัง ครีบหูยาวถึงฐานครีบท้อง เหงือกมี gill raker 21-25 อัน

สีของลำตัว ลำตัวด้านบนเป็นสีน้ำตาลดำหรือน้ำเงินเข้ม ด้านข้างลำตัวเป็นสีเงิน มีจุดสีดำบริเวณหลังกระดูกปิดเหงือก ครีบหลังและปลายครีบหางเป็นสีดำ

แหล่งที่พบ เป็นปลาผิวน้ำขนาดเล็กอาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลและเขตน้ำกร่อยในทะเลเขตร้อนและเขตอบอุ่น

วงศ์ Chanidae

(รูปที่ 6)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้น แบนข้าง เกล็ดแบบ cycloid เรียงตัวกันเป็นแผ่นตามความยาวลำตัว ส่วนหัวไม่มีเกล็ด เหนือครีบหูและใต้ครีบท้องมีเกล็ดชนิด axillary scale เส้นข้างตัวติดต่อกันเป็นเส้นเดียว ปากอยู่ปลายสุดของส่วนหัวมีขนาดเล็ก ไม่มีกระดูก supplemental bone กระดูกขากรรไกรล่างเชื่อมกับกระดูกขากรรไกรบน ตามีเยื่อไขมัน ครีบหลังอยู่ตรงข้ามกับครีบท้อง ครีบหางเว้าลึก เยื่อปิดช่องเหงือกติดกันแต่ไม่ติดกับคอคอคอ

Chanos chanos (Forskål, 1775)

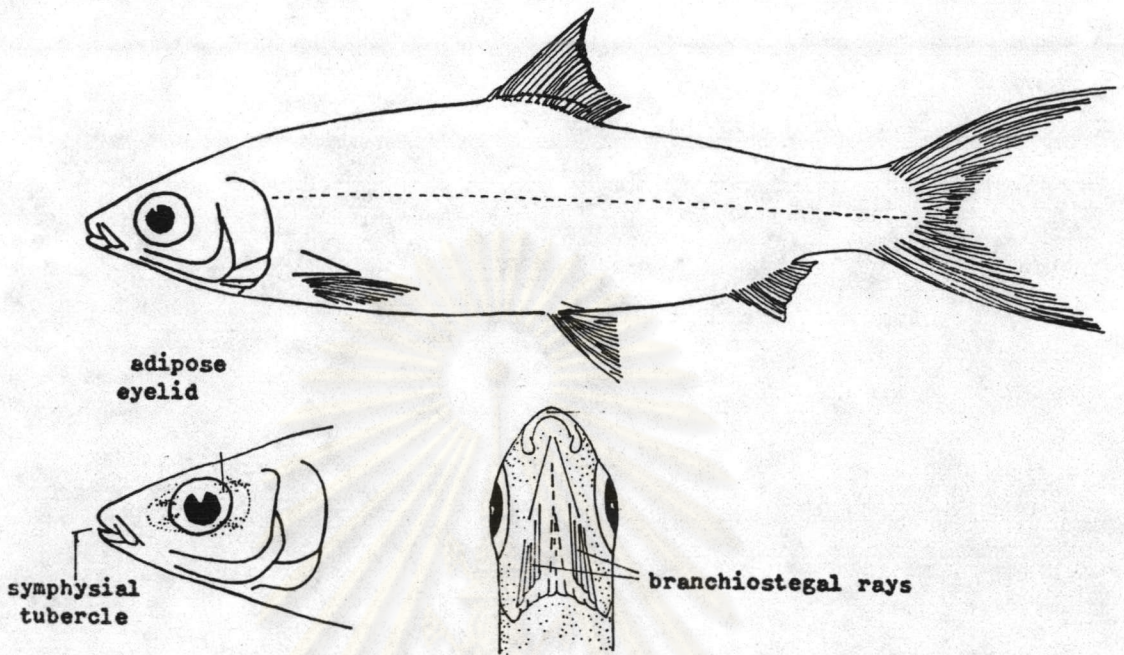
(รูปที่ 36, 93, 94)

ชื่อภาษาไทย นวลจันทร์ทะเล, หน้ำจืด, ชะลินชื่อสามัญ Milkfish, Salmon herring, Bangas, Bandang.ชื่อวิทยาศาสตร์พ้องMugil chanos Forskål, Descript. Animal., p. 74, 1775.

Chanos chanos Weber and de Beaufort, Fish. Indo-Aust. Archip., 2, p.15, fig. 8, 1913; Smith, Fishes of Southern Africa, p. 88, fig. 105, 1949; Munro, Fishes of Ceylon, p. 34, pl. 6, fig. 95, 1955; Jones, Bull. Cent. Mar. Fish. Res. Inst., 8, p. 3.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 15 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 85-128 มม.ลักษณะทั่วไป

D. 14-16; A. 10-11; P₁. 16-17; P₂. 11-12; Ll. 75-80; Tr. 12+1+15-16; Pred. 31-32; Cirp. 26; Cirf. 56.

รูปที่ 6 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Chanidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.20-3.18, 1.80-2.08, 1.21-1.31, 3.19-3.79 และ 1.67-1.84 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบท้อง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.71-5.22, 2.80-3.54 และ 2.04-2.44 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ตาอยู่ต่ำกว่าระดับผิวหนัง ไม่มีแผ่นเปิดส่วนบนของลำคอ ไม่มีฟัน ส่วนหัวไม่มีเกล็ด มีเกล็ด axillary ที่ส่วนเหนือครีบหูและใต้ครีบท้อง กระดูกขากรรไกรบนกว้าง ไม่มีกระดูก supplemental bone กระดูกขากรรไกรล่างเชื่อมรวมกันเป็นท่อ จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่กึ่งกลางระหว่างปลายของจะงอยปากกับฐานของครีบหาง ครีบท้องอยู่ในตำแหน่งประมาณครึ่งหนึ่งทางส่วนท้ายของครีบหลัง

สีของลำตัว ส่วนบนของลำตัวเป็นสีน้ำตาลปนเขียว ด้านล่างลำตัวเป็นสีเงิน ครีบหลัง, ครีบหาง, ส่วนหน้าของครีบกัน, ด้านในของครีบหูและครีบท้องเป็นสีดำ

แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเล เขตน้ำกร่อยและปากแม่น้ำ

อันดับ Beloniformes

ลักษณะประจำอันดับ

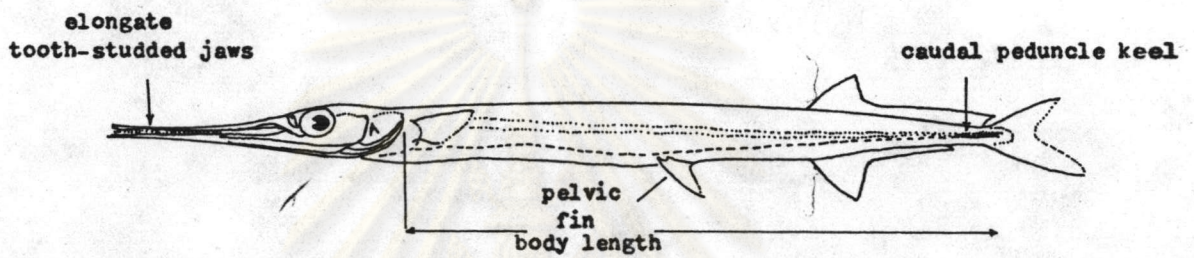
ลำตัวยาว รูปทรงสี่เหลี่ยมหรือแบนข้าง ครีบหลังและครีบกันอยู่ตรงกันข้ามและอยู่เกือบตอนท้ายของลำตัว ครีบท้องมีก้านครีบ 6 อัน จะงอยปากเกิดจากกระดูกขากรรไกรบน ส่วนหน้ายื่นยาวออกไป ก้านพุงเยื่อปิดเหงือก (Branchiostegal rays) 9-15 อัน เกล็ดแบบ cycloid เส้นข้างตัวอยู่ที่ส่วนล่างของลำตัว

วงศ์ Belonidae

(รูปที่ 7)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมหรือแบนข้าง ปากกว้าง ขากรรไกรบนและล่างยื่นยาว

รูปที่ 7 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Belonidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ออกไปและมีฟันเขี้ยวเรียวยาวเป็นแถว อาจพบฟันที่ส่วนของกระดูก vomer และลิ้น ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอคอด ครีบหลังและครีบกันอยู่ตรงกันข้ามและอยู่ค่อนข้างไปทางส่วนท้ายของลำตัว ครีบที่อยู่ส่วนบนของลำตัว เกล็ดแบบ cycloid หลุดง่าย บนส่วนของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีเกล็ด เส้นข้างตัวอยู่เกือบถึงส่วนล่างของลำตัวและที่ส่วนท้ายบริเวณคอคอดเกิดเป็นสัน (keel) ครีบหางมีหลายแบบ เช่น เว้าลึก (forked), รอยเว้าตื้น ๆ (emarginate), ตัดตรง (truncate) หรือกลม (rounded)

สกุล Tylosurus Cocco

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวยาวทรงสี่เหลี่ยมหรือแบนข้าง กระดูกส่วนหน้าของขากรรไกรบนและขากรรไกรล่างยื่นยาวออกไปคล้ายปากนก ขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันเล็ก ๆ และมีฟันเขี้ยวเรียงเป็นแถว ไม่มีฟันบนกระดูก vomer จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ตรงข้ามกับหรือถัดจากครีบกันไปทางด้านหลัง ก้านครีบทั้งครีบกันและครีบหลังมีแผ่นเยื่อติดกันตลอด ครีบหางเว้าลึก, เว้าตื้น ๆ ตัดตรงหรือกลม เกล็ดมีขนาดเล็กหรือเล็กมาก เส้นข้างตัวอยู่บริเวณด้านล่างของลำตัว และมีสันที่บริเวณคอคอดหาง ช่องเปิดเหงือกกว้างไม่มี gill raker

Tylosurus strongylurus (van Hasselt, 1823)

(รูปที่ 37, 95, 96)

ชื่อภาษาไทย กระทุงเหว, กระทุงควาย

ชื่อสามัญ Black-spot needle fish, Garfish.

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Belone strongylura van Hasselt, Alg. Konst. en Letterbode, 1, p. 130, 1823; Day, Fishes of India, p. 512, pl. 118, fig. 6, 1878.

Strongylura strongylura Jones, Bull. Cent. Mar. Fish. Res. Inst., 8, p. 6, 1969.

Tylosurus strongylurus Weber and de Beaufort, Fish. Indo-Aust. Archip., 4, p. 121, 1922; Munro, Fishes of Ceylon, p. 73, pl. 13, fig. 201, 1955.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 3 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 164-203 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. ii, 10-13; A. ii, 13-15; p₁. i, 9-10; P₂. i, 5; Ll. ca. 170.

ลำตัวยาวรูปทรงสี่เหลี่ยมหรือแบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.45-3.35, 1.12-1.40, 1.19-1.38, 2.38-3.02 และ 1.50-1.84 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 1.32-1.92, 9.46-13.84 และ 2.68-5.82 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ผิวด้านบนของส่วนหัวแบนและมีร่องตื้น ๆ ที่กลางหัว ส่วนเหนือตามีลาย มีเกล็ดที่กระดุกปิดเหงือก มีฟันเขี้ยวขนาดเล็ก ลิ้นเรียบไม่มีฟัน ครีบหูสั้นเท่ากับหรือยาวกว่าส่วนความยาวบริเวณหลังตาฐานครีบท้องอยู่กึ่งกลางระหว่างตาและฐานครีบหาง จุดเริ่มต้นครีบหลังอยู่ตรงกับก้านครีบกันอันที่ 2 เส้นข้างตัวไม่มีสันที่คอดหาง ครีบหางกลม

สีของลำตัว ส่วนบนของลำตัวมีสีน้ำตาลปนเขียว ด้านข้างลำตัวเป็นสีขาวค่อนข้างเหลืองและมีแถบสีเงินดำตามความยาวลำตัว ครีบหางสีเหลืองปนเขียว ครีบอื่น ๆ เป็นสีค่อนข้างเหลือง มีจุดสีน้ำตาลที่ส่วนฐานของครีบหาง

แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเลและเขตน้ำกร่อยทั่วไป

วงศ์ Hemirhamphidae

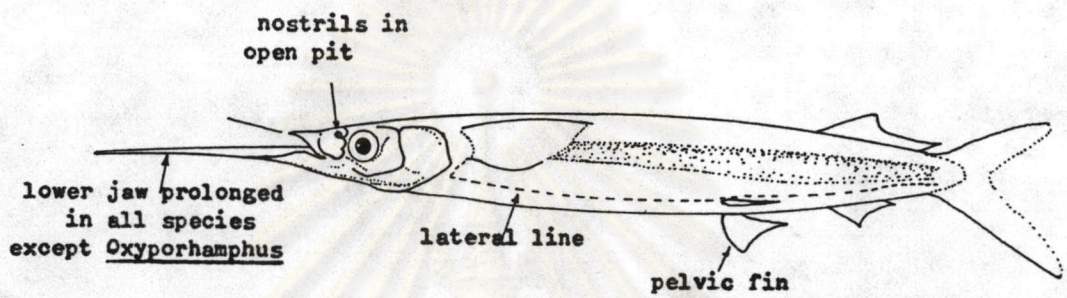
(รูปที่ 8)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาวทรงสี่เหลี่ยมหรือแบนข้าง กระดูกขากรรไกรบนมีลักษณะเป็นแผ่นรูปสามเหลี่ยม กระดูกขากรรไกรล่างเชื่อมติดกันยื่นยาวออกไปคล้ายปากนก มีฟันขนาดเล็กยกเว้นส่วนหน้าของขากรรไกรล่าง, เพดานปากและลิ้น ครีบหูอยู่ที่บริเวณค่อนไปทางส่วนบนของลำตัว ครีบหลังยาวหรือสั้นอยู่ค่อนไปทางส่วนท้ายของลำตัว จุดเริ่มต้นของครีบกัน ครีบท้องขนาดเล็กหรือขนาดปานกลาง ครีบหางเว้าลึก, ตัดตรงหรือกลม เกล็ดขนาดใหญ่หรือปานกลาง หลุดง่าย เส้นข้างตัวอยู่ในแนวส่วนล่างของลำตัว ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอคอคอ

สกุล Hemirhamphus Cuvierลักษณะประจำสกุล

ลำตัวยาวมากรูปทรงสี่เหลี่ยมหรือแบนข้าง ขากรรไกรล่างยื่นยาวออกไปคล้ายปากนก ไม่มีฟันที่ส่วนตรงกันข้ามกระดูกขากรรไกรอันหน้าและส่วนของ intermaxillary มีลักษณะเป็นแผ่นสามเหลี่ยม มีแถบฟันชนิดเดียวกันบริเวณขากรรไกรล่าง ฟันขนาดเล็กปกติเป็นฟันเขี้ยวมีปลายสามแฉก (tricuspid) จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ด้านท้ายของลำตัว ซึ่งอาจจะอยู่หน้าหรือตรงกันข้ามกับจุดเริ่มต้นของครีบกัน ครีบหูอยู่ในตำแหน่งสูงเกือบถึงส่วนบนของลำตัวยาวน้อยกว่าความยาวหัว ครีบท้องอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ กันคือ ใกล้กับส่วนหัวมากกว่าส่วนหาง, กึ่งกลางลำตัวหรืออยู่ใกล้กับท่อนหางมากกว่าส่วนหัว ครีบหางเว้าลึก เกล็ดขนาดใหญ่หรือปานกลางหลุดง่าย เส้นข้างตัวอยู่ในแนวส่วนล่างลำตัว ช่องเปิดเหงือกกว้าง

รูปที่ 8 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Hemirhamphidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Hemirhamphus gaimardi (Val. in Cuv. & Val., 1846)

(รูปที่ 38, 97, 98)

ชื่อภาษาไทย กระทุงปากแดง, เข็มปากแดง

ชื่อสามัญ Gaimard's half-beak.

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Hemirhamphus Gaimardi Valenciennes in Cuvier and Valenciennes, Hist. Nat. Poiss., XIX, 1846.

Hemirhamphus gaimardi Günther, Cat. Brit. Mus. VI, 1866;
Mc Culloch, Check list of fish of N.S. Wales, Prt. II, 1919; Weber
and de Beaufort, Fish. Indo-Aust. Archip., IV, p. 150, 1922.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 105 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 68-155 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. ii, 12-13; A. ii, 12-14; P₁. i, 10-11; P₂. i, 5; Ll. ca.
50; Tr. 5+1+2; Pred. 32-33; Cirp. 12; Cirf. 18.

ลำตัวรูปสี่เหลี่ยมค่อนข้างแบน ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.82-5.06,
1.26-1.37, 1.24-1.34, 3.60-5.26 และ 1.63-1.99 เท่าของความยาวหัว, ความ
ยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตาม
ลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.61-3.59, 3.04-4.52 และ 2.20-3.13 เท่าของความ
ยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แผ่นสามเหลี่ยมบน
ขากรรไกรบนกว้างมากกว่ายาว ขากรรไกรบนและล่างมีฟัน 5-6 แถว ส่วนท้ายขากรรไกรล่างกว้าง
จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่ตรงข้ามกับครีบหลัง ครีบหลังและครีบกันเว้า (concave) ก้านครีบ
อันหน้ายาว ฐานของครีบหลังไม่ยาวกว่าฐานครีบกัน ครีบอกยาวเท่ากับความยาวหัวไม่รวมจะงอยปาก
ฐานครีบท้องอยู่กึ่งกลางระหว่างขอบหน้าของตากับ ฐานครีบหาง ครีบหางเว้าค่อนข้างลึก

สีของลำตัวทองในน้ำยาแอลกอฮอล์ เป็นสีค่อนข้างเหลืองและมีแถบสีเงินแคบ ๆ ด้านข้างลำตัวขอบเป็นสีดำ ด้านบนและขอบหน้าของครีบหลัง, ส่วนบน, ส่วนล่าง และส่วนท้ายของครีบหางมีขอบสีดำ

แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเลและเขตน้ำกร่อย

อันดับ Mugiliformes.

ลักษณะประจำอันดับ

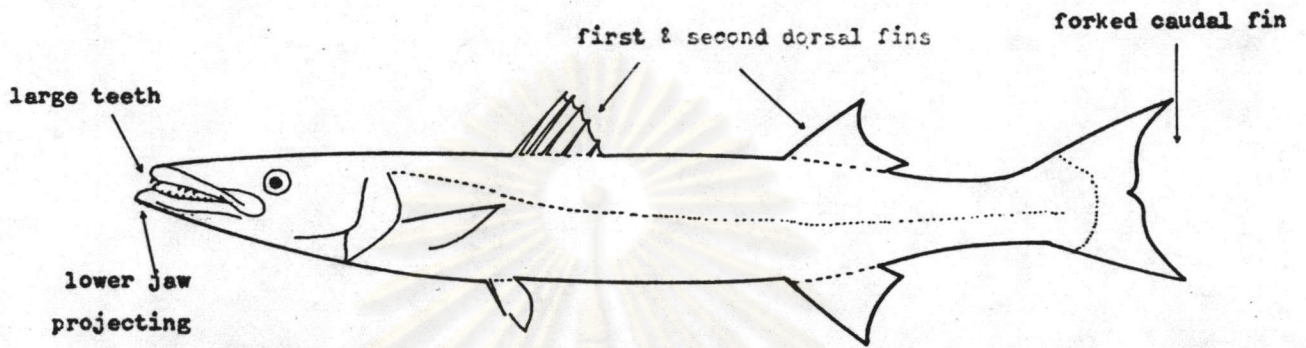
ลำตัวยาวปานกลาง กระเพาะลมไม่มีท่อเปิดออก (pneumatic duct) ครีบหลัง 2 ครีบ ครีบท้องอยู่ในตำแหน่งส่วนท้องหรือถัดไปมีก้านครีบแข็ง 1 ก้าน ก้านครีบอ่อน 5 ก้าน ครีบหลังครีบแรกมีก้านครีบเดี่ยวที่หักงอได้ (weak spine) ครีบหูอยู่ในระดับส่วนบนด้านท้ายของมุมกระดูกปิดเหงือก กระดูกขากรรไกรบนไม่ติดกับขอบปาก ตาอยู่ด้านข้างลำตัวอาจจะมีหรือไม่มีเยื่อหุ้มตา (gelatinous eyelid) อาจมีหรือไม่มีฟัน ถ้ามีฟันจะเป็นฟันเล็กละเอียดหรือฟันใหญ่ เกล็ดมี 2 ชนิด คือ cycloid หรือ ctenoid อาจจะมีหรือไม่มีเส้นข้างตัว ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอคอด

วงศ์ Sphyraenidae

(รูปที่ 9)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาวค่อนข้างเป็นรูปทรงกระบอก จะงอยปากยื่นยาว ปากกว้าง ขากรรไกรล่างยาวเลยขากรรไกรบน กระดูกขากรรไกรบนมีกระดูก supplemental ลำตัวปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็กและมีเกล็ดปกคลุมที่ส่วนหัว เส้นข้างตัวยาวเป็นเส้นตรง ฟันมีขนาดใหญ่ไม่เท่ากันที่ขากรรไกรทั้งบนและล่าง ไม่มีฟันบนกระดูก vomer ครีบหลังครีบแรกมีก้านครีบแข็ง (strong spine) 5 ก้าน ซึ่งอยู่บริเวณเลยกึ่งกลางตัวไปทางด้านหน้าลำตัว ครีบหลังครีบที่สองอยู่ห่างจากครีบหลังครีบแรกและอยู่ตรงข้ามกับครีบกัน ครีบหูสั้น ครีบหางเว้าลึก ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอคอด

รูปที่ 9 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Sphyraenidae

(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สกุล Sphyraena Bloch and Schneider.ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวยาวค่อนข้างแบน จะงอยปากยาวแหลม ปากกว้าง มีฟันเขี้ยวแข็งแรงบน ส่วนของขากรรไกรบนและล่างและกระดูก palatine ครีบหลังมี 2 ครีบ ครีบแรกเป็นก้าน ครีบแข็ง 5 อัน ครีบที่สองมีก้านครีบเดี่ยวที่อ่อนหักงอได้ 1-2 อัน และก้านครีบแตกแขนง 8-9 อัน จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่ตรงข้ามหรือถัดจากจุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบที่สอง จุดเริ่มต้นครีบหูอยู่หน้าครีบหลังครีบแรก จุดเริ่มต้นครีบท้องอยู่หน้าหรืออยู่ถัดจากจุดเริ่มต้นครีบหลัง ครีบแรก ครีบหางเว้าลึก เกล็ดขนาดเล็ก, ปานกลาง ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ

Sphyraena jello (Cuv. & Val., 1829)

(รูปที่ 39, 99, 100)

ชื่อภาษาไทย น้ำดอกไม้, สาก, สากดำ

ชื่อสามัญ Giant barracuda

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Sphyraena jello Cuvier and Valenciennes, Hist. Nat. Poiss. III., 1829; Cantor, Journ. Asiat. Soc. of Bengal, XVIII, 1850; Günther, Cat. Brit. Mus., II, 1860; Day, Fishes of India, 1878-1888; Evermann and Seale, l.c.p. 59; Weber, Sibogo-Exp. Fische, 1913.

ตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 15 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 69-164 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. V; D₂. ii, 8-9; A. ii, 8; P₁. i, 12-13; P₂. I, 5; Ll. 123-130; Tr. 17+1+23; Pred. 31-35; Cirp. 32; Cirf. 84.

ลำตัวยาวค่อนข้างเป็นรูปทรงกระบอก ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.95-3.27, 2.34-2.49, 1.35-1.46, 2.95-3.27 และ 2.33-2.65 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.09-2.28, 5.41-6.59 และ 2.49-2.88 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ กระดูกขากรรไกรบนยาวเกือบถึงขอบหน้าของตัว กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเป็นมุมกลม กระดูกฝาปิดเหงือกมีหนามอ่อน 2 อันที่บริเวณเหนือขอบหลัง ส่วนท้องโค้งมากกว่าส่วนหลัง จะงอยปากแหลม ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบน ตามีเยื่อไขมันหุ้มตา แก้มและกระดูกฝาปิดเหงือกมีเกล็ดเล็ก ๆ ก้านครีบแข็งของครีบหลังครีบแรกยาวถึงส่วนปลายของครีบทูและยาวเลยครีบท้อง จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่ประมาณครึ่งหนึ่งของครีบหลังครีบที่สอง ไม่มีเกล็ดที่เจริญพัฒนาไปบนส่วนของฐานครีบหลังและครีบกัน ครีบหางเว้าลึก

สีของลำตัว หัวและลำตัวส่วนบนเป็นสีน้ำเงินดำ ส่วนล่างลำตัวเป็นสีจาง ๆ มีแถบสีเงินใต้แนวเส้นข้างตัวและใต้ตามีแถบสีดำพาดขวางลำตัวผ่านเส้นข้างตัวประมาณ 20 แถบ ครีบหลังครีบแรกเป็นสีน้ำตาลดำ ครีบที่สองเป็นสีน้ำตาลเหลือง ครีบหางสีค่อนข้างดำ ครีบกันสีน้ำตาลดำและมีจุดสีดำ ครีบทูดำ ครีบท้องสีน้ำตาลเหลือง

แหล่งที่พบ บริเวณทะเลเขตร้อนและเขตใกล้เคียงกับเขตร้อน บริเวณน้ำกร่อย

Sphyraena obtusata (Cuv. & Val., 1829)

(รูปที่ 40, 101, 102)

ชื่อภาษาไทย น้ำดอกไม้, สาก, สากเหลือง

ชื่อสามัญ Yellow-finned barracuda

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Sphyraena obtusata Cuvier and Valenciennes, Hist. Nat. Poiss., III, 1829.

Sphyraena flavicauda Rüppell, Neue Wirbelthire, Fische des
Rothen Meeres, p. 100, 1835.

Sphyraena forsteri Jordan and Seale, Bull. Bur. Fish.
Washington, XXV. (1905) 1906.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 13 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 77-136 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. V; D₂. i, 9; A. ii, 8-9; P₁. i, 13; P₂. I, 5; Ll. 82-85;
Tr. 7+1+10; Pred. 23-25; Cirp. 22; Cirf. 38.

ลำตัวยาวค่อนข้างเป็นรูปทรงกระบอก ความยาวมาตรฐานของลำตัวเท่ากับ
2.72-3.38, 2.27-2.50, 1.32-1.45, 2.84-3.29 และ 2.26-2.68 เท่าของ
ความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและ
ความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 1.98-2.51, 4.53-7.01 และ
2.38-3.26 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตา
ตามลำดับ ส่วนหลังและส่วนท้องมีแนวโค้งเกือบจะเท่ากัน แนวส่วนบนจากปลาย
จะงอยปากถึงขอบหน้าครีบหลังเป็นเส้นตรง จะงอยปากแหลม ส่วนท้ายของกระดูกฝาปิด
เหงือกอันหน้าเป็นมุมเหลี่ยม มีก้อนเนื้อที่ปลายขากรรไกรล่าง ตามีเยื่อไขมันหุ้ม แก้มและ
กระดูกฝาปิดเหงือกมีเกล็ด ก้านครีบแข็งของครีบหลังครีบแรกยาวไม่ถึงปลายครีบทู แต่ยาว
เลยส่วนฐานของครีบท้อง ครีบหลังครีบที่สองอยู่ตรงข้ามกับครีบกัน ไม่มีเกล็ดที่เจริญพัฒนาบน
ฐานครีบหลังและครีบกัน ครีบหางเว้าลึก

สีของลำตัว ด้านบนส่วนหัวและลำตัวเป็นสีเทาแกมน้ำตาล ด้านล่างลำตัวเป็นสี
จาง ๆ ด้านข้างลำตัวมีแถบสีดำพาดขวาง ครีบหลังมีสีเหลืองแกมน้ำตาลขอบบนสีดำ ครีบ
หางเป็นสีเหลืองแกมน้ำตาลขอบดำ ครีบกัน, ครีบท้องโปร่งใส ครีบทูตัวครีบโปร่งใสฐานครีบ
สีเหลืองอ่อน

แหล่งที่พบ บริเวณทะเลเขตร้อนและเขตใกล้เคียงกับเขตร้อน

วงศ์ Mugilidae
(รูปที่ 10)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้นด้านหน้าเป็นรูปสี่เหลี่ยม ด้านท้ายลำตัวแบนข้างเล็กน้อย ส่วนหัวด้านบนแบน ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ ปากอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัวในแนวขวางและปากยืดหดได้ (protractile) ส่วนของกระดูกขากรรไกรบนอยู่ใต้หน้าขอบตา มีฟันขนาดเล็กหรือไม่มีฟันบนขากรรไกร gill raker เรียวยาว ตามีเยื่อไขมัน หุ้ม ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกเรียบ เกล็ดใหญ่แบบ ctenoid เรียงกันเป็นแถวตามความยาวลำตัว ส่วนหัว, แก้มและกระดูกปิดเหงือกมีเกล็ดปกคลุม ไม่มีเส้นข้างตัว ครีบหลังครีบแรกเป็นก้านครีบแข็งหมด ครีบหลังครีบที่สองเป็นก้านครีบอ่อน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 2-3 อัน ครีบหูปลายแหลม ครีบท้องอยู่ในตำแหน่งบริเวณช่องท้องมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 5 อัน และมีเกล็ดที่เรียงตัวกันเป็นแถวยาว (axillary scale) บนฐานครีบ ครีบหางเว้าตื้นหรือเว้าลึก

สกุล Liza Jordan & Swain

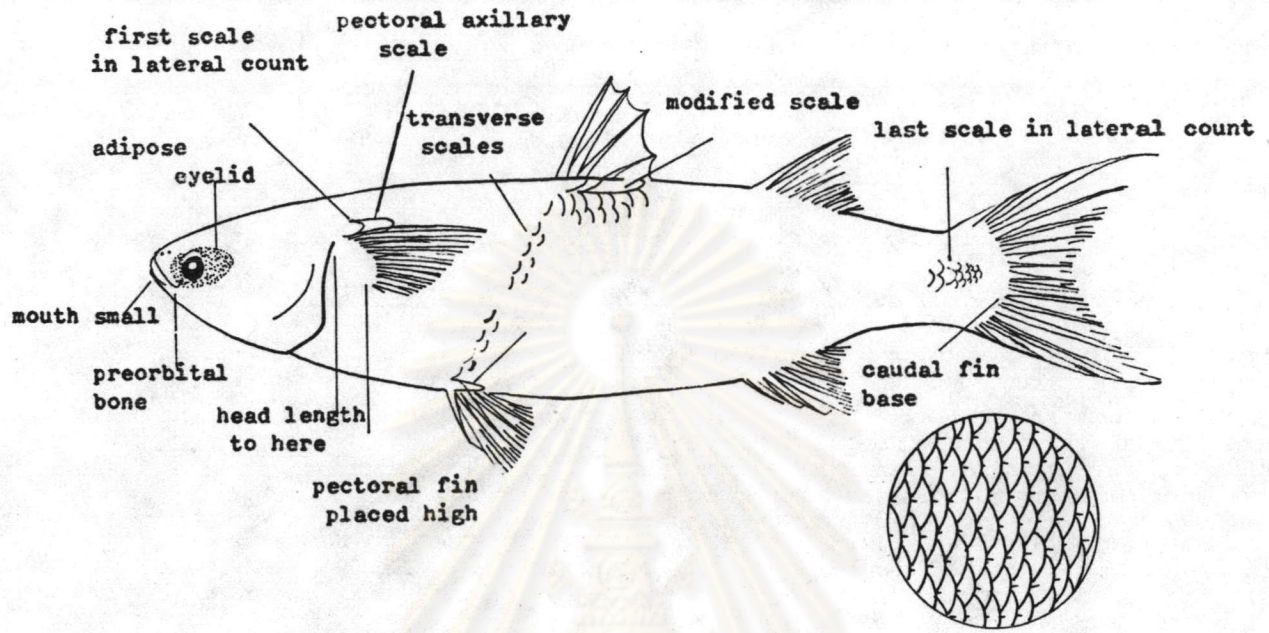
ลักษณะประจำสกุล

ปากอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว ริมฝีปากบาง ส่วนท้ายของกระดูกขากรรไกรบนงอโค้งลงและยาวเลยมุมปากมีปลายสุดโผล่ที่บริเวณมุมปากเมื่อหุบ เยื่อไขมันคลุมตามีขนาดใหญ่ บางชนิดมีขนาดเล็ก เกล็ดบนแก้มมีจำนวน 3-4 แถว ในแนวนอนด้านท้ายของเกล็ดมีหยักละเอียด ครีบหางเป็นแถบตื้นหรือบางชนิดเกือบตัดตรง ครีบหูสั้น ครีบกันมีก้านครีบอ่อนจำนวน 8-9 อัน

สกุล Valamugil Smith

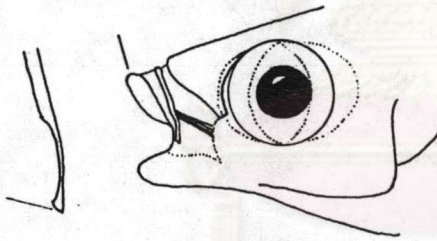
ลักษณะประจำสกุล

ส่วนท้ายของกระดูกขากรรไกรบนงอโค้งยาวเลยมุมปากและซ่อนใต้มุมปากเมื่อหุบ

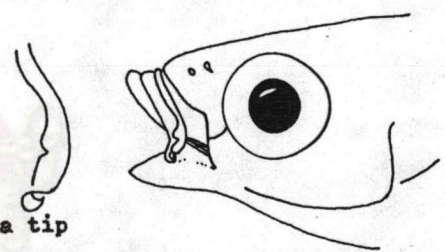
premaxilla

maxilla tip

Mugil

maxilla tip

Liza

รูปที่ 10 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Mugilidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ยกเว้นบางชนิดโผล่ออกมาบางส่วน เยื่อไขมันคลุมตามีขนาดใหญ่แต่ในบางชนิดมีขนาดเล็ก
เกล็ดบนแก้มมีจำนวน 4 แถว ด้านท้ายของเกล็ดมีเยื่อบางยื่นออกมา ครีบหางเว้ารูปวงเดือน
ครีบหูโค้งยาว

Liza macrolepis (Smith, 1849)

(รูปที่ 41)

ชื่อภาษาไทย กระบอกหิน

ชื่อสามัญ Large scale mullet

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Mugil macrolepis smith, Ill. Zoo. S. Africa, (4) 48, 1849;
Roxas, Philip. J. Sci. (3) 54:415, 1934; Smith, Ann. S. Afri. Mus.,
(5) 30:628, 1935.

Mugil borneensis Bleeker, Nat. Tijd. Ned-Ind. II, p. 201, 1851;
Day, Fishes of India, p. 357, 1878; Weber and de Beaufort, Fish. Indo
-Aust. Archip., 4, p. 249, 1922.

Liza macrolepis Herre, Mem. Indian. Mus., 13, p. 347, 1940-
41; Smith, Ann. Mag. Nat. Hist. Ser., 11 (4), p. 840, 1948; Munro,
Mar. Freshw. Fish. Ceylon, p. 94, 1953.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 1 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 54 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. IV; D₂. I, 8; A. III, 9; P₁. ii, 13; P₂. I, 5; Ll. 31;
Tr. 3+1+5; Pred. 19; Cirp. 16; Cirf. 22.

ลำตัวอ้วนสั้น ส่วนหัวแบนกว้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.18, 1.74, 1.38, 3.37 และ 2.25 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ เยื่อไขมันหุ้มตามีขนาดเล็กรอบตา ริมฝีปากบาง ส่วนปลายของกระดูกขากรรไกรบนยาวถึงขอบหน้าของตา ครีบหลังครีบนแรกมีจุดเริ่มต้นอยู่ใกล้กับฐานครีบท้องมากกว่าส่วนปลายจะงอยปาก ครีบหลังครีบทที่สองอยู่ในแนวตั้งตรงกับกึ่งกลางฐานครีบก้น ครีบทูไม่มีเกล็ด axillary scale

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเทาแกมเขียว ส่วนท้องและด้านล่างลำตัวสีขาว ขอบครีบต่าง ๆ สีค่อนข้างดำ

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงตามบริเวณชายฝั่งทะเล, เขตน้ำกร่อย

Liza melinoptera (Valenciennes, 1836)

(รูปที่ 42, 103, 104)

ชื่อภาษาไทย กระบอก

ชื่อสามัญ Otomebora mullet.

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Mugil melinopterus Cuvier & Valenciennes, Hist. Nat. Poiss. XI, p. 146, 1836.

Mugil ceramensis Bleeker, Nat. Tijdschr. Ned. Indie, III, p. 699, 1852.

Liza melinoptera Jordan & Seale, Bull. US. Bur. Fish. 25, p. 217, 1906.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 36 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 51-98 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. IV; D₂. I, 8; A. III, 9; P₁. 15; P₂. I. 5; Ll. 26-31;
Tr. 10-11; Pred. 18; Cirp. 16; Cirf. 22.

ลำตัวใหญ่ด้านบนส่วนหัวแบนกว้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.14-3.70, 1.72-2.00, 1.22-1.44, 3.13-3.69 และ 2.14-2.57 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบทองตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 4.34-6.97, 2.96-3.82 และ 1.78-2.15 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ตามีเยื่อไขมันปกคลุมรอบตาเล็กน้อย ริมฝีปากหนา ปลายกระดูกขากรรไกรบนยาวถึงขอบหน้าของตา ขอบริมฝีปากบนมีฟันแถวสั้น ๆ ริมฝีปากล่างมีฟันเล็กละเอียดกระจายทั่วไป จุดเริ่มต้นของครีบล้างครีบแรกอยู่ใกล้กับฐานครีบท่างมากกว่าปลายจะงอยปาก ครีบล้างครีบทองอยู่ในแนวกึ่งกลางของฐานครีบก้น ครีบทูไม่มีเกล็ด axillary scale มีเกล็ดหนาแน่นที่ครีบล้างครีบทองและครีบก้น ครีบท่างเว้า

สีของลำตัว ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแกมเขียว ด้านข้างและด้านท้องของลำตัวสีขาว ครีบล้างดำ

แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเล, ปากแม่น้ำและเขตน้ำกร่อย

Liza tade (Forskål, 1775)

(รูปที่ 43, 105, 106)

ชื่อภาษาไทย กระบอกดำ

ชื่อสามัญ Tade mullet

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Mugil crenilabris tade Forskål, Descript. Animal, p. 74, 1775.

Mugil tade Cuvier and Valenciennes. Hist. Nat. Poiss.
II, p. 114, 1936.

Liza tade Munro, Mar. Freshw, Fish. Ceylon, p. 93, 1953.

ตัวอย่างที่ไขศีกษา จำนวน 3 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 71-135 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. IV; D₂. I, 8; A. III, 9; P₁. ii, 14; P₂. I, 5; Ll. 33-35;
Tr. 4+1+6; Pred. 19-20; Cirp. 16; Cirf. 26.

ลำตัวเรียวยาว ส่วนหัวแบนกว้างปลายแหลม ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.39-7.34, 1.54-2.58, 1.33-1.52, 2.57-5.57 และ 2.37-2.65 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.00-4.19 และ 1.20-4.86 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ เยื่อไขมันหุ้มตามีขนาดใหญ่ ริมฝีปากบาง ปลายกระดูกขากรรไกรบนยาวถึงกึ่งกลางระหว่างรูจมูกกับขอบหน้าของตา จุดเริ่มต้นของครีบลหลังครีบแรกอยู่ใกล้กับปลายจะงอยปากมากกว่าฐานครีบทาง ครีบลหลังครีบทที่สองอยู่ในแนวกึ่งกลางของฐานครีบกั้นส่วนท้าย ครีบทูไม่มีเกล็ด axillary scale จุดเริ่มต้นครีบท้องอยู่ใกล้กับครีบกั้นมากกว่าปลายจะงอยปาก ครีบลหลังครีบทที่สองและครีบกั้นมีเกล็ดหนาแน่น ครีบทางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนมีสีน้ำตาลแกมเขียว ส่วนล่างลำตัวสีขาว ส่วนบนลำตัวมีเส้นตามความยาวลำตัว 5-7 เส้น

แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเล, น้ำกร่อยและปากแม่น้ำ

Liza subviridis (Valenciennes, 1836)

(รูปที่ 44, 107, 108)

ชื่อภาษาไทย กระบอกดำ

ชื่อสามัญ Greenback grey mullet

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Mugil Dussumieri Valenciennes in Cuvier and Valenciennes, Hist. Nat. Poiss. XI, p. 147, 1836.

Mugil sundanensis Day, Fishes of Malabar, p. 138, 1865.

Liza dussumieri Munro, The Fishes of New Guinea, p. 650, 1967.

Liza subviridis FAO, FAO Species Identification Sheets, III, 1984.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 92 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 49-143 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. IV; D₂. I, 8-9; A. III, 9; P₁. i, 15; P₂. I, 5; Ll. 28-30; Tr. 3, 4+1+6; Cirp. 18; Cirf. 22-24; Pred. 17-22.

ลำตัวสั้นย่น ปลายส่วนหัวกว้างแบน แนวลำตัวส่วนบนจากจะงอยปากถึงหน้าครีบหลังเป็นเส้นตรง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.35-4.07, 1.76-2.04, 1.30-1.47, 3.27-4.13 และ 2.28-2.71. เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 4.21-6.78, 2.80-4.85 และ 1.79-2.21 เท่าของความยาวจะงอยปาก

เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตามลำตัว ตามีเยื่อไขมันหุ้มตายกเว้น
รูม่านตา ริมฝีปากบนและล่างหนา จะงอยปากยาวเท่ากับหรือสั้นกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางตา
ปลายส่วนท้ายของขากรรไกรบนโค้งลงและมองเห็นเมื่อปากปิด ริมฝีปากบนมีฟันหลายแถว
ริมฝีปากล่างมีฟันแถวเดียว ส่วนหน้าของตามีเกล็ด จุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบแรกใกล้กับ
ปลายจะงอยปากมากกว่าส่วนฐานครีบหาง จุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบที่สองอยู่ถัดไปจากแนว
ตั้งฉากของจุดเริ่มต้นครีบกัน ครีบหูสั้นมากประมาณ $\frac{3}{4}$ ของความยาวหัว ไม่มีเกล็ด
axillary scale ครีบหางเว้าเล็กน้อย

สีของลำตัว ลำตัวเป็นสีเทาหรือเขียวแกมดำ ส่วนท้องเป็นสีเงินหรือสีจาง ๆ มี
เส้นสีดำตามความยาวลำตัว 3-7 เส้น ครีบหูไม่มีสีดำ

แหล่งที่พบ เป็นปลาฝูงอาศัยอยู่บริเวณเขตน้ำตื้นชายฝั่งทะเล, ทะเลสาบหรือเขตน
น้ำกร่อย

Valamugil seheli (Forskål, 1775)

(รูปที่ 45, 109, 110)

ชื่อภาษาไทย กระบอกขาว

ชื่อสามัญ Blue-spot mullet

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Mugil seheli Forskål, Descript. Anim., p. 73, 1775.

Mugil caeruleomaculatus Marshall, Q'land, Mar. Dept. Ichth.
Notes, 1951.

Valamugil seheli Smith, Ann. Mag. Nat. Hist. Ser., 11 (14),
p. 840, 1948; Munro, Mar. Freshw. Fish. Ceylon. 1953.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 87 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 45-102 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. IV; D₂. I, 8; A. III, 9; P₁. 16; P₂. I, 5; Ll. 38-42;
Tr. 12-14; Pred. 19-20; Cirp. 20; Cirf. 30-32.

ลำตัวสั้น หัวส่วนบนแบนกว้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.97-3.61, 1.73-2.05, 1.24-1.48, 2.90-3.56 และ 2.13-2.52 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบท้อง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.86-6.64, 2.92-3.98 และ 1.78-2.30 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ มีเยื่อไขมันหุ้มตาอยู่ริมขอบตา ริมฝีปากหนา ริมฝีปากล่างสูง ปลายขากรรไกรบนยาวถึงเส้นแนวดิ่งระหว่างส่วนท้ายจมูกกับขอบหน้าของตา มีฟันอยู่บริเวณริมฝีปาก จุดเริ่มต้นของครีบท้องครีบแรกอยู่ใกล้กับปลายจะงอยปากมากกว่าฐานครีบท้อง จุดเริ่มต้นของครีบท้องครีบที่สองตรงกับจุดเริ่มต้นของครีบก้น ฐานครีบทูมีเกล็ด axillary scale และครีบทูยาวถึงจุดเริ่มต้นของครีบท้องครีบแรก ที่ครีบท้องครีบที่สองและครีบก้นมีเกล็ดปกคลุมหนาแน่น

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนมีสีน้ำตาลแกมเขียว ส่วนล่างสีเงิน แถวของเกล็ดส่วนบนลำตัวมีจุดสีดำเป็นแถบไปตามความยาวลำตัว ครีบท้องครีบที่สองและครีบท้องครีบหางสีน้ำเงินจาง ครีบท้อง, ครีบก้นและครีบท้องครีบแรกสีขาว ปลายครีบท้องส่วนบนสีน้ำเงินดำ

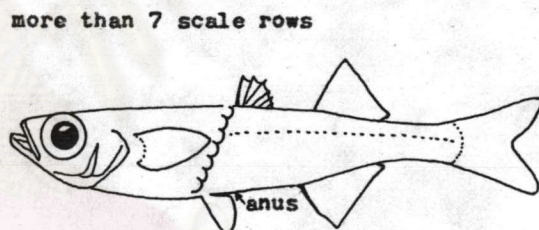
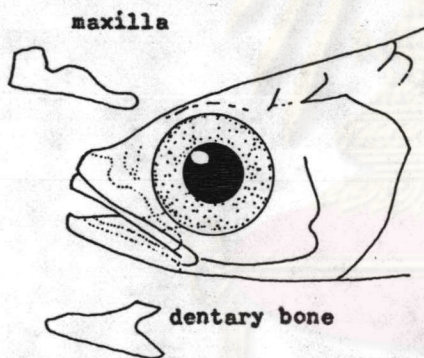
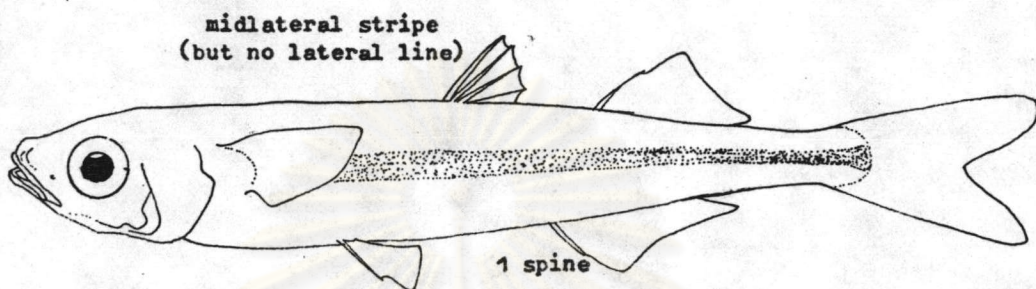
แหล่งที่พบ อาศัยอยู่เป็นฝูงบริเวณน้ำกร่อยและน้ำจืด เมื่อถึงฤดูผสมพันธุ์จะพบอาศัยอยู่ในทะเล

วงศ์ Atherinidae

(รูปที่ 11)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาว ค่อนข้างกลมหรือแบนข้างปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid หรือ ctenoid ขนาดปานกลางหรือขนาดเล็ก ไม่มีเส้นข้างตัวแต่ส่วนท้ายของเกล็ดข้างตัวอาจจะ มีรูประสาทมัสมีส มีแถบสีเงินด้านข้างลำตัวหรือด้านใต้แถบสีเงินอาจมีจุดสีดำ ตาอยู่ด้านข้างลำตัว ไม่มีเยื่อหุ้มตา ปากค่อนข้างกว้างยาวถึงหรือเลยส่วนหน้าขอบตา กระดูกระหว่าง

รูปที่ 11 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Atherinidae

(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขากรรไกรบนยึดหดได้ กระดูกขากรรไกรบนอันหลังไม่มีกระดูก supplemental มีฟันเล็ก ๆ บนขากรรไกร, กระดูก vomer, กระดูก palatine และกระดูก pterygoid ครีบหลัง ครีบแรกประกอบด้วยก้านครีบเดี่ยวที่อ่อน 4-8 อัน หรือก้านครีบอ่อนที่ไม่แตกแขนง 4-5 อัน หรือก้านครีบเดี่ยวที่อ่อน 1 อัน และก้านครีบอ่อนไม่แตกแขนง 3-6 อัน ตำแหน่งของครีบหลังครีบแรกอยู่หน้า, ตรงข้ามหรือถัดจากรูกัน ครีบหลังครีบที่สองอยู่ห่างจากครีบแรกถัดจากรูกันออกไปมีลักษณะยาวมีก้านครีบเดี่ยวที่อ่อน 1 อัน ครีบท้องขนาดเล็กอยู่ในตำแหน่งบริเวณส่วนท้อง ครีบหูขนาดปานกลางหรือเล็กอยู่ด้านข้างส่วนบนลำตัว ครีบหางเว้าเล็กน้อย ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอก

สกุล Atherina Linnaeus

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวยาวค่อนข้างกลม แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid หรือ ctenoid ขนาดปานกลางหรือเล็ก เกล็ดเส้นข้างตัวไม่เป็นรู มีแถบสีเงินข้างลำตัวด้านใต้อาจมีจุดสีดำ ส่วนหัวด้านบนแบน ตาอยู่ด้านข้างลำตัว ไม่มีเยื่อหุ้มตา รูจมูกชิดกันอยู่ระหว่างจะงอยปากกับตา ครีบหลังครีบแรกมีก้านครีบเดี่ยวที่หักงอได้ 5-8 อัน จุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบแรกอยู่ในตำแหน่งหน้าหรือตรงข้ามกับรูกัน ครีบหลังที่สองมีก้านครีบแตกแขนง ครีบกันมีก้านครีบเดี่ยวที่อ่อน 1 อัน และมีขนาดยาวกว่าก้านครีบของครีบหลังครีบที่สอง ครีบท้องเล็กอยู่ที่ตำแหน่งช่องท้องมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อนที่แตกแขนง 5 อัน ครีบหูอยู่ส่วนบนลำตัว ขากรรไกรเท่ากัน รอยปากตรงหรือเฉียงยาวถึงหรือเลยขอบหน้าของตา ปากยึดหดได้มีฟันเล็ก ๆ บนส่วนของกระดูก vomer, กระดูก palatine และกระดูก pterygoid ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอก

Atherina duodecimalis (Valenciennes, 1835)

(รูปที่ 46, 111, 112)

ชื่อภาษาไทย หัวแข็ง

ชื่อสามัญ Western hardyhead

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Atherina duodecimalis Valenciennes in Cuvier and Valenciennes,
Hist. Nat. Poiss., X, 1835.

Pranesus duodecimalis Munro, The Fish of New Guinea, 1967.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 71 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 36-74 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. V; D₂. II, 9; A. II, 9-12; P₁. I, 13-15; P₂. I, 5;
L1. 35-38; Tr. 2+1+3; Pred. 16-17; Cirp. 12; Cirf. 14-16.

ลำตัวค่อนข้างยาวแบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.04-4.03,
1.73-1.95, 1.42-1.56, 3.35-4.02 และ 2.31-2.65 เท่าของความยาวหัว, ความ
ยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตาม
ลำตัว ความยาวหัวเท่ากับ 3.95-6.32, 2.04-2.62 และ 2.42-3.30 เท่าของความยาว
จะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำตัว ปากเล็ก กระดูกขากรรไกร
บนยาวถึงส่วนหน้าของตา จะงอยปากสั้นยาวประมาณครึ่งหนึ่งของตา จุดเริ่มต้นของครีบหลัง
ครีบแรกอยู่ที่กึ่งกลางระหว่างขอบหน้าของตากับฐานครีบหางใกล้กับครีบกันมากกว่าฐานครีบท้อง
ตรงกับเกล็ดข้างตัวที่ 13-14 จุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบที่สองอยู่ตรงกับเกล็ดข้างตัวที่
21-23 ครีบหูยาวถึงก้านครีบที่ 4 ของครีบหลังครีบแรก รูปร่างอยู่ระหว่างกึ่งกลางครีบท้อง

สีของลำตัว ลำตัวด้านบนสีค่อนข้างเขียว มีแถบสีขาวด้านล่างยาวตลอดลำตัว

แหล่งที่พบ เป็นปลาขนาดเล็กอาศัยอยู่ในเขตน้ำตื้นชายฝั่งทะเล เขตอบอุ่นและ
เขตร้อน เขตน้ำกร่อย บางชนิดเข้าไปอาศัยอยู่ในน้ำจืด

อันดับ Polynemiformes

ลักษณะประจำอันดับ

ลำตัวยาวปานกลาง เกล็ดแบบ ctenoid ครีบหลังสองครีบ ครีบท้องอยู่ในตำแหน่งที่ส่วนอก กระดูกครีบท้องถูกพยุงด้วยส่วนของกระดูก postcleithrum ตามีเยื่อไขมันหุ้ม ครีบหูอยู่ในตำแหน่งส่วนล่างของลำตัวก้านครีบส่วนท้ายแยกเป็นเส้น

วงศ์ Polynemidae

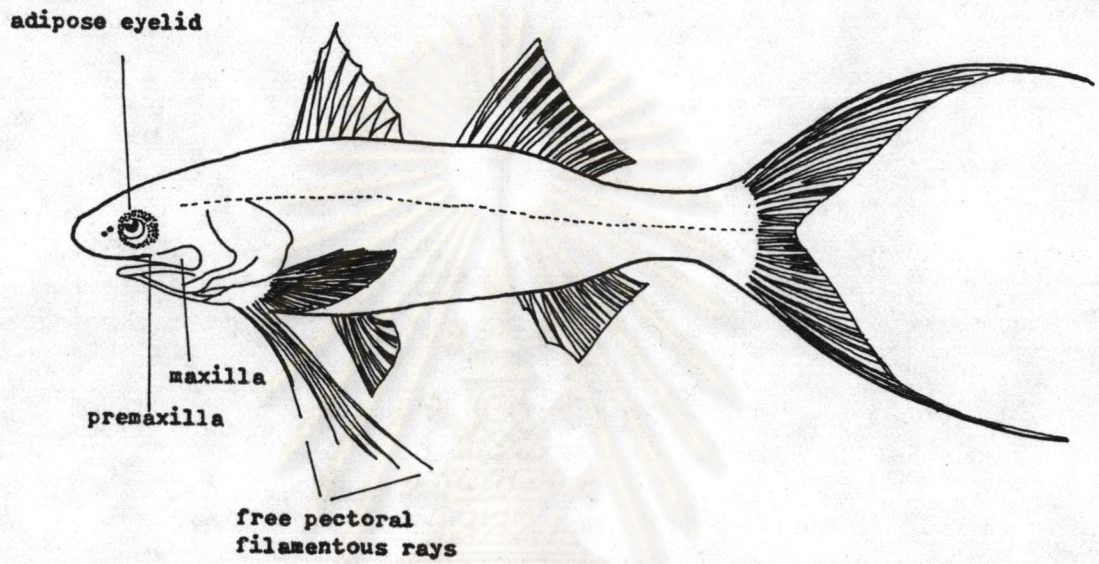
(รูปที่ 12)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาวและลึกปานกลาง จะงอยปากหุบเป็นรูปกรวยยื่นออกไป กระดูกขากรรไกรบนไม่มีกระดูก supplemental พันมีลักษณะเป็นแถบขนาดเล็กบนขากรรไกร, กระดูก vomer และกระดูก palatine ด้านหน้ากับด้านท้ายตามีเยื่อไขมันหุ้ม ครีบหลังมี 2 ครีบ ครีบกันตรงข้ามกับครีบหลังครีบที่สอง ครีบหูมีก้านครีบส่วนท้ายแยกเป็นเส้น เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ เกล็ดขนาดใหญ่หรือมีขนาดปานกลาง เส้นข้างตัวสมบูรณ์ยาวติดต่อกันถึงส่วนหาง

สกุล Eleutheronema Bleekerลักษณะประจำสกุล

ลำตัวยาว แบนข้าง จะงอยปากยื่นยาว ตามีเยื่อหุ้ม ปากใหญ่ กระดูกขากรรไกรบนอันหลังมีเกล็ด ไม่มีริมฝีปากยกเว้นส่วนริมฝีปากล่างใกล้กับมุมปาก มีฟันเล็กที่ด้านนอกขากรรไกร, กระดูก vomer, กระดูก palatine และกระดูก pterygoid ขอบหลังของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าหยักเป็นซี่เลื้อย ครีบกันอยู่ตรงข้ามกับครีบหลังที่สองและยาวเท่ากัน ครีบหูมีก้านครีบแยกเป็นอิสระ 3-4 เส้น เกล็ดเล็ก ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ

รูปที่ 12 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Polynemidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Eleutheronema tetradactylum (Shaw, 1804)

(รูปที่ 47, 113)

ชื่อภาษาไทย กุเราทนวดสี่เส้นชื่อสามัญ Giant threadfin, Cooktown salmonชื่อวิทยาศาสตร์ห้องPolynemus tetradactylus Shaw, Gen. Zool., V, 1804.Eleutheronema tetradactylum Weber and de Beaufort, Fish. Indo-Aust. Archip., iv, 1922.ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 2 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 6, 129 มม.ลักษณะทั่วไปD₁. VIII; D₂. I, 13-15; A. II, 15; P₁. 16-17+4; P₂. I, 5; Ll. 78-80; Tr. 9-10+1+13; Pred. 38; Cirp. 38; Cirf. 55.

ลำตัวยาว ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.89-3.98, 2.50-3.43, 1.24-2.74, 3.53-3.83 และ 2.43-2.92 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ปกคลุมด้วยเยื่อหุ้มตา จะงอยปากยื่นยาว ปากใหญ่ยาวถึงขอบท้ายของตา กระดูกขากรรไกรหลังมีเกล็ด ส่วนหัวปกคลุมด้วยเกล็ดจนถึงปลายจะงอยปาก ไม่มีริมฝีปากบน ริมฝีปากล่างเจริญเฉพาะบริเวณมุมปาก กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าหยักเป็นฟันเลื่อย กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังกว้างและกลม ขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันเล็ก ละเอียดด้านนอก จุดเริ่มต้นของครีบล้างครีบแรกอยู่ที่กึ่งกลางระหว่างครีบทูและครีบล้าง ครีบล้างครีบทีสองและครีบก้นอยู่ตรงข้ามกัน ครีบท้องยาวเท่ากับระยะทางจากตาถึงขอบหลังของกระดูกฝาปิดเหงือก ครีบทางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเขียวปนน้ำเงิน ด้านล่างลำตัวสีขาวเหลือง ครีบ
อื่น ๆ สีค่อนข้างเหลือง ครีบหูบางที่มีสีคล้ำ

แหล่งที่พบ เป็นปลาทะเลขนาดปานกลางถึงขนาดใหญ่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลที่
เป็นทรายในเขตร้อนและเข้าไปอาศัยอยู่ในแม่น้ำ, เขตน้ำกร่อย

อันดับ Perciformes

ลักษณะประจำอันดับ

ส่วนมากปลาในอันดับนี้มีครีบหลังสองครีบ โดยที่ครีบหลังอาจแยกออกไปสองครีบ
หรือมีส่วนฐานเชื่อมติดกัน ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอกและมีก้านครีบไม่เกิน 6 ก้าน กระดูกครีบ
ท้องติดกับ cleithrum

อันดับย่อย Percoidei

ลักษณะประจำอันดับย่อย

ลำตัวลึกยกขึ้นสูงทางส่วนหลัง รูปร่างหรือยาว ปากอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว
บางชนิดปากยึดหดได้ ครีบมีก้านครีบแข็ง ครีบหลังติดต่อกัน, เว้าตรงกลางหรือแบ่งออกเป็น
สองครีบ ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอกหรือคอ เกล็ดขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก หรือมีการเปลี่ยน
แปลงไปไม่มีเกล็ดหุ้มลำตัว เส้นข้างตัวสมบูรณ์, ขาดตอนหรือไม่มีเส้นข้างตัว ช่องเปิดเหงือก
กว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วงศ์ Centropomidae

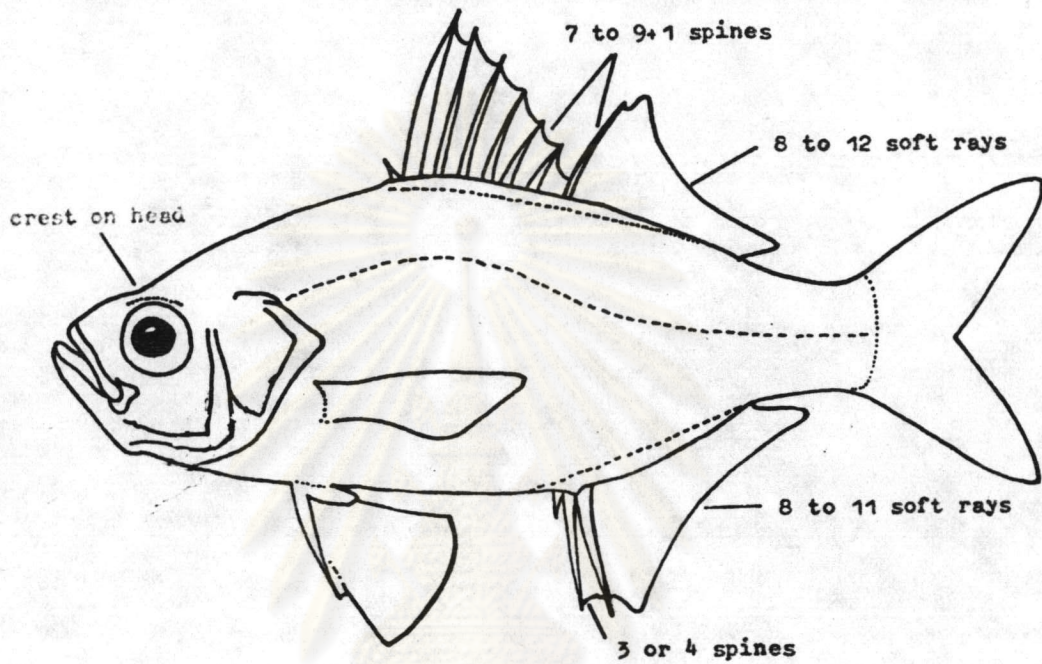
(รูปที่ 13)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาว, สั้น,แบนข้าง แนวสันหลังสูง ส่วนหัวแบนลงด้านล่างหรือแหลม
 เกล็ดขนาดใหญ่หรือปานกลาง แบบ cycloid หรือ ctenoid เส้นข้างตัวสมบูรณ์ยาวถึงฐาน
 ครีบหางหรือเกือบถึงครีบหาง ส่วนหัวมีเกล็ดปกคลุมทั้งหมดหรือบางส่วน ปากใหญ่แนวปาก
 ขวางหรือเฉียง, ยึดหดได้ ขากรรไกรเท่ากันหรือขากรรไกรล่างโผล่ยื่นออกมา กระดูก
 ขากรรไกรบนอันหลังมองเห็นชัดเจน ส่วนท้ายกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีหยักหนามแหลม
 1-2 อัน กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังอาจมีหรือไม่มีหนาม หน้งหุ้มกระดูกฝาปิดเหงือกแยกจาก
 กัน มีฟันแหลม ทุ่ หรือแถบฟันเล็กละเอียดบนขากรรไกร, กระดูก vomer และกระดูก
 palatine ครีบหลังแยกจากกันเป็น 2 ครีบ หรือส่วนฐานครีบติดกัน ส่วนของครีบแข็งมี
 ก้านครีบแข็ง 7-9 อัน ส่วนของครี้อ่อนมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครี้อ่อน 9-15 อัน
 หน้าครีบหลังมีหนามแหลมยื่นไปทางส่วนหัว ครีบกันสั้นมีก้านครีบแข็ง 3 อัน ก้านครี้อ่อน
 6-17 อัน ครีบหางกลมหรือเว้าลึก ครีบหูอาจกว้างหรือแคบ ครีบท้องอยู่ติดกันอาจจะมี
 หรือไม่มีเกล็ดเรียงกันเป็นแนวยาวที่ฐานครีบ (axillary process) ตำแหน่งของครีบท้อง
 อยู่ตรงข้ามหรือถัดจากจุดเริ่มต้นของครีบทูมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครี้อ่อน 5 อัน

สกุล Ambassis. Cuvier & Valenciennesลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้นหรือสั้นเกือบเป็นรูปไข่ (oblong-ovate) ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ
 cycloid ขนาดใหญ่หรือเล็ก หลุดง่าย เส้นข้างตัวสมบูรณ์ยาวติดต่อกันหรือขาดตอน ส่วนหัว
 มีเกล็ดเฉพาะส่วนปลาย, แก้มและกระดูกฝาปิดเหงือก ปากใหญ่ แนวปากเฉียง ยึดหดได้
 เล็กน้อย ขากรรไกรบนและล่างเท่ากันหรือขากรรไกรล่างยาวกว่า กระดูกฝาปิดเหงือกอัน
 หน้ามี 2 ขอบ ขอบอันหลังเป็นหยักแบบฟันเลื่อยหรือหนามแหลม ขากรรไกรบนและล่างมีฟัน
 เล็กละเอียดหลายแถว ครีบหลังส่วนของครีบแข็งและครี้อ่อนฐานครีบติดกัน ครีบแข็งมีก้าน
 ครีบแข็ง 7 อัน และหนามแหลมหน้าครีบหลัง 1 อัน ครี้อ่อนมีก้านครีบแข็ง 1 อัน และ
 ก้านครี้อ่อน 8-17 อัน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 3 อัน ก้านครี้อ่อน 8-18 อัน ครีบหลัง

รูปที่ 13 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Centropomidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และครีบกันมีเกล็ดปกคลุมที่ฐานครีบ ครีบหางเว้าลึก ครีบหูกกลม ครีบท้องอยู่ตรงข้ามหรืออยู่
หน้าจุดเริ่มต้นของครีบหู ไม่มี axillary process ส่วนหัวด้านหน้าแข็งมีรูขับเมือก
(muciferous channel)

Ambassis kopsi (Bleeker, 1858)

(รูปที่ 48, 115, 116)

ชื่อภาษาไทย ข้างข้าวเม่า

ชื่อสามัญ Glass fish.

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Ambassis Kopsi Bleeker, Nat. Tijdschr. Ned. Indie XV. 1858.

Ambassis Kopsi Seale, Philippine Journ. Science., V n°4,
1910.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 114 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 34-72 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. VII; D₂. I, 10; A. III, 9; P₁. ii, 12; P₂. I, 5; Ll.
25-30; Tr. 2+1+7-8; Pred. 7-11; Cirp. 16; Cirf. 22-24.

ลำตัวสั้นแบนข้าง ความยาวมาตรฐานของลำตัวเท่ากับ 2.35-2.93, 2.11-2.46,
1.41-1.66, 2.69-3.20 และ 2.32-3.25 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง,
ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัว
เท่ากับ 4.05-6.28, 2.49-3.30 และ 2.02-2.51 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้น
ผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาดตามลำดับ ส่วนหน้าขอบตา, ขอบล่างกระดูกฝาปิดเหงือก
อันหน้ามีลักษณะเป็นหยักฟันเลื่อย แนวปากเฉียงมาก ขากรรไกรล่างยาว กระดูกขากรรไกร
หลังยาวถึงขอบล่างส่วนหน้าของตา มีเกล็ด 2 แถวบนแก้ม บนขากรรไกรมีฟันเล็ก ๆ หลาย

แถว ไม่มีฟันบนลิ้น ก้านครีบแข็งอันแรกของครีบหลังเล็ก อันที่สองยาวกว่าอันอื่น ๆ ครีบหู ยาวกว่าครีบท้อง ครีบหางเว้าลึก เส้นข้างตัวยาวติดต่อกันตลอด

สีของลำตัว ทองในน้ำยาแอลกอฮอล์ ลำตัวสีน้ำตาลอ่อน แถบสีเงินด้านข้าง ลำตัว เส้นสีดำบนหาง ส่วนปลายของก้านครีบแข็งเป็นสีดำ

แหล่งที่พบ เป็นปลาทะเลขนาดเล็กอาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเล, น้ำกร่อยและน้ำจืด ในเขตอินโด-แปซิฟิก

วงศ์ Serranidae

(รูปที่ 14)

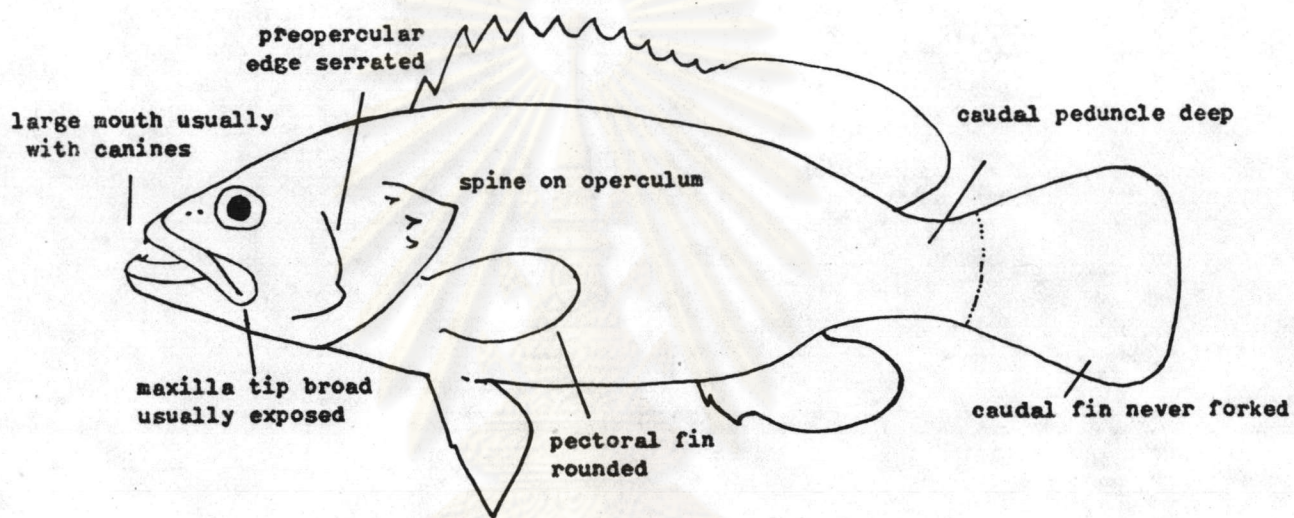
ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้น แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid หรือ ctenoid หลุดยาก เส้นข้างตัวเส้นเดียวยาวไม่ถึงครีบหาง ปากขนาดใหญ่หรือปานกลางยึดหดได้ แนวปากไม่เฉียง กระดูกขากรรไกรบนอันหลังกว้าง มีฟันเป็นแถบแบบเล็กละเอียดหรือฟันเขี้ยวบนส่วนของกระดูก เพดานปากด้านหน้าและกระดูกเพดานปากด้านล่าง ขอบหลังของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเป็น หยักฟันเลื่อย มีรูจมูกด้านละ 1 คู่ ครีบหลังครีบเดี่ยวประกอบด้วยส่วนก้านครีบแข็งและก้าน ครีบอ่อน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 3 อัน เส้นข้างตัวสมบูรณ์ ฐานของครีบหลัง, ครีบกันและ ครีบหางมีเกล็ดปกคลุม

สกุล Epinephelus Bloch.

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้น แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ ctenoid ขนาดเล็กฝังอยู่ในผิวหนัง เส้นข้างตัวสมบูรณ์แต่มองเห็นไม่ชัด ส่วนหัวมีเกล็ด ปากใหญ่ยึดหดได้ กระดูกขากรรไกรหลัง เห็นชัดติดกับกระดูก supplemental ขากรรไกรล่างนูนออกมามีเกล็ด กระดูกฝาปิดเหงือก อันหน้าขอบหยักเป็นฟันเลื่อย กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม 1-3 อัน หน้หุ้ม กระดูกฝาปิดเหงือกไม่ติดกัน ซีกกรองอาหาร (gill raker) สั้นและมีจำนวนน้อย มีฟันที่

รูปที่ 14 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Serranidae

(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขากรรไกรฟันแถวในมีจำนวนมาก ด้านหน้าของปากมีเขี้ยวขนาดใหญ่ 1-2 อัน มีฟันบนกระดูก vomer และกระดูก palatine ครีบหลังครีบเดียว ส่วนของครีบแข็งประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 8-12 อัน ส่วนครีบอ่อนประกอบด้วยก้านครีบอ่อน 12-21 อัน ครีบกันสั่นมีก้านครีบแข็ง 3 อัน ก้านครีบอ่อน 7-12 อัน ครีบหางตัดตรง, กลมหรือเว้าเล็กน้อย ครีบทุกลม ครีบท้องอยู่ชิดกันได้ครีบหู

Epinephelus tauvina (Forskål, 1775)

(รูปที่ 49, 114)

ชื่อภาษาไทย กระังปากแม่น้ำ

ชื่อสามัญ Black seabass

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Perca tauvina Forskål, Descript. Animal., 1775.

Epinephelus tauvina Weber & de Beaufort, Fish.

Indo-Aust. Archip., 1931; Smith, Fishes of Southern Africa, 1949;

Munro, Fishes of Ceylon, 1955. Jones, Bull. Cent. Mar. Fish. Res.

Inst., 1969.

Serranus salmoides Day, Fishes of India., 1878.

Serranus stoliczkae Day, Fishes of India., 1878.

ตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 1 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 103 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. XI, 14; A. III, 8; P₁. i, 17; P₂. I, 5; Ll. 102;

Tr. 13+1+36; Pred. 56; Cirp. 48; Cirf. 106.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.3, 2.5, 1.3, 2.5, และ 2.3 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 4.4, 5.5 และ 1.6 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างขอบหลังของตา ขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันแคบ ๆ กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าขอบหลังเป็นหยักฟันเลื่อย กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม ครีบทูยาวเท่ากับความยาวหลังตา ครีบหางกลม เกล็ดที่ส่วนหัวเป็นแบบ cycloid เกล็ดที่ลำตัวและหางเป็นแบบ ctenoid

สีของลำตัว ส่วนหัวและด้านข้างลำตัวสีน้ำตาลดำ ส่วนท้องสีน้ำตาลอ่อนหรือเหลืองอ่อน มีแถบพาดขวางลำตัว 4-5 แถบ จุดสีดำกระจายทั่วไปที่ส่วนหัวและลำตัวยกเว้นส่วนท้อง ครีบหลังส่วนที่เป็นครีบแข็งสีน้ำตาลดำ ครีบบ่อนสีดำ ครีบหางสีน้ำตาลดำ

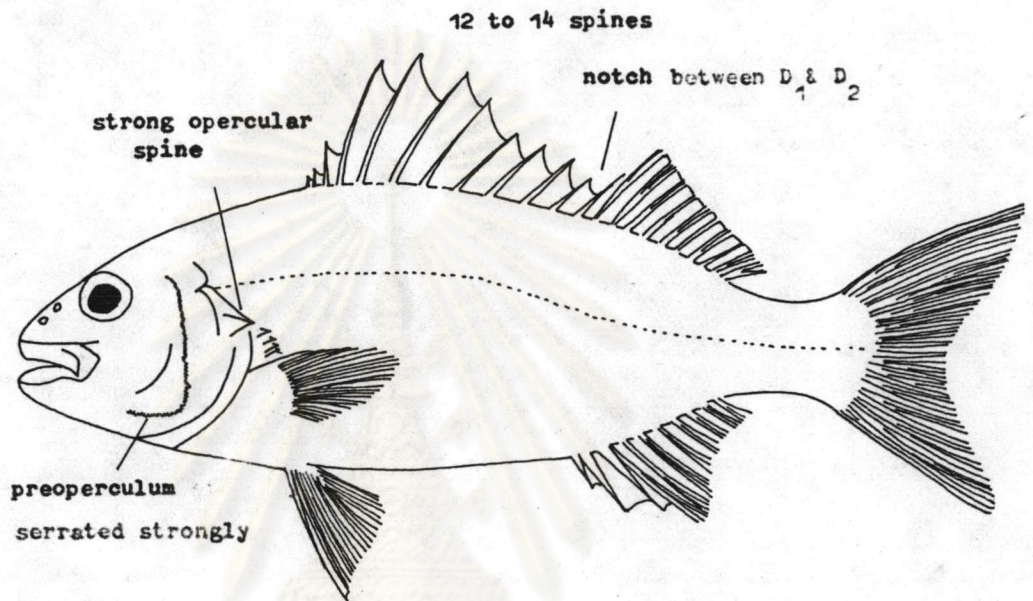
แหล่งที่พบ ทะเลเขตอบอุ่นและเขตร้อน อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเล, เขตน้ำกร่อย ปากแม่น้ำและเขตน้ำลึก

วงศ์ Theraponidae

(รูปที่ 15)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้นหรือสั้นป้อม (oblong-ovate) แบนข้าง ปากอยู่ตำแหน่งปลายสุดด้านหน้าของหัว ปากกว้างปานกลาง ยึดหดได้ ฟันชนิดเล็กละเอียด (villiform) และฟันเขี้ยว (conical) เป็นแถบบนขากรรไกรบนและล่าง ฟันแถวบนอกใหญ่กว่าอื่น ๆ และอาจมีฟันบนกระดูก vomer และกระดูก palatine หนึ่งหุ้มกระดูกฝาปิดเหงือกติดกันหรือแยกจากกันและอาจจะเชื่อมติดกับคอดคอ ขอบหลังกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าหยักซี่เลื่อย กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม 2 อัน ครีบหลังครีบทูยาวมีก้านครีบแข็ง 10-14 อัน และก้านครีบบ่อน 8-14 อัน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 3 อัน ก้านครีบบ่อน 7-12 อัน เกล็ดขนาดเล็กหรือปานกลาง เส้นข้างตัวสมบูรณ์ยาวตลอดลำตัว

รูปที่ 15 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Theraponidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สกุล Therapon Cuvierลักษณะประจำสกุล

ลำตัวรูปร่างสั้นหรือรูปไข่แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ ctenoid ขนาดเล็กหรือปานกลาง เส้นข้างตัวยาวตลอดลำตัวจนถึงฐานครีบหาง ส่วนหัวใหญ่ ปากกว้าง รอยปากเฉียง ขากรรไกรบนและล่างเท่ากันหรือขากรรไกรบนยาวกว่า จมูกอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว เยื่อปิดช่องเหงือกแยกจากกันไม่ติดกับคอดคอ ซีกกรองอาหารสั้น พื้นบนขากรรไกรเป็นแถบฟันเล็กละเอียด แถวนอกเป็นฟันขนาดใหญ่ มีพื้นบนส่วนของกระดูก vomer และกระดูก palatine ครีบหลังครีบเดียวแต่มีรอยเว้าแบ่งส่วนของครีบแข็งและครีบอ่อน ครีบแข็งมีก้านครีบแข็ง 12-13 อัน ครีบอ่อนมีก้านครีบอ่อน 8-13 อัน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 3 อัน ครีบหลังและครีบกันที่ฐานครีบบมีเกล็ดปกคลุม ครีบหางเว้าเล็กน้อย

Therapon jarbua (Forskål, 1775)

(รูปที่ 50, 117, 118)

ชื่อภาษาไทย ข้างตะเภา

ชื่อสามัญ Crescent perch

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Sciaena jarbua Forskål, Descript. Animal., 1775.

Therapon jarbua Day, Fishes of India., 1878; Weber & de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., 1931; Smith, Fishes of Southern Africa., 1949; Munro, Fishes of Ceylon., 1955.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 7 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 50-80 มม.

ลักษณะทั่วไป

D.XI, 10; A.III, 8; P₁. 13; P₂. I,5; Ll. 84-92; Tr. 13-14+
1+27-29.

ลำตัวสั้นแบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.32-2.99, 2.16-2.65, 1.26-1.77, 2.57-3.52 และ 2.06-3.21 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัว เท่ากับ 3.17-4.40, 3.47-4.86 และ 1.84-2.38 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ขอบด้านหน้าของตาและขอบ หลังของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีลักษณะเป็นหยักซี่เลื่อย กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม 2 อัน อันบนเล็ก อันล่างแข็งและยาวไปถึงขอบหลัง มีแถบฟันเล็กละเอียดบนขากรรไกรบนและล่าง ฟันแถวนอกเป็นฟันขนาดใหญ่และมีฟันบนส่วนของกระดูก vomer และกระดูก palatine ก้านครีบแข็งอันที่ 4 ของครีบล้างมีความยาวมากที่สุด ก้านครีบแข็งอันที่ 2 และ 3 ของครีบกันยาวเกือบเท่ากัน ครีบท้องยาวกว่าครีบทูเล็กน้อย

สีของลำตัว ส่วนบนลำตัวสีน้ำตาลแกมน้ำเงินและมีแถบสีน้ำตาล 3 แถบ มีจุดสีดำขนาดใหญ่อยู่ระหว่างก้านครีบแข็งอันที่ 3 และที่ 7 ของครีบล้าง ครีบบอนมีจุดสีดำ 2-3 จุด ครีบกันสีขาว ครีบทูและครีบท้องใส ครีบท่างมีแถบสีดำในแนวเฉียงที่ส่วนบนและส่วนล่างส่วนละแถบ

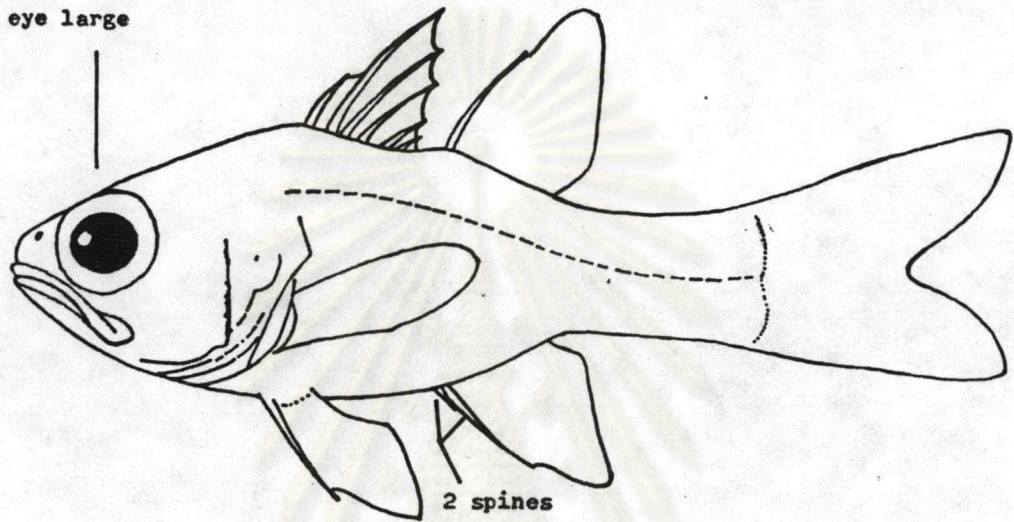
แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเล, เขตน้ำกร่อย ในระยะเป็นลูกปลาเข้าไปอาศัย อยู่ในบริเวณน้ำจืด

วงศ์ Apogonidae

(รูปที่ 16)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวส่วนมากสั้นถึงยาว แบนข้าง ส่วนหัวปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid

รูปที่ 16 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวางศ์ Apogonidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำตัวปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ ctenoid หรือปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid หมดทั้งตัว ปากกว้าง บนขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันเล็กละเอียดหรือฟันเขี้ยว และอาจจะมีฟันที่ส่วนของกระดูก vomer และกระดูก palatine ครีบหลังมี 2 ครีบ ครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 6-9 อัน ครีบที่สองมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 8-11 อัน ครีบก้นมีก้านครีบแข็ง 2 อัน ก้านครีบอ่อน 8-17 อัน เยื่อปิดช่องเหงือกแยกจากกัน กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมี 2 ขอบ เส้นข้างตัวอาจยาวตลอดลำตัวหรือขาดตอน

สกุล Apogon Lacépède

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้น แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ ctenoid ขนาดใหญ่ ส่วนหน้าครีบหลังอาจเป็นเกล็ดแบบ cycloid เส้นข้างตัวยาวติดต่อกันตลอด ปากกว้างมาก รอยปากอยู่ในแนวเฉียง ขอบของกระดูกฝาปิดเหงือกอาจหยักเป็นฟันเลื่อยหรือเรียบ ส่วนหน้าของตาและขอบตาอาจจะหยักเป็นฟันเลื่อยหรือเรียบ กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลมแบน 1 อัน ซีกรองอาหารสั้น, แหลมและแบน มีฟันเป็นแถบบนขากรรไกรบนและล่างและกระดูก vomer อาจจะมีหรือไม่มีฟันบนส่วนของกระดูก palatine ครีบหลัง 2 ครีบ ครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 6-7 อัน ก้านครีบแข็งอันแรกสั้น ครีบที่สองอยู่ห่างจากครีบแรกเหนือครีบก้นประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 1 อัน และก้านครีบอ่อนแตกแขนง 9 อัน ครีบก้นมีก้านครีบแข็ง 2 อัน ก้านครีบอ่อนแตกแขนง 7-17 อัน ครีบหางตัดตรงหรือกลม ครีบหุมีก้านครีบอ่อนไม่แตกแขนง (undivided rays) 2 อัน ก้านครีบอ่อนแตกแขนง 10-14 อัน

Apogon lineolatus (Cuvier & Valenciennes, 1828)

(รูปที่ 51, 119, 120)

ชื่อภาษาไทย อมไข่ลายบัง

ชื่อสามัญ Bronze-streaked cardinalfish.

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Apogon lineolatus Cuvier & Valenciennes, Hist. Nat. Poiss.,
ii, 1828.

Archamia lineolatus Jordan and Seale, Bull. U.S. Bur. Fish.,
1905.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 6 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 50-56 มม

ลักษณะทั่วไป

D₁. VI; D₂. I, 9; A.II, 16; P₁. ii, 12; P₂. I, 5; Ll. 25-27;
Tr. 2+1+7; Pred. 6-7; Cirp. 12; Cirf. 22.

ลำตัวแบนข้าง ส่วนหัว ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.42-3.15,
.2.36-2.90, 1.75-2.06, 2.42-3.28 และ 2.68-3.06 เท่าของความยาวหัว, ความ
ยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตาม
ลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.84-5.98, 2.85-3.78 และ 1.80-2.49 เท่าของความ
ยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ รอยปากเฉียง
กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างกึ่งกลางตา ขากรรไกรบนและล่างเท่ากันและ
มีฟัน 2-3 แถว กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเป็นซี่หักฟันเลื่อยโดยเฉพาะขอบล่าง ก้านครีบ
แข็งของครีบหลังครีบแรกยาวประมาณ $\frac{1}{3}$ หรือ $\frac{1}{2}$ ของครีบที่สอง ซึ่งเท่ากับก้านครีบแข็งอัน
ที่สองของครีบกัน ครีบหูยาวเท่ากับส่วนหัวที่ไม่รวมจะงอยปาก ครีบท้องสั้นยาวเท่ากับส่วน
ของจะงอยปากและตา ครีบหางเว้า

สีของลำตัว ลำตัวสีน้ำตาลแกมชมพูอ่อนและมีจุดสีดำ ส่วนล่างลำตัวเป็นสีเงิน
ปกติมีเส้นพาดขวางลำตัวประมาณ 18 เส้น

แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเลจนถึงน้ำลึก เขตน้ำกร่อยและน้ำจืด ปากแม่น้ำ

วงศ์ Sillaginidae

(รูปที่ 17)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาวเรียว แบนข้างเล็กน้อย ส่วนท้ายลำตัวแบน ส่วนหัวมีลักษณะกลม คล้ายกรวย ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกันและไม่ติดกับคอคอดคอก ปากเล็ก อยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัวและยึดหดได้ กระดูกขากรรไกรบนอันหลังเชื่อมติดกันเป็นขอบปาก มีฟันเล็กบนขากรรไกรบนและล่าง ระยะเวลาส่วนของตากว่างและยาว ขอบหลังของกระดูก ฝาปิดเหงือกอันหน้าหยาบเป็นซี่ฟันเลื่อย กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม 1 อัน เกล็ด บริเวณลำตัวแบบ ctenoid ที่ส่วนแก้มและกระดูกฝาปิดเหงือกแบบ cycloid เส้นข้างตัว บรรจบกันที่ส่วนหลัง ครีบหลังครีบแรกและครีบที่สองติดกันด้วยแผ่นเยื่อเล็ก ๆ ครีบกันมีก้าน ครีบแข็ง 2 อัน ครีบทุกลม ครีบห้องอยู่ที่ตำแหน่งอกมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 5 อัน ครีบหางเว้า

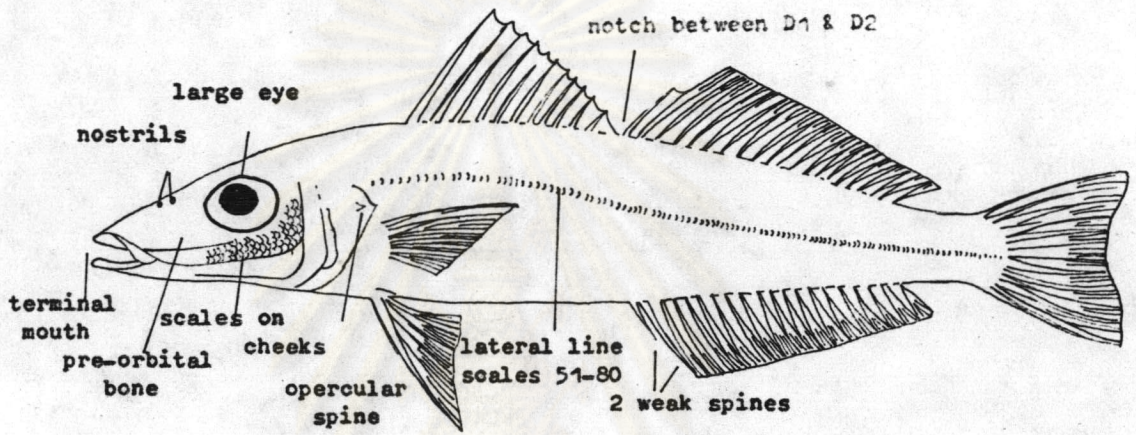
สกุล Sillago Cuvierลักษณะประจำสกุล

จะงอยปากกลมคล้ายกรวย มีฟันเล็ก ๆ ที่ส่วนขากรรไกรบนและล่างและกระดูก vomer ครีบหลังครีบแรกประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 11 อัน ครีบที่สองประกอบด้วยก้านครีบอ่อน 19-23 อัน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 2 อัน ก้านครีบอ่อน 18-24 อัน หนามที่ครีบห้องตรง, เรียวหรือโค้งเล็กน้อย เกล็ดเส้นข้างตัวประมาณ 50-80 เกล็ด

Sillago sihama (Forskål, 1775)

(รูปที่ 52, 121, 122)

ชื่อภาษาไทย ข่อนทรายเงิน, เห็ดโคนเงินชื่อสามัญ Silver sillago

รูปที่ 17 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Sillaginidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Atherina sihama Forskål, Descript. Anim., 1775.

Sillago sihama Bleeker, Atlas Ichth. Ind. Neerl., 1977.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 47 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 53-154 มม

ลักษณะทั่วไป

D. X-XI, I, 18; A. II, 22; P₁. I, 14; P₂. I, 5; Ll. 69-73;
Tr. 5+1+10; Pred. 22-25; Cirp. 20; Cirf. 34.

แนวสันหลังโค้งมากกว่าแนวสันท้อง หัวส่วนหน้าแคบค่อนข้างแหลม ปลายกระดูก
ขากรรไกรบนอันหลังอยู่ห่างตามาก ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.30-3.58,
2.67-3.03, 1.70-1.92, 3.04-3.57 และ 2.77-3.49 เท่าของความยาวหัว, ความ
ยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตาม
ลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.31-2.99, 3.24-4.95 และ 2.43-3.21 เท่าของความ
ยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ มีแถบพื้นเล็กละเอียด
บนขากรรไกรบนและล่าง เกล็ดแบบ cycloid บนกระดูกฝาปิดเหงือก กระดูกฝาปิด
เหงือกอันหน้าหยักซี่เลื้อย กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม 1 อัน ส่วนหน้าของครีบ
หลังครีบแรกสูง ส่วนท้ายต่ำลง ครีบอ่อนของครีบหลังและครีบกันอยู่ตรงข้ามกัน ครีบหางเว้า

สีของลำตัว ส่วนบนลำตัวสีน้ำตาลอ่อน ส่วนท้องสีเงินจาง ไม่มีจุดแต้มสีดำบน
ลำตัว ครีบหลังและครีบหางคล้ำ ครีบอื่นสีจาง

แหล่งที่พบ เขตน้ำตื้นชายฝั่งทะเลที่เป็นทราย และเขตน้ำกร่อย

Sillago maculata (Quoy & Gaimard, 1824)

(รูปที่ 53, 123, 124)

ชื่อภาษาไทย ข่อนทรายแห้ง, เห็ดโคนแห้ง

ชื่อสามัญ Trumpeter sillago.

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Sillago maculata Quoy & Gaimard, Voy. Uranie and Physic.,
1824.

Sillago burrus Richardson, Icon. Piscium., 1843.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 120 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 52-127 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. X-XI, I, 19-21; A. II, 19; P₁. 16-17; P₂. I,5; Ll. 70-74;
Tr. 6+1+10; Pred. 18-23; Cirp. 22; Cirf. 36.

ลำตัวยาว จะงอยปากแหลม ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.75-3.44,
2.57-2.99, 1.60-1.79, 2.90-3.43 และ 2.70-3.41 เท่าของความยาวหัว, ความ
ยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบชูและความยาวหน้าครีบท้องตาม
ลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.32-2.81, 3.23-4.39 และ 2.64-3.59 เท่าของความ
ยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวสันหัวโค้งเล็กน้อย
ปากเล็กอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว มีฟันเล็กละเอียดบนขากรรไกรบนและล่างและกระดูก vomer
มีเกล็ด 3 แถวบนแก้ม กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม 1 อัน อันหน้าขอบเป็นหยักซี่ฟันเล็กน้อย
และมีเกล็ดแบบ ctenoid ปกคลุม ครีบหางเว้า

สีของลำตัว ส่วนบนลำตัวสีน้ำตาลดำ ส่วนท้องสีขาวหรือสีเงิน ลำตัวมีจุดสีดำ
ฐานครีบทูมีจุดสีดำหรือน้ำเงิน เยื่อกล้ามเนื้อหลังมีจุดสีดำ ครีบกันสีเหลืองขอบครีบลำตัว ขอบ
ครีบหางสีน้ำตาล

แหล่งที่พบ บริเวณชายฝั่งทะเลเขตน่าน พื้นท้องทะเลที่เป็นทรายและเขตน่านกร่อย

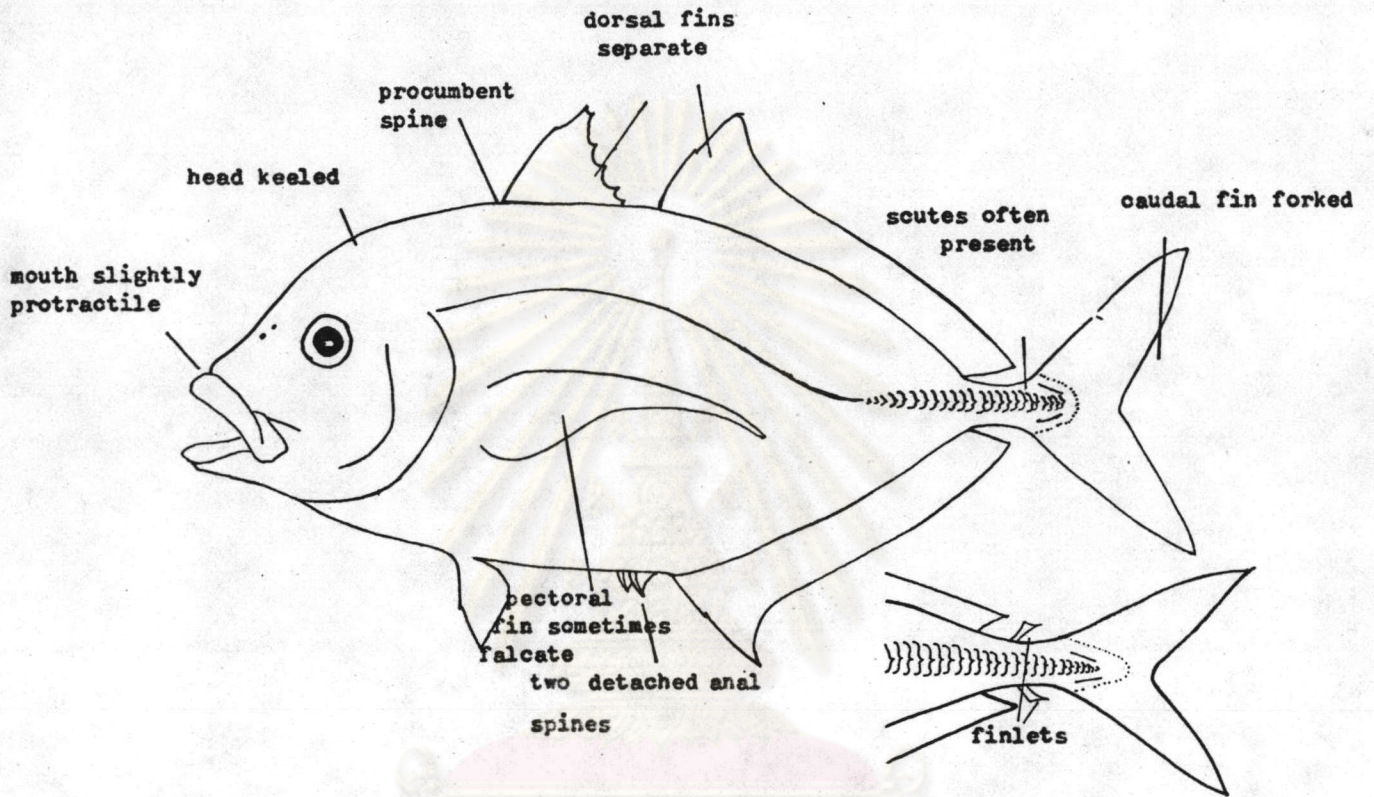
วงศ์ Carangidae

(รูปที่ 18, 19)

ลักษณะประจำวงศ์

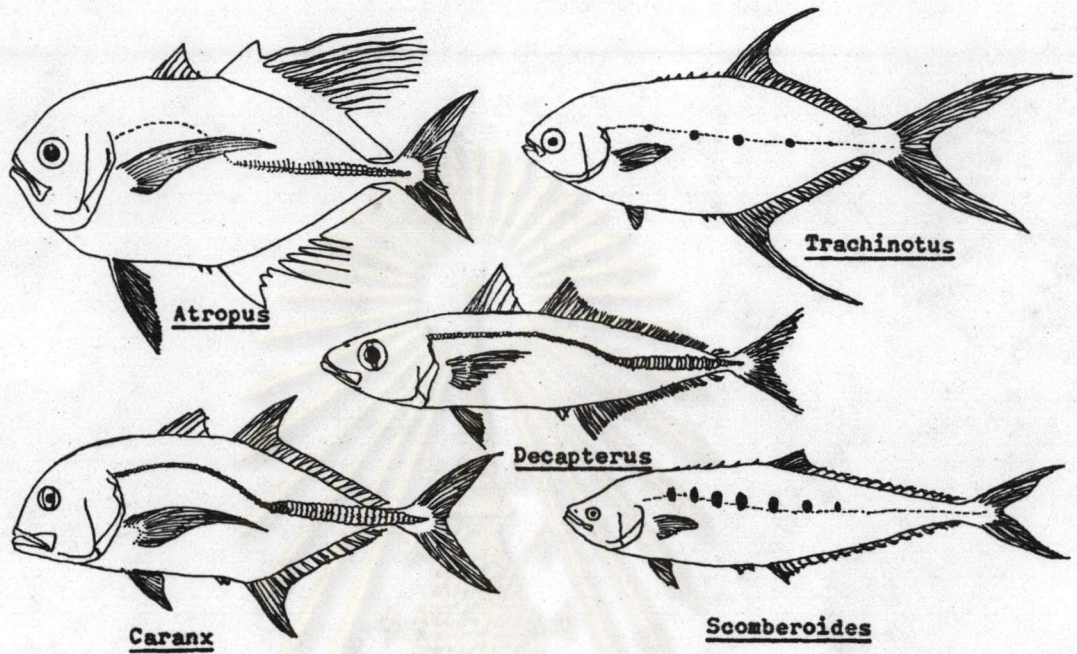
ลำตัวรูปร่างต่าง ๆ กันเช่น คล้ายรูปไข่, สั้น, ยาวหรือคล้ายสีเหลี่ยมเปียกปูน
แบนข้าง ส่วนหัวใหญ่คอดหางเรียวยาว ช่องเปิดเหงือกกว้าง หน้หุ้มฝาปิดเหงือกไม่ติดกัน
และไม่ติดกับคอดคอ ปากกว้างปานกลางอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัวยึดหดได้เล็กน้อย ขอบปาก
เกิดจากการรวมกันของกระดูกขากรรไกรหลังกับกระดูก supplemental แถบฟันเล็กละเอียด
ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกเรียบ เกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็กปกคลุมลำตัวหรือบางชนิดไม่มี
เกล็ดที่ส่วนอก เส้นข้างตัวส่วนหน้าโค้ง ส่วนท้ายขยายใหญ่เป็นสัน ครีบหลังครีบแรกก้านครีบ
แข็งสั้นและฐานครีบสั้น ก้านครีบแข็งอันหน้าครีบหลัง (procumbent spine) ฝังอยู่ที่โคนหาง
ครีบหลังครีบที่สองและครีบกันก้านครีบส่วนหน้ายาว ส่วนท้ายโค้งเว้าแบบรูปเคียว (falcate)
หน้าครีบกันมีหนามแหลม 2 อัน ครีบหูแหลมตรงหรือโค้งเว้า ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอกมีก้าน
ครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 5 อัน ครีบหางเว้าลึก คอดหางอาจจะมีครีบฝอย
(finlet) หรือไม่มี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 18 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Carangidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 19 แสดงรูปร่างแบบต่าง ๆ ของปลาวงศ์ Carangidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วงศ์ย่อย Caranginae

ลักษณะประจำวงศ์ย่อย

ลำตัวสั้น, รูปไข่ (ovate) หรือคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน (rhombic) แบนข้าง ลำตัวปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็กรวมทั้งบริเวณแก้ม, ส่วนปลายของหัวและกระดูกฝาปิดเหงือก เส้นข้างตัวส่วนหน้าอาจจะโค้งมากหรือน้อย ส่วนท้ายเป็นเส้นตรงและมีสันกระดูกแข็ง (scute) ซึ่งใหญ่กว่าเกล็ด ส่วนอื่น ๆ มีพื้นที่ขากรรไกรบนและล่าง, กระดูก vomer, กระดูก palatine และลิ้น พันมีลักษณะเป็นแถบพื้นเล็กละเอียด ครีบหลังมีสอง ครีบ ครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 8 อัน และติดกับส่วนของครีบอ่อน ด้านหน้ามีหนามแหลมที่ชี้ไปทางด้านหน้า 1 อัน (procumbent) ในบางสกุลส่วนท้ายของครีบหลังและครีบกันมีครีบฝอย ครีบหางเว้าลึก ครีบหูโค้งยาว ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอก

สกุล Megalaspis Bleeker

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวรูปร่างค่อนข้างยาว (oblong-elongate) ส่วนหัวและลำตัวแบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดขนาดเล็ก ส่วนหน้าของเส้นข้างตัวแนวโค้งสั้น ส่วนท้ายตรงและมีสันกระดูกแข็งใหญ่ประมาณ $\frac{1}{3}$ ของความลึกลำตัว ตามีเยื่อไขมันหุ้มตา พันมีขนาดเล็กเท่ากับที่ขากรรไกรบนและล่าง, กระดูก vomer, กระดูก palatine และลิ้น พันที่กรามเป็นพื้นแถวเดียวส่วนอื่นเป็นแถบพื้น ครีบหลังครีบแรกสูงปานกลาง ด้านหน้ามีหนามแหลมยื่นไปทางด้านหน้าใต้ผิวหนัง ครีบหลังครีบที่สองและครีบกันมีขนาดเท่ากันมีครีบฝอย 6-10 อัน รูปร่างที่ติดต่อกันระหว่างครีบหลังครีบแรกกับครีบที่สองมีร่องเกล็ด ครีบหูยาวโค้งเว้าเป็นรูปเคียว

Megalaspis cordyla (Linnaeus, 1758)

(รูปที่ 54, 125, 126)

ชื่อภาษาไทย ขาไก่, แข็งไก่, หางแข็ง

ชื่อสามัญ Hardtail scad.

ชื่อวิทยาศาสตร์ฟอง

Scomber cordyla Linnaeus, Syst. Nat. ed. 10, 1758.

Megalaspis cordyla Whitley, Rec. Aust. Mus., XV (5), 1927.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 8 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 85-145 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. (I procumbent) VIII; D₂. I, 10; A. II, I, 8; P₁. I, 20; P₂. I, 5; Ll. 53-58 with scutes.

ลำตัวค่อนข้างยาว แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.34-4.09, 2.65-3.41, 1.64-2.32, 3.33-4.05 และ 2.61-4.00 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.76-4.71, 2.86-4.18 และ 1.88-2.49 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ขากรรไกรล่างยาวเลย ขากรรไกรบน ปลายขากรรไกรบนยาวถึงกึ่งกลางตา ส่วนหน้าของเส้นข้างตัวโค้งสั้นส่วนท้ายตรง มีเกล็ดที่เปลี่ยนเป็นเส้นกระดูกแข็ง 53-58 อัน ครีบหลังครีบแรกก้านครีบแข็งอันที่ 3-4 ยาวกว่าอันอื่น ๆ ครีบหูโค้งยาวกว่าความยาวหัว ครีบท้องยาวถึงครึ่งหนึ่งของส่วนหน้าครีบกัน ครีบหางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเขียวแกมน้ำเงิน ส่วนล่างลำตัวสีขาวยเงิน กระดูกฝาปิดเหงือกส่วนท้ายมีจุดสีดำ ครีบหลัง, ครีบหูและครีบหางมีสีน้ำตาลดำ

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลของเขตร้อนและเขตอบอุ่น ตั้งแต่เขตน้ำตื้นถึงระดับความลึก 60 เมตร

สกุล Caranx Lacépèdeลักษณะประจำสกุล

ส่วนหัวและลำตัวรูปร่างค่อนข้างยาวหรือรูปไข่ แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดขนาดเล็ก หลุดง่าย เส้นข้างตัวส่วนหน้าอาจโค้งมากหรือน้อย ส่วนท้ายตรงมีเกล็ดเส้นข้างตัวที่เปลี่ยนเป็นสันกระดูกแข็ง ส่วนนอกอาจจะมีเกล็ดหรือไม่มีเกล็ดในระดับต่าง ๆ กัน พันมีลักษณะแตกต่างกันในปลาโตจะมีฟัน 1 แถว หรือมากกว่าที่ขากรรไกรบนและล่าง, กระดูก vomer กระดูก palatine และลิ้น ครีบหลังครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 7-8 อัน ก้านครีบแต่ละอันติดกันด้วยเยื่อยึดก้านครีบ ครีบหลังครีบที่สองและครีบกันเป็นครีบอ่อนส่วนหน้ายาวส่วนท้ายโค้งเว้า ก้านครีบอ่อนบางอันอาจจะยาวออกเป็นเส้นยาว ครีบหางกว้าง ครีบหูโค้งยาว ครีบท้องสั้นกว่าความยาวหัวมาก ส่วนท้องตรงกลางมีร่องไม่มีครีบฝอยที่ส่วนท้ายครีบหลังและครีบกัน

Caranx boops (Cuv. & Val., 1833)

(รูปที่ 55, 127)

ชื่อภาษาไทย สีกุนข้างลาย, สีกุนทอง, สีกุนทองแถบเหลือง

ชื่อสามัญ Oxeye scad

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Selar boops Fowler, Fish. Oceania. Mem. Bishop. Mus. X, 1928.

ตัวอย่างที่ไขศึษา จำนวน 5 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 60-68 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. (I procumbent) VIII; D₂. I, 24; A. II, I, 20; P₁. i, 17;
P₂. I, 5; scutes 44-46.

ลำตัวสั้นหรือรูปไข่ แบนข้าง แนวโค้งส่วนหลังและส่วนท้องโค้งเท่ากัน ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.89-3.14, 2.35-2.84, 1.78-1.95, 2.89-3.14, 2.25-2.94 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ มีร่องลึกบนขอบล่างของช่องเปิดเหงือก; มีฟันแถวเดียวที่ขากรรไกร ก้านหน้าเป็นฟันแถบ คาโตมีเยื่อไขมันหุ้มตา เส้นข้างตัวส่วนหน้าโค้งปานกลาง ส่วนท้ายตรงโดยเริ่มจากจุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบที่สอง ฐานครีบหลังครีบที่สองและครีบกันมีเกล็ดปกคลุม ครีบทูโค้งยาวถึงกึ่งกลางระหว่างก้านครีบแข็งหน้าครีบกันกับจุดเริ่มต้นของครีบกัน ครีบท้องยาวครึ่งหนึ่งของความยาวหัว ครีบทางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนมีสีเขียวหรือน้ำเงินมีแถบสีทองกว้าง ส่วนล่างมีแถบสีทองหรือสีขาว ขอบท้ายของกระดูกฝาปิดเหงือกมีจุดสีดำ ครีบกันและครีบทางมีริ้วสีดำ ปลายส่วนหน้าของครีบกันและครีบท้องสีขาว

แหล่งที่พบ บริเวณทะเลเขตอบอุ่นและเขตร้อน อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่ง, แนวปะการังและโขดหิน

Caranx sexfasciatus (Quoy & Gaimard, 1824)

(รูปที่ 56, 129, 130)

ชื่อภาษาไทย สีกุน, สีขน, หางคิวหม้อ

ชื่อสามัญ Great trevally, Dusky jack

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Caranx sexfasciatus Quoy and Gaimard, pl. 65, fig. 4, 358: 1824; Cuvier in Cuvier et Valenciennes, 110: 1833; Wakiya, pl. 25, fig. 3-4, 184: 1924; Smith, fig. 311, 216: 1949; Wood, 515: 1953; Suzuki, 162: 1962; Munro, 229: 1967.

Caranx forsteri Cuvier in Cuvier et Valenciennes, 107: 1833;
Bleeker, 213: 1851; Oshima, 337: 1925.

Caranx elacate Fowler, 147: 1928; Williams, 383: 1958;
Necrassov, 108: 1970.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 7 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 67-88 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. (I procumbent) VIII; D₂. I, 19-20; A. II, I, 16-17;
P₁. i, 19-20; P₂. I, 5; scutes 30-33.

ลำตัวค่อนข้างยาว แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.67-3.30, 2.28-2.70, 1.66-2.09, 2.75-3.33 และ 2.10-3.66 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.20-4.84, 2.94-3.89 และ 2.07-2.49 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวสันหลังโค้งมากกว่าแนวสันท้อง แนวโค้งส่วนหัวโค้งมากจากปลายจะงอยปากถึงครีบหลังครีบที่สอง จะงอยปากแหลมเล็กน้อยกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางตา ขากรรไกรล่างโค้ง ขากรรไกรบนยาวถึงขอบหลังของตา รอยปากอยู่ต่ำกว่าระดับขอบล่างของตา ฟันเล็กละเอียดเป็นกลุ่มรูปสามเหลี่ยมอยู่ที่ส่วนหน้าของกระดูก vomer และแถบฟันบนส่วนของกระดูก palatine และลิ้น เส้นข้างตัวเริ่มเป็นเส้นตรงที่บริเวณก้านครีบอ่อนอันที่ 4-5 ของครีบหลังครีบที่สอง ส่วนโค้งของเส้นข้างตัวสั้นกว่าส่วนเป็นเส้นตรง ส่วนอกมีเกล็ด ครีบทางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเขียวแกมเทา ส่วนล่างสีเงิน ครีบหลังและครีบทางสีเทาดำ ครีบกันและขอบครีบทางมีสีดำ ครีบอื่นสีซีดจาง

แหล่งที่พบ ทะเลเขตร้อนและเขตอบอุ่น อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเลเขตน้ำตื้น แนวปะการังและโขดหินใต้น้ำ

Caranx praeustus (Bennett, 1830)

(รูปที่ 57, 131, 132)

ชื่อภาษาไทย สีกุนเล็กครีบดำชื่อสามัญ Brownback trevallyชื่อวิทยาศาสตร์พ้องCaranx praeustus Bennett, Cat. Fish. Sumatra in Life of Raffles, 1830.Caranx ire Cuvier & Valenciennes, Hist. nat. Poiss. IX, 1833.Carangoides praeustus Bleeker, Nat. Tijdschr. Ned. Indie. I, 1851.Selar ire Jordan and Starks, Ann. Carnegie. Mus. XI, 1917.Caranx (Carangoides) praeustus Weber and de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., VI, 1931.ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 11 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 53-83 มม.ลักษณะทั่วไปD₁. (I procumbent) VIII; D₂. I, 23-24; P₁. i, 19-20; P₂. I. 5; A. II, I, 20; Ll. with 21-30 scutes.

ลำตัวรูปร่างยาวและแบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.79-3.33, 2.24-2.84, 1.65-2.03, 2.89-3.39 และ 2.19-3.04 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.80-3.87, 2.84-4.05 และ 2.24-2.95 เท่าของความยาว

จะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวโค้งสันหลังและสันท้อง
 เท่ากัน แนวโค้งส่วนบนของหัวเกือบเป็นเส้นตรง เส้นผ่าศูนย์กลางตาสั้นกว่าความยาว
 จะงอยปากเล็กน้อย ขากรรไกรบนและล่างมีฟันเขี้ยวเล็ก ๆ เรียงอยู่ระเกะระกะ ขา
 กรรไกรบนมีแถบฟันแคบ ๆ อยู่ด้านหน้า กระดูก vomer มีกลุ่มฟันคล้ายสมอเรือ ครีบหลัง
 มีสองครีบ ก้านครีบหลังครีบแรกยาวเกือบเท่ากับส่วนหน้าของก้านครีบหลังครีบที่สอง เส้น
 ข้างตัวส่วนหน้าโค้งปานกลางส่วนที่เป็นเส้นตรงเริ่มจากก้านครีบอ่อนอันที่ 7-11 ของครีบหลัง
 ครีบที่สอง ส่วนท้ายเส้นข้างตัวมีสันกระดูกแข็ง 21-30 อัน ออกส่วนล่างไม่มีเกล็ด หน้า
 ครีบท้องมีกลุ่มเกล็ดเล็ก ๆ ระหว่างอกกับฐานครีบอกมีแถบเกล็ดกว้าง ครีบหางเว้า

สีของลำตัว ส่วนบนลำตัวมีสีเทาแกมน้ำเงิน ส่วนล่างสีเงิน กระดูกฝาปิดเหงือก
 ไม่มีจุดสีดำ ปลายด้านหน้าของครีบหลังครีบที่สองมีสีดำ ครีบหางสีเหลืองจาง ครีบอื่น ๆ
 สีโปร่งใส

แหล่งที่พบ เขตอินโด-แปซิฟิกตะวันตก อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล

วงศ์ย่อย Chorineminae

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้น แบนข้าง ส่วนหัวแบนแหลม เกล็ดเล็กแถวของเกล็ดเรียงในแนวมุม
 ต่าง ๆ กันและฝังอยู่ใต้ผิวหนัง เส้นข้างตัวส่วนหน้าโค้งเล็กน้อย ส่วนท้ายเป็นแนวตรงไม่มี
 สันกระดูกแข็ง คอดหางเรียวยาวไม่มีสัน ปากกว้าง ขากรรไกรบนและล่างเกือบเท่ากัน
 กระดูกระหว่างกระดูกขากรรไกรหน้าและหลัง (intermaxillary) ยึดติดไม่ได้ กระดูก
 ขากรรไกรหลังไม่มีกระดูก supplement ขากรรไกรบนและล่างมีฟันใหญ่ 1-2 แถว มีกลุ่ม
 ฟันที่บนกระดูก vomer, แถบฟันที่กระดูก palatine และลิ้น เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับ
 คอดคอ ครีบหลังสองครีบหน้าครีบหลังครีบแรกมีหนามแข็งที่อยู่ใต้ผิวหนังและยื่นไปข้างหน้า
 ครีบหลังครีบแรกก้านครีบแข็งแต่ละอันไม่ติดกันแต่ละอันมีเยื่อยึดติดกับฐานครีบ ครีบหลังครีบที่สอง
 มีก้านครีบแข็ง 1 อัน และก้านครีบอ่อน ส่วนหน้ายาวส่วนท้ายสั้นมีลักษณะคล้ายครีบฝอย หน้า
 ครีบกันมีหนามแข็ง 2 อัน ครีบหูสั้นปลายกลมมนไม่แหลม ครีบท้องสั้น ส่วนท้องมีร่อง ครีบ
 หางเว้า

สกุล Chorinemus Cuvier & Valenciennesลักษณะประจำสกุล

ลำตัวรูปร่างสั้นหรือรูปไข่ แบนข้างมาก แนวโค้งสันหลังและสันท้องโค้งเท่ากัน ส่วนหัวไม่มีเกล็ด กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างของตาหรือถัดขอบหลังตา เกล็ดเล็กคล้ายเข็มเรียงในแนวมุมแตกต่างกัน เส้นข้างตัวส่วนหน้าโค้งเล็กน้อยส่วนท้ายตรงไม่มีสันกระดูกแข็ง ครีบหลังครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 6-7 อัน ส่วนหน้ามีหนามแข็งซี่ไปข้างหน้า 1 อัน ใต้ผิวหนัง ครีบหลังครีบที่สองมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 19-21 อัน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 18-19 อัน ส่วนหน้าครีบกันมีหนามแข็ง 2 อัน ทั้งครีบหลังและครีบกัน ส่วนท้ายมีก้านครีบอ่อนที่มีลักษณะเป็นครีบฝอย

Chorinemus lysan (Forskål, 1775)

(รูปที่ 58, 133, 134)

ชื่อภาษาไทย เฉลี่ยบ

ชื่อสามัญ Talang queenfish, Jack trevally.

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Scomber lysan Forskål, Descr. anim., 1775.

Scomberoide commersonien Lacépède, Hist. nat. Poiss. II., 1800.

Chorinemus lysan Rüppell, Neue Wirbelt. Fische., 1835.

Scomberoides lysan Jordan and Seale, Bull. Bur. Fish., 1906.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 6 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 75-125 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. (I procumbent) VI; D₂. I, 19-20; A. II, I, 18; P₁. i, 18; P₂. I, 5.

ลำตัวสั้น, ยาวและแบนข้างมาก แนวสันหลังและสันท้องโค้งเกือบเท่ากัน แนวสันหัวเว้าเล็กน้อย ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.68-4.44, 2.49-3.68, 1.86-2.74, 3.55-4.51 และ 3.37-3.58 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบท้อง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.06-6.52, 3.12-4.41 และ 1.78-2.43 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ เกล็ดคล้ายใบหอก (lanceolate) จะงอยปากแหลม ขากรรไกรล่างยื่นยาวเลยขากรรไกรบนเล็กน้อย กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงขอบหลังของตา ขากรรไกรบนมีฟันเขี้ยวหนึ่งแถว ขากรรไกรล่างสองแถว เส้นข้างตัวส่วนหน้าบริเวณเหนือครีบทูโค้งเล็กน้อย

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีน้ำเงินอ่อน ส่วนล่างสีเงิน มีจุดสีดำเหนือเส้นข้างตัว 6-8 จุด และใต้เส้นข้างตัว 3-4 จุด ส่วนหน้าของครีบท้องครีบทูที่สองมีสีดำ ครีบทูและครีบทองดำ ครีบท้องเหลืองอ่อน

แหล่งที่พบ แพร่กระจายในทะเลเขตร้อนและเขตอบอุ่นของอินโดแปซิฟิก โดยอาศัยอยู่บริเวณผืนน้ำใกล้เขตไหล่ทวีป

Chorinemus tala (Cuvier, 1831)

(รูปที่ 59, 135, 136)

ชื่อภาษาไทย เฉลียงบ, เฉลียงบ้อม

ชื่อสามัญ Barred queenfish.

ชื่อวิทยาศาสตร์ฟอง

Chorinemus tala Cuvier & Valenciennes, Hist. nat. Poiss.

VIII. 1831.

Chorinemus toloo Bleeker, Makreel. Vissch. Verh. Batav. Gen.,

XXIV, 1852.

Scomberoides toloo Fowler, Proc. Acad. Nat. SC. Phila.

L VII, 1905.

Scomberoides tala Jordan and Starks, Ann. Carnegie. Mus.

XI, 1917.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 8 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 70-130 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. (I procumbent) VII; D₂. I, 20; A. II, I 18; P₁. i, 16;
P₂. I, 4.

ลำตัวสั้นถึงรูปไข่ แบนข้างมาก ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 3.91-4.85, 2.99-3.46, 2.20-2.50, 3.94-4.74 และ 3.20-4.20 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.40-4.23, 3.40-4.23 และ 1.89-2.43 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ จะงอยปากและแนวสันบนของหัวเกือบตรง ขากรรไกรบนยาวเลยขอบตาเล็กน้อย ขากรรไกรมีฟันสองแถวตรงกลางมีร่องตื้น ๆ ฟันแถวในใหญ่กว่าแถวนอก ครีบหลังสองครีบริบหน้าเป็นก้านครีบแข็ง 6-7 อัน และสามารถแบนราบลงในร่องตื้น ๆ กลางสันหลังได้ หน้าครีบกันมีหนามแหลมที่แยกออกมาต่างหาก (detached spines) สองอัน ส่วนท้ายของครีบหลังและครีบกันมีก้านครีบที่มีลักษณะคล้ายครีบฝอย ความยาวครีบท้องเท่ากับหรือสั้นกว่าครีบทู เส้น

ข้างตัวส่วนหน้าบริเวณเหนือครีบหูโค้งเป็นมุมเล็กน้อย ส่วนท้ายตรงไม่มีสันกระดูกแข็ง
เกล็ดกลางลำตัวใต้ เส้นข้างตัวมีลักษณะคล้ายใบหอกฝังติดกับผิวหนัง

สีของลำตัว หัวและลำตัวส่วนบนสีเทาแกมเขียว ส่วนล่างลำตัวสีเงินหรือสีเทา
ด้านข้างลำตัวมีแถบสีขาวในแนวตั้งผ่านเส้นข้างตัว 4-8 แถบ ครีบหลังและครีบกันคล้ำหรือดำ
และมีจุดสีกระจายอยู่ทั่วไป ครีบหูสีเหลือง ครีบท้องสีขาว

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเล

วงศ์ Lutianidae

(รูปที่ 20)

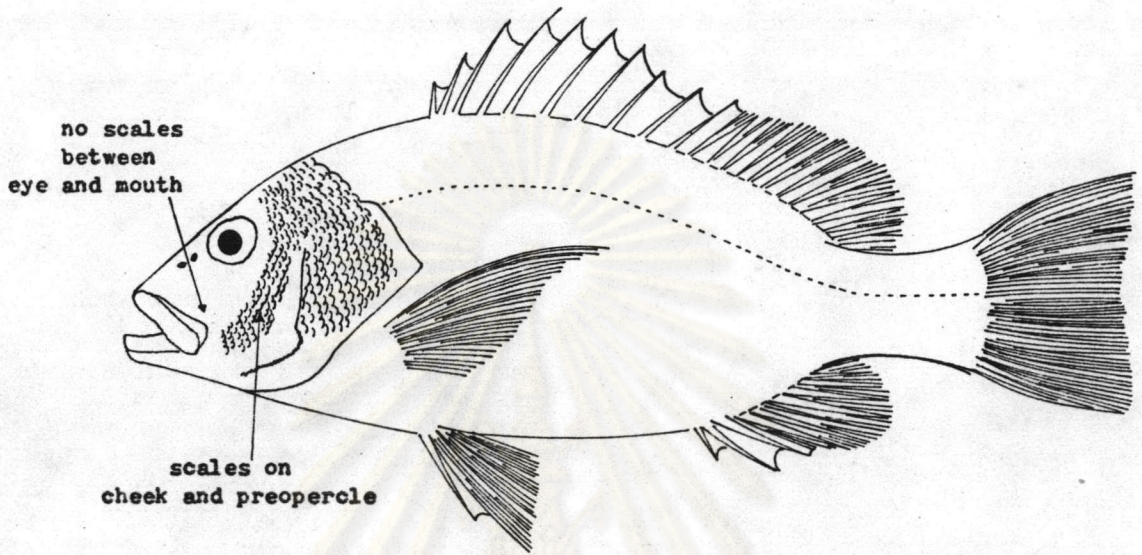
ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้นถึงยาว แบนข้าง ปากอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว ปากกว้าง มีฟันเล็ก
หรือฟันเขี้ยวหลายแถวบนขากรรไกรบนและล่าง แถวนอกมักเป็นฟันเขี้ยวขนาดใหญ่ อาจจะมี
หรือไม่มีฟันบนส่วนของกระดูก vomer และกระดูก palatine เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับ
คอดคอ เกล็ดมีขนาดเล็กหรือปานกลาง

สกุล Lutianus Bloch

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้นหรือยาว แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ ctenoid ขนาดปานกลาง
เรียงกันเป็นแถวในแนวราบหรือแนวเฉียงเหนือ เส้นข้างตัว เส้นข้างตัวยาวติดต่อกันตลอด
ส่วนหัวแหลม จะงอยปาก, ส่วนหน้าของตา (preorbital), ส่วนใต้ตา (suborbital)
และขากรรไกรไม่มีเกล็ด มีเกล็ดที่ส่วนของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า, interoperculum,
suboperculum และ operculum ปากใหญ่, ยึดหดได้ มีฟันเล็ก ๆ หลายแถวหรือเป็นแถบ
ฟันแคบ ๆ บนขากรรไกรบนและล่าง กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าขอบหลังเป็นหยักฟันเลื่อย
ครีบหลังยาวติดต่อกันมีก้านครีบแข็ง 10-12 อัน ก้านครีบอ่อน 11-16 อัน ครีบกันมีก้าน

รูปที่ 20 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Lutianidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครีบแข็ง 3 อัน ก้านครีบอ่อน 8-11 อัน บริเวณก้านครีบอ่อนของครีบหลังและครีบกันมี
เกล็ดที่ฐานครีบ ครีบหางตัดตรงหรือเว้าเล็กน้อย ครีบหูยาวแหลม ครีบท้องมีเกล็ดเรียงตัว
เป็นแถวยาว

Lutianus russelli (Bleeker, 1849)

(รูปที่ 60, 137, 138)

ชื่อภาษาไทย กะพงแดงข้างปาน

ชื่อสามัญ Russell's snapper

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Mesoprion russelli Bleeker, Verh. Bat. Gen., 22, Percoiden,
1849.

Lutianus fulviflamma Day, Fishes of India, 1878.

Lutainus russelli Smith, Fishes of Southern Africa., 1949;
Munro, Fishes of Ceylon., 1955; Jones, Bull. Cent. Mar. Fish. Res.
Inst., 1969.

Lutjanus russelli Weber & de Beaufort, Fishes of the Indo-
Aust. Archip., 1936.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 27 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 38-105 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. X, 14-15; A. III, 8-9; P₁. ii, 14-15; P₂. I, 5; Ll. 49-52; Tr. 7+1+14-17; Pred. 12-17; Cirp. 26-28; Cirf. 46-52.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 2.28-2.61, 2.13-2.50, 1.36-1.58, 2.32-2.95 และ 2.04-2.70 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.81-3.77, 3.32-4.64 และ 2.09-2.59 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ลำตัวขนาดปานกลาง แนวโค้งส่วนหัวมีรอยเว้าเล็กน้อย กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างขอบหน้าของตา มีแถบฟันเล็กละเอียดแคบ ๆ บนขากรรไกรบนและล่าง กลุ่มฟันบนกระดูก vomer เป็นรูปสามเหลี่ยม กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีรอยบากตื้น ๆ ส่วนขอบมีลักษณะเป็นหยักฟันเลื่อย เกล็ดที่ส่วนหัวเริ่มที่เหนือขอบหลังของตา เกล็ดเรียงกันเป็นแนวเฉียงเหนือเส้นข้างตัวและเรียงตัวกันขนานกับความยาวลำตัวใต้เส้นข้างตัว ส่วนของก้านครีบบนของครีบล้างและครีบก้นมีเกล็ดปกคลุม ครีบทูสั้นกว่าความยาวหัว ครีบท้องยาวกว่าความยาวจะงอยปากรวมกับเส้นผ่าศูนย์กลางตา

สีของลำตัว ลำตัวสีน้ำตาลแดงหรือสีเงินปนสีดำ มีจุดสีดำใหญ่เหนือเส้นข้างตัว บริเวณใต้ระหว่างก้านครีบแข่งกับก้านครีบบนของครีบล้าง ลำตัวมีเส้นสีทองหรือสีน้ำตาล 8 เส้น ครีบท้องและครีบก้นสีเหลือง

แหล่งที่พบ มีการแพร่กระจายทั่วไปในเขตอินโดแปซิฟิกถึงอัฟริกาใต้ อาศัยอยู่ในเขตน้ำตื้นบริเวณโขดหินแนวปะการังและพบระยะที่เป็นลูกปลาในบริเวณป่าชายเลน

Lutianus vaigiensis (Quoy & Gaimard, 1824)

(รูปที่ 61, 139, 140)

ชื่อภาษาไทย กะพงน้ำตาลแดง

ชื่อสามัญ Blacktail snapper

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Diacope vaigiensis Quoy and Gaimard, Voy. Uranie. Zool.,
1824.

Lutianus marginatus Day, Fishes of India., 1878.

Lutianus vaigiensis Smith, Fishes of Southern Africa., 1949;
Smith and Smith, Fishes of Seychelles., 1963; Jones, Bull. Cent. Mar.
Fish. Res. Inst., 1969.

Lutianus waigiensis Munro, Fishes of Ceylon., 1955.

Lutianus vaigiensis Weber & de Beaufort, Fishes of the Indo
-Aust. Archip., 1936.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 6 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 47-52 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. X, 13; A. III, 8; P₁. ii, 14; P₂. I, 5; Ll. 49-50;
Tr. 7+1+17; Pred. 15-16; Cirp. 26; Cirf. 54.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.49-2.73,
2.21-2.80, 1.40-1.54, 2.43-3.22 และ 2.12-2.73 เท่าของความยาวหัว, ความ
ยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตาม
ลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.93-4.82, 2.63-4.89 และ 1.95-2.83 เท่าของความยาว

จะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงส่วนล่างขอบหน้าของรูม่านตา ขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันแคบ ๆ ฟันแถวนอกใหญ่ ส่วนหน้าของขากรรไกรบนมีฟันเขี้ยว กระดูก vomer มีกลุ่มฟันรูปสามเหลี่ยมและเป็นแถบยาวบนกระดูก palatine กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีรอยบากลึกขอบหยักเป็นฟันเลื่อย เกล็ดบนหัวเริ่มต้นจากขอบหลังตาบนกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีเกล็ดเรียงกัน 6 แถว เกล็ดเหนือเส้นข้างตัวเรียงกันในแนวเฉียง เกล็ดใต้เส้นข้างตัวเรียงกันตามความยาวลำตัว ก้านครีบแข็งอันที่ 4 ของครีบหลังยาวกว่าอันอื่น ๆ สั้นกว่าความยาวหลังตาเล็กน้อย ครีบหูสั้นกว่าความยาวหัว และครีบท้องสั้นกว่าความยาวหัวที่ไม่รวมความยาวจะงอยปาก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเทาแกมน้ำตาลอ่อน ส่วนล่างลำตัวสีขาว ด้านข้างลำตัวมีแถบสีเหลือง 7-8 แถบตามความยาวลำตัว ครีบหลังสีเหลืองจางขอบครีบดำ ครีบอื่น, ครีบหูและครีบท้องสีเหลืองจาง ครีบหางสีน้ำตาลดำ ขอบครีบด้านหลังเป็นสีขาว

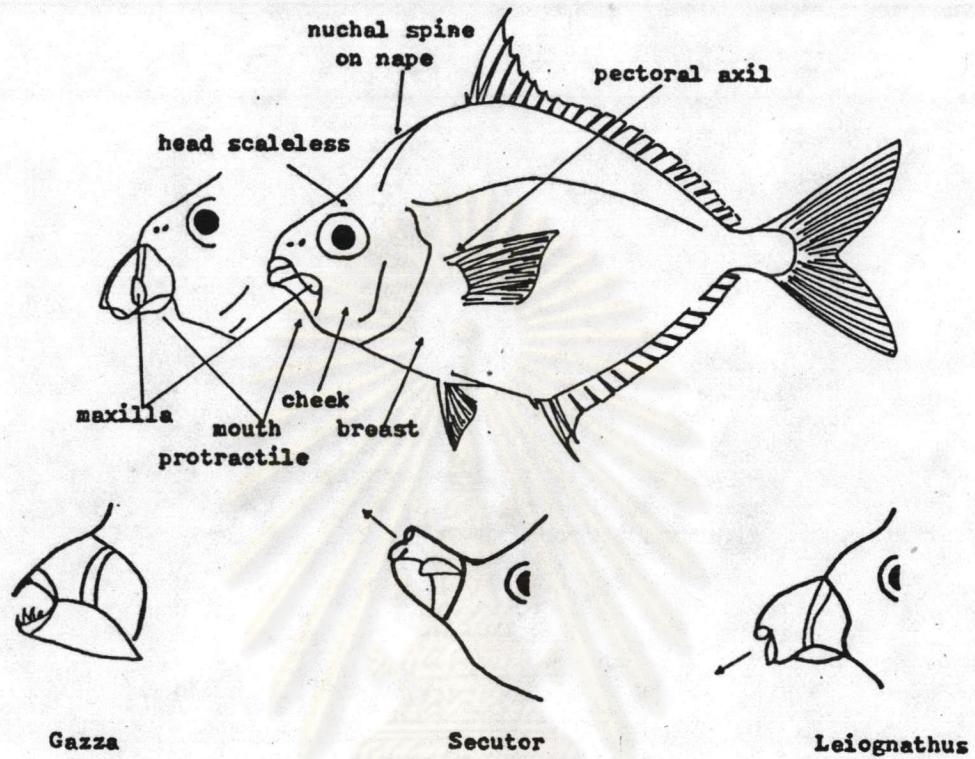
แหล่งที่พบ พบแพร่กระจายบริเวณฝั่งตะวันออกของมหาสมุทรอินเดียและฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก อาศัยอยู่บริเวณแนวปะการัง, ไซตหิน ชายฝั่งถึงระดับความลึก 80 เมตร

วงศ์ Leioognathidae

(รูปที่ 21)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวรูปร่างยาวรีคล้ายรูปไข่ แบนข้างมาก ส่วนหัวไม่มีเกล็ดและมีสันกระดูกยาวต่อจากหัวกระโหลก คางเว้าทำให้ส่วนจะงอยปากแหลม หน้เหงือกกระดูกฝาปิดเหงือกติดกันและติดกับคอดคอก ปากอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว รอยปากอาจจะเฉียงขึ้นหรือลงหรืออยู่ในแนวระนาบ ปากยึดหดได้มาก ปากมีลักษณะเป็นท่อเมื่อยึดออกแล้วอาจจะชี้ขึ้นข้างบนหรือชี้ลงข้างล่าง กระดูกขากรรไกรบนอันหลังรวมกันเป็นขอบปาก ขอบด้านล่างของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าหยักเป็นฟันเลื่อย ขอบท้ายของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีลักษณะเป็นมุม เกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็ก โดยปกติส่วนอกไม่มีเกล็ด เส้นข้างตัวมีแนวโค้งเกือบขนานกับแนวสันหลัง ครีบหลังครีบเดียว ส่วนที่เป็นก้านครีบแข็งติดต่อกับก้านครีบอ่อน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 3 อัน ฐานครีบหลังและครีบกันมีเกล็ด ครีบหูสั้นมาก ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอกมีก้านครีบแข็ง 1 อัน

รูปที่ 21 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Leiognathidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก้านครีบอ่อน 5 อัน และมีเกล็ดขนาดใหญ่เรียงเป็นแถวยาว ครีบหางเว้าลึก

สกุล Secutor

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้นรูปไข่ แบนข้างมาก แนวโค้งของสันหลังและสันท้องอาจจะเท่ากันหรือไม่เท่ากันหรือส่วนหลังโค้งมากกว่าส่วนท้อง ลำตัวปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid หลุดง่าย แต่ไม่มีเกล็ดที่ส่วนหัว บางชนิดไม่มีเกล็ดที่ส่วนอก ส่วนหัวมีสันกระดูกและหนามแหลมเรียกว่า nuchal spine เยื่อปิดช่องเหงือกติดกับคอดคอ มีฟันจำนวนน้อยที่ขากรรไกรเป็นฟันแถวเดียว ปากเล็ก ปากเมื่อยึดออกจะชี้ข้างบน ครีบหลังครีบเดียวมีก้านครีบแข็ง 8 อัน ก้านครีบอ่อน 15-16 อัน ส่วนก้านครีบอ่อนของครีบหลังและครีบกันที่ฐานมีเกล็ด ครีบหูสั้น ครีบท้องมีเกล็ดเรียงกันเป็นแถวยาว (axillary process)

Secutor ruconius (Hamilton-Buchanan, 1822)

(รูปที่ 62, 141, 142)

ชื่อภาษาไทย แบนกะหลอน, แบนเบ็ย, แบนป้อม

ชื่อสามัญ Pug-Nosed Ponyfish

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Chanda ruconius Hamilton-Buchanan, Fishes Ganges., 1822.

Equula ruconius Day, Fishes of India., 1875-78.

ตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 4 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 37-48 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. VIII, 16; A. III, 14; P₁. i, 14; P₂. I, 5; Ll. 30-35.

ลำตัวสั้น แบนข้างมาก ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 2.73-4.53, 2.39-2.59, 1.54-1.83, 2.59-5.29 และ 1.91-2.10 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 1.91-4.00, 2.11-3.22 และ 1.53-5.87 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวสันท้องโค้งมากกว่าแนวสันหลัง ปากเมื่อยึดออกจะชี้ขึ้นข้างบนเป็นท่อนตรง กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงตา ที่ขากรรไกรบนและล่างมีฟัน 1-2 แถว เนื้อขอบตามีรอยหยักเล็ก ๆ ขอบด้านล่างของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าหยักฟันเล็กน้อย ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบล้างและครีบก้นยาวกว่าด้านครีบนอนอื่น เส้นข้างตัวสั้นสุดที่ส่วนท้ายของครีบล้าง

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีน้ำเงินอ่อน ส่วนล่างสีเงินกลางเส้นข้างตัวมีแถบสีดำพาดขวางและเหนือเส้นข้างตัวมีเส้นประสีดำ ฐานครีบล้างมีเส้นดำตามความยาวครีบ ปลายก้านครีบแข็งอันที่หนึ่งของครีบล้างสีดำ

แหล่งที่พบ เขตชายฝั่งน้ำตื้นถึงระดับความลึกประมาณ 15 เมตร รวมกันเป็นฝูงอาศัยอยู่ตามพื้นท้องทะเลและเข้าไปอาศัยอยู่ในเขตน้ำกร่อยได้

สกุล Gazza Rüppell

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้นหรือป้อม แบนข้าง แนวโค้งสันหลังและสันท้องเกือบเท่ากัน เกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็กไม่มีเกล็ดที่ส่วนหัวและอก ส่วนบนลำตัวมีเกล็ดแต่หลุดง่าย เส้นข้างตัวยาวติดต่อกันตลอด รอยปากเฉียง ปากยึดหดได้มาก เมื่อยึดออกมาจะชี้ในแนวตรง ส่วนหัวแหลม ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ากลมและขอบล่างเป็นรอยหยัก ขากรรไกรบนมีฟันเขี้ยวแถวเดียวขนาดใหญ่แตกต่างกัน ขากรรไกรล่างมีแถวฟันเขี้ยวขนาดใหญ่และด้านหน้าเป็นฟันแหลมใหญ่ ครีบล้างครีบเดี่ยว ครีบทูสั้น ครีบท้องมีเกล็ดเรียงตัวกันเป็นแถว ครีบทองเว้า

Gazza minuta (Bloch, 1797)

(รูปที่ 63, 143, 144)

ชื่อภาษาไทย แปบทะเล

ชื่อสามัญ Toothed ponyfish

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Scomber minuta Bloch, Ichthyologie., 1797.

Gazza aequulaeformis Day, Fishes of India., 1878.

Gazza minuta Day, Fishes of India., 1878; Weber & de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., 1931.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 11 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 40-84 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. VIII, 16; A. III, 14; P₁. i, 14-15; P₂. I, 5; Ll. ca. 60.

ลำตัวสั้น แบนข้างมาก ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 2.04-4.26, 2.06-2.68, 1.55-2.02, 2.78-3.11 และ 2.00-2.84 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.70-5.64, 2.19-4.40 และ 2.13-4.83 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ลำตัวรูปไข่ แบนข้าง ปากยึดหดได้ กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงด้านหน้าส่วนล่างของตา ฟันบนขากรรไกรบนแหลมมีแถวเดียว ขากรรไกรล่างมีฟันแหลมใหญ่หลายแถว สันเหนือตาเรียบ เกล็ดเล็กมาก ส่วนหัว, พื้นที่สามเหลี่ยมระหว่างครีบทู, กระดูกฝาปิดเหงือกและฐานครีบกันไม่มีเกล็ด กระดูกฝาปิดเหงือก อันแรกกลม ขอบล่างเป็นรอยหยัก ครีบท้องมีเกล็ดยาว

สีของลำตัว ลำตัวสีเงินมีลายเส้นสีทองหรือน้ำตาลที่ส่วนบนของลำตัว เหนือครีบทู

มีสีแดงและสีน้ำเงินแกนครีบสีดำ หน้าครีบกันสีเหลือง ครีบหลัง, ครีบหูและครีบท้องไม่มีสี
ครีบท้องมีเส้นสีดำ 2 เส้น

แหล่งที่พบ เขตชายฝั่งทะเลน้ำตื้นจนถึงระดับความลึกประมาณ 40 เมตร อยู่รวม
กันเป็นฝูงตามพื้นท้องทะเลและเข้าไปอาศัยอยู่ในเขตน้ำกร่อยได้

สกุล Leiognathus Lacépède

ลักษณะประจำสกุล

ลักษณะเช่นเดียวกับสกุล Secutor เพียงแต่ปากเมื่อยี่ดออกแล้วจะชี้ลงข้างล่าง

Leiognathus elongatus (Günther, 1874)

(รูปที่ 64, 145, 146)

ชื่อภาษาไทย แบนแก้ว

ชื่อสามัญ Slender ponyfish.

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Equula elongata Günther, Ann. Mag. Nat. Hist., (4) XIV, 1874.

Leiognathus elongatus Smith and Pope, Proc. U.S. Nat. Mus.,
XXXI, 1906.

Leiognathus stercorarius Evermann and Seale, Bull. Bur.
Fish., XXVI (1906), 1907.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 30 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 50-89 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. VIII, 16; A. III, 14; P₁. i, 14; P₂. I, 5.

ลำตัวเรียวยาว แบนข้างเล็กน้อย ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.25-3.90, 2.34-2.67, 1.81-1.99, 3.30-3.79 และ 2.60-3.06 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.02-4.57, 2.48-3.16 และ 2.36-3.25 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ส่วนหัวไม่มีเกล็ด แก้มและอกปกคลุมด้วยเกล็ดขนาดเล็ก มี nuchal spine ปากเมื่อยึดออกจะชี้ลงข้างล่าง

สีของลำตัว ลำตัวสีเงิน ส่วนบนลำตัวมีลายสีเขียวและสีดำ หน้าครีบหลังมีแถบสีเหลือง แกนครีบหูมีจุดสีดำเล็ก ๆ ระหว่างก้านครีบแข็งอันที่ 2 และ 3 ของครีบกันสีเหลือง

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลเขตน้ำตื้นถึงระดับความลึกประมาณ 20 เมตร อยู่รวมกันเป็นฝูงบริเวณพื้นท้องทะเล

Leiognathus fasciatus (Lacépède, 1803)

(รูปที่ 65, 147, 148)

ชื่อภาษาไทย แบนแถบ

ชื่อสามัญ Striped ponyfish

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Clupea fasciatus Lacépède, Hist. Nat. Poiss., V. 1803.

Equula fasciata Cuvier and Valenciennes, l.c., p. 96.

Leiognathus fasciatus Jordan and Seale, Bull. Bur. Fish., XXV (1905) 1906.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 8 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 58-77 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. VIII, 16; A. III, 14; P₁. i, 19; P₂. I, 5.

ลำตัวรูปร่างสั้นป้อม แบนข้าง ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 2.79-3.19, 1.80-2.57, 1.69-1.89, 2.85-3.37 และ 2.21-2.81 เท่าของความยาวหัว, ความความหนาครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้อง ตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.62-4.55, 2.27-3.69 และ 2.24-4.17 เท่าของความยาวจะงอยปาก เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวโค้งสันหลังมีลักษณะเป็นมุมมากกว่าความโค้งของสันท้อง nuchal spine ยาวกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางตา ขอบล่างของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังตรงและมีรอยหยัก กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงส่วนล่างด้านหน้าของตา ปากอยู่ในแนวราบ เมื่อยึดออกข้างล่าง เกล็ดเล็ก ส่วนหัวไม่มีเกล็ด เกล็ดบนส่วนนอกบางมาก ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังยาวมากซึ่งอาจจะเท่ากับความลึกของลำตัว ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบกันยาวกว่าอันอื่นเช่นเดียวกัน ครีบหูยาวเท่ากับความยาวหัวไม่รวมจะงอยปาก ครีบท้องยาวไม่ถึงจุดเริ่มต้นของครีบกัน

สีของลำตัว ลำตัวสีเงินมีเส้นประสีดำในแนวตั้งที่ส่วนหลังของลำตัว ใต้เส้นข้างตัวสีเหลืองแกมเขียวหรือมีจุดแต้มสีดำ คอคอดหางมีรอยสีดำ ฐานครีบหูสีน้ำตาล

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่เขตชายฝั่งทะเลน้ำตื้นถึงระดับความลึกประมาณ 25 เมตร อยู่รวมกันเป็นฝูงบริเวณพื้นที่ท้องทะเล

Leiognathus daura (Cuvier, 1829)

(รูปที่ 68, 153, 154)

ชื่อภาษาไทย แบนกระโตงค้ำชื่อสามัญ Goldstripe ponyfishชื่อวิทยาศาสตร์พ้องEquula daura Cuvier, Regne Anim. II., 1829.Leiognathus gerreoides Bleeker, Ned. Tijdschr. Dierk. II.,
1865.Leiognathus daura Jordan and Starks, Ann. Carnegie. Mus.,
XI, 1917.ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 11 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 30-65 มม.ลักษณะทั่วไปD. VIII, 16; A. III, 14; P₁. i, 18; P₂. I, 5.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 2.85-3.22, 1.83-2.87, 1.43-2.89, 2.76-3.36 และ 2.45-2.95 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.84-3.77, 2.44-3.62 และ 2.32-3.76 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวสันหลังโค้งมากกว่าสันท้องเล็กน้อย ริมฝีปากหนา รอยปากยาวถึง 1 ใน 3 ของตา กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงส่วนล่างขอบหน้าของตา ปากเมื่อยึดออกชี้ลงข้างล่าง ขอบล่างของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีรอยหยัก มีฟันเล็ก ๆ แถวเดียวบนขากรรไกรบนและล่าง ส่วนหัวและอกไม่มีเกล็ด เส้นข้างตัวโค้งน้อยกว่าแนวโค้งสันหลัง ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังยาวเกือบเท่ากับครึ่งหนึ่งของความลึกลำตัว ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบกันยาวน้อยกว่า

ความยาวหัวที่ไม่รวมความยาวจะงอยปาก ครีบหูกว้างยาวเท่ากับความยาวหัวไม่รวมความยาวจะงอยปาก ครีบท้องยาว $\frac{2}{3}$ ของครีบหู มี axillary scale ครีบท้องยาวไม่ถึงจุดเริ่มต้นของครีบกัน ครีบหางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวสีเงิน ส่วนบนของลำตัวสีเขียวอ่อน มีแถบสีเหลืองยาวตามความยาวของเส้นข้างตัว ส่วนปลายของก้านครีบแข็งของครีบหลังสีดำ ส่วนปลายของครีบหางท่อนล่างสีเหลือง ฐานครีบหูสีดำ

แหล่งที่พบ เขตชายฝั่งทะเลน้ำตื้นถึงระดับความลึกประมาณ 15 เมตร อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงใกล้กับพื้นท้องทะเลที่มีลักษณะเป็นโคลน

Leiognathus splendens (Cuvier, 1829)

(รูปที่ 67, 151, 152)

ชื่อภาษาไทย แบนกระสวย, แบนเมือก

ชื่อสามัญ Splendid ponyfish

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Equula splendens Cuvier, Regne Anim. edit. II., 1829.

Equula gomorah Cuvier and Valenciennes, Hist. Nat. Poiss.
X. 1835.

Leiognathus splendens Bleeker, l.c. p. 270.

Leiognathus splendens Evermann and Seale, Bull. Bur. Fish.
XXVI., 1907.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 9 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 46-59 มม.

ลักษณะทั่วไป

D.VIII, 16; A. III, 14; P₁. i, 17; P₂.I, 5.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 2.68-3.58, 2.03-2.20, 1.76-1.95, 2.86-3.44 และ 2.54-2.99 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัว เท่ากับ 3.26-3.96, 2.38-2.97 และ 2.65-3.26 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวโค้งสันหลังโค้งมากกว่าแนวโค้งสันท้อง เนื้อขอบหน้าของตามีหนาม 1 คู่ รอยปากยาวถึงขอบล่างตา ปากเมื่อยึดออกชี้ลงข้างล่าง กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงกึ่งกลางตา ขอบล่างของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าโค้งมีรอยหยักฟันเล็ก ๆ หนึ่งแถวบนขากรรไกรบนและล่าง ส่วนหัวไม่มีเกล็ด ส่วนอกมีเกล็ดเห็นชัด เส้นข้างตัวโค้งน้อยกว่าแนวโค้งสันหลัง ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังสั้นกว่าครึ่งหนึ่งของความลึกลำตัว ก้านครีบแข็งอันที่สองและสามของครีบหลังและครีบกันมีรอยหยัก ครีบทูสั้นกว่าความยาวหัว ครีบท้องสั้นยาวไม่ถึงจุดเริ่มต้นของครีบกันและมี axillary scale ครีบหางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวสีเงิน เกล็ดเส้นข้างตัว, ฐานครีบทูขอบของครีบหลังและครีบกันสีเหลืองใส เยื่อปลายก้านครีบแข็งอันที่ 2-6 ของครีบหลังอาจจะมีสีดำหรือไม่มีสีดำ

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลน้ำตื้นถึงระดับความลึกประมาณ 20 เมตร มักอยู่รวมกันเป็นฝูงบริเวณใกล้กับพื้นที่องทะเล

Leiognathus equulus (Forskål, 1775)

(รูปที่ 66, 149, 150)

ชื่อภาษาไทย แบนยักษ์, แบนใหญ่

ชื่อสามัญ Common ponyfish

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Scomber equula Forskål, Descr. animal., 1775.

Leiognathus argenteus Lacépède, Hist. Nat. Poiss. IV. 1803.

Leiognathus equula Jordan and Starks, Ann. Carnegie Mus.

XI, 1917.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 11 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 39-58 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. VIII, 16; A. III; 14; P₁. i, 18; P₂. I, 5.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานเท่ากับ 2.63-3.32, 1.87-2.25, 1.77-1.93, 2.63-3.32 และ 2.47-2.79 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.00-4.41, 2.50-3.02 และ 2.59-3.00 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตามลำดับ แนวโค้งสันหลังโค้งมากกว่าแนวโค้งสันท้อง เส้นผ่าศูนย์กลางตายาวเท่ากับ ความยาวจะงอยปาก เนื้อขอบตาด้านหน้ามีหนาม 2 อัน กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงขอบในของม่านตา ขอบล่างของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเว้าเล็กน้อยมีรอยหยัก ปากเมื่อเปิดออกชี้ลงข้างล่าง ขากรรไกรบนและล่างมีฟันเล็ก ๆ หนึ่งแถว เกล็ดขนาดปานกลาง ส่วนหน้าและบริเวณสามเหลี่ยมเหนือครีบหูไม่มีเกล็ด เส้นข้างตัวโค้งน้อยกว่าแนวโค้งสันหลัง ความลึกลำตัวยาวมากกว่า 2 เท่าของก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลัง ก้านครีบอันแข็งอันที่สองของครีบกันยาวเท่ากับ ความยาวหัวไม่รวมความยาวจะงอยปาก ครีบท้องยาวเท่ากับครึ่งหนึ่งของความยาวหัว ยาวถึงจุดเริ่มต้นของครีบกันและมี axillary scale ครีบหางเว้า

สีของลำตัว ลำตัวสีเงิน ส่วนบนของลำตัวมีเส้นเล็ก ๆ จาง ๆ ในแนวตั้ง คอดหางมีรอยแต้มเล็ก ๆ สีน้ำตาล ครีบหลังไม่มีสี รูปร่างครีบหู ครีบกันสีเหลืองอ่อน

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่เขตชายฝั่งทะเลน้ำตื้นจนถึงระดับความลึกประมาณ 30 เมตร อยู่รวมกันเป็นฝูงใกล้กับพื้นท้องทะเลและเข้าไปอาศัยอยู่ในเขตนากร่อยไต้

วงศ์ Gerridae

(รูปที่ 22)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้นรูปไข่ แบนข้าง ปากยึดหดได้ เมื่อยึดแล้วขี้ผึ้งข้างล่าง ขากรรไกรบนและล่างมีฟันเล็ก ๆ กระดูก vomer และกระดูก palatine ไม่มีฟัน กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเรียบแต่อาจมีบ้างที่ขอบล่างเป็นรอยหยัก เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ ครีบหลังมีก้านครีบแข็ง 9-10 อัน ก้านครีบอ่อน 10-15 อัน ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 3-6 อัน ก้านครีบอ่อน 10-13 อัน เกล็ดขนาดปานกลาง ครีบหลังและครีบกันมีเกล็ดคลุมเส้นข้างตัวยาวติดต่อกันตลอด แก้มและกระดูกฝาปิดเหงือกมีเกล็ด ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอก และมี axillary scale ครีบหูยาวแหลม ครีบหางเว้าลึก

Gerres punctatus (Cuvier, 1829)

(รูปที่ 69, 155, 156)

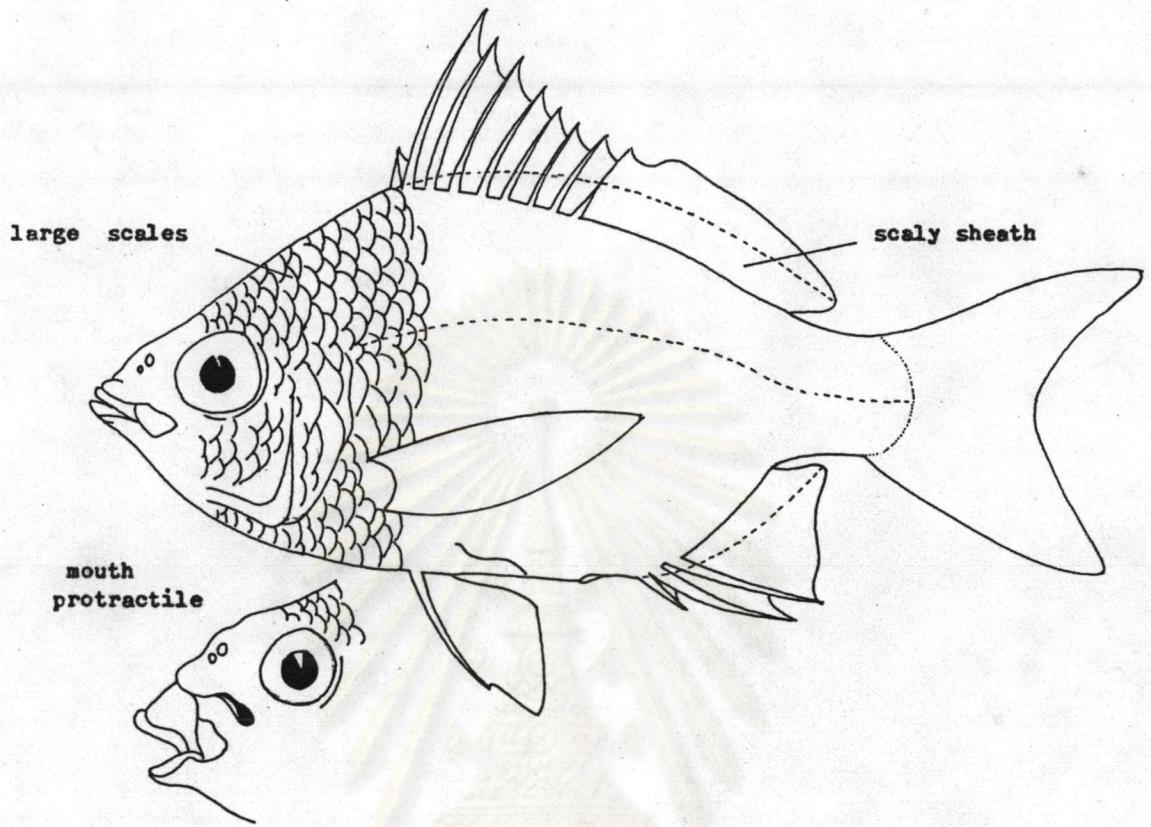
ชื่อภาษาไทย ดอกหมากกระโดงชื่อสามัญ Whipfin mojarra.ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Gerres filamentosus Cuvier, Regne Animal. ed. 2. 1829; Day, Fishes of India., 1878; Jones. Bull. Cent. Mar. Fish. Res. Inst. 1969.

Gerres punctatus Weber & de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., 1931; Smith, Fishes of Southern Africa., 1949.

Percita filamentosa Munro, Fishes of Ceylon., 1955; Jones and Kumaran, Indian J. Fish., 1959.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 4 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 57-103 มม.

รูปที่ 22 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Gerridae

(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะทั่วไป

D. IX, 10; A. III, 7; P₁. 16-17; P₂. I, 5; Ll. 43-47;
Tr. 5-6+1+12; Pred. 13-22; Cirp. 18-20; Cirf. 42-44.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.33-3.52, 2.06-2.64, 1.32-1.49, 2.48-3.28 และ 1.98-2.74 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.00-5.33, 2.67-2.93 และ 2.26-3.11 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ กระจกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างขอบหน้าของทุๆ ระยะจากปลายสุดของจะงอยปากถึงจุดเริ่มต้นของครีบล้างยาวกว่าความลึกลำตัวเล็กน้อย ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบล้างยื่นยาวออกไปมาก ปากยึดหดได้ ครีบทูยาวกว่าความยาวหัวเล็กน้อยแต่ยาวถึงหรือเลยจุดเริ่มต้นของครีบก้น ส่วนหัวและลำตัวปกคลุมด้วยเกล็ดติดต่อกันตลอด ครีบท้องสั้นกว่าความยาวหัวไม่รวมความยาวจะงอยปาก

สีของลำตัว ลำตัวสีเงิน มีจุดสีดำเรียงเป็นแถวในแนวตั้งจากส่วนบนลำตัวสู่ส่วนล่างหลายแถว

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ในเขตชายฝั่งทะเลน้ำตื้นถึงระดับความลึกประมาณ 30 เมตร อยู่รวมกันเป็นฝูงใกล้กับพื้นท้องทะเล

Gerres oblongus (Cuvier, 1830)

(รูปที่ 70, 157, 158)

ชื่อภาษาไทย ดอกหมาก

ชื่อสามัญ Slender silver-biddy.

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Gerres oblongus Cuvier and Valenciennes, Hist. Nat. Poiss. 1830; Day, Fishes of India., 1878; Weber & de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., 1931.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 30 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 38-95 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. IX, 10; A. III, 7; P₁. 16; P₂. I, 5; Ll. 46-49;
Tr. 5+1+10; Pred. 13-15; Cirp. 18; Cirf. 34.

ลำตัวเรียวยาวแบนข้างเล็กน้อย ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.57-3.30, 2.23-2.68, 1.24-1.69, 2.68-3.35 และ 2.17-2.82 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.05-4.46, 2.51-3.16 และ 2.43-3.13 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ จะงอยปากแหลม กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงขอบล่างส่วนหน้าของตา ระยะจากปลายสุดของจะงอยปากถึงจุดเริ่มต้นของครีบหลังยาวกว่าความลึกลำตัวมาก ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบหลังยาวเท่ากับความยาวหัวไม่รวมความยาวจะงอยปาก ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบกันยาวมากกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางตาลเล็กน้อย ครีบทูยาวถึงก้านครีบแข็งอันที่หนึ่งของครีบกัน ฐานครีบหลังและครีบกันมีเกล็ดหุ้ม ครีบหางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเทา ด้านข้างและด้านล่างสีเงิน ครีบสีเหลืองอ่อน ขอบครีบหลังมีแถบสีดำเล็ก ๆ

แหล่งที่พบ เขตน้ำตื้นชายฝั่งทะเล หรืออาจเข้าไปอาศัยอยู่ในเขตน้ำกร่อย

Gerres abbreviatus (Bleeker, 1850)

(รูปที่ 71, 159, 160)

ชื่อภาษาไทย ดอกหมากครีบสั้นชื่อสามัญ Deepbody silver-biddy.ชื่อวิทยาศาสตร์พ้องGerres abbreviatus Bleeker, Maenidae., Verh. Batav. Gen. XXIII, 1850.Diapterus abbreviatus Bleeker, Ned. Tijdschr. Dierk. II, 1865.Xystaema abbreviatum Jordan and Seale, Bull. Bur. Fish. Wash. XXV (1905), 1906.ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 69 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 31-87 มม.ลักษณะทั่วไปD. IX, 10; A. III, 7; P₁. 15-16; P₂. I, 5; Ll. 33-36;
Tr. 4+1+10; Pred. 15; Cirp. 18; Cirf. 36.

ลำตัวสั้น ส่วนหน้าสูง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.46-3.24, 2.03-2.50, 1.35-1.53, 2.66-3.15 และ 2.16-2.65 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.33-4.60, 2.52-3.19 และ 2.32-2.92 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ แนวสันหลังมีลักษณะเกือบตรงจากจะงอยปากถึงครีบหลังและจากครีบหลังถึงคอคอดหาง กระดูกขากรรไกรอันหลังยาวถึงขอบล่างของรูمانةตา ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเรียบ เกล็ดใหญ่, บาง ฐาน

ของครีบหลังและครีบกันมีเกล็ดหุ้ม ระยะจากปลายจะงอยปากถึงจุดเริ่มต้นของครีบหลัง
เกือบเท่ากับความลึกลำตัว ก้านครีบแข็งอันที่ 2, 3 และ 4 ของครีบหลังยาวกว่าก้านครีบ
อันอื่น ๆ ครีบหยาบกว่าความยาวหัวยาวถึงครีบกัน ครีบท้องสั้นกว่าความยาวหัวมี
axillary scale process ครีบหางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวสีเงิน ส่วนบนลำตัวมีจุดแต้มสีน้ำตาล ด้านข้างลำตัวมีเส้นสี
ดำทอดไปตามความยาวของเกล็ด ครีบหลังขอบสีดำ ครีบท้องและครีบกันสีเหลืองอ่อน

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ในเขตชายฝั่งถึงระดับความลึกประมาณ 40 เมตร รวมกัน
เป็นกลุ่มเล็ก ๆ อยู่ตามพื้นท้องทะเลที่เป็นทราย

Gerres oyena (Forskål, 1775)

(รูปที่ 72, 161, 162)

ชื่อภาษาไทย เกล็ดข้าวเม่า

ชื่อสามัญ Common silver-biddy

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Labrus oyena Forskål, Descript. Animal., 1775.

Gerres acinaces Day, Proc. Zool. Soc. London., 1870;
Weber & de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., 1931.

Gerres oyena Day, Fishes of India. 1878; Weber & de Beaufort,
Fishes of the Indo-Aust. Archip. 1931; Munro, Fishes of Ceylon., 1955.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 17 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 47-84 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. IX, 10; A.III, 7; P₁. i, 15; P₂. I, 5; Ll. 37-38;
Tr. 5+1+10; Pred. 12-18; Cirp. 18; Cirf. 36.

ลำตัวเรียวยาว ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.71-3.35, 2.24-2.74, 1.37-1.47, 2.83-3.34 และ 2.33-2.70 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.04-4.75, 2.54-2.97 และ 2.41-3.17 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนหน้าขอบล่างของตา ขอบกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ากลม ความลึกลำตัวสั้นกว่าระยะจากปลายจะงอยปากถึงจุดเริ่มต้นครีบล้าง เกล็ดปกคลุมส่วนหัวถึงจมูก ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบล้างยาวเท่ากับความยาวหัวไม่รวมจะงอยปาก ก้านครีบแข็งอันที่สองของครีบก้นสั้นกว่าความยาวหลังตาเล็กน้อย ครีบทูยาวกว่าความยาวหัวถึงครีบก้น ครีบทางเว้าลึก

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเขียวจางด้านล่างสีเงิน ด้านข้างลำตัวมีแถบสีดำจาง ๆ 7-8 แถว ปลายก้านครีบแข็งของครีบล้างสีดำ ครีบทางสีคล้ำ

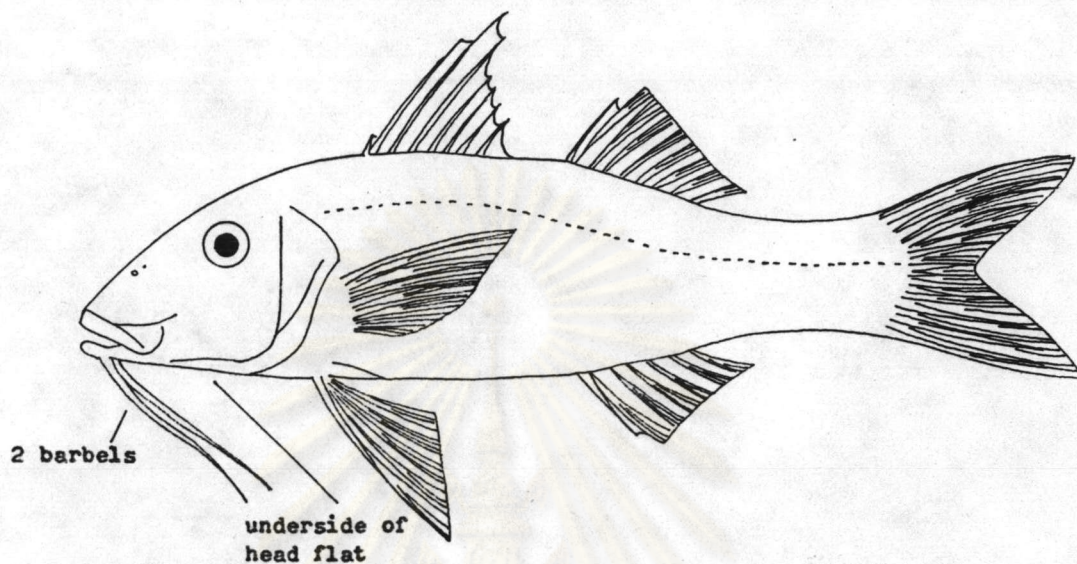
แหล่งที่พบ ชายฝั่งทะเลที่เป็นหาดทราย, เขตน้ำกร่อยและทะเลสาบ

วงศ์ Mullidae

(รูปที่ 23)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาว แบนข้าง จะงอยปากหุ้ม คางมีหนวด 2 เส้น ปากเล็ก ตำแหน่งของปากอยู่ปลายสุดด้านล่างของหัว ครีบล้างสองครีบแยกออกจากกัน ครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 7-8 อัน ครีบที่สองมีก้านครีบแข็งที่โค้งงอได้ 1 อัน ก้านครีบอ่อน 7-9 อัน ครีบก้นมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 6-8 อัน ครึ่งหนึ่งของฐานครีบล้างและครีบก้นมีเกล็ดปกคลุมเกล็ดแบบ ctenoid ขอบของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าเรียบ เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอคอด เส้นข้างตัวยาวติดต่อกันตลอด ครีบทางเว้าลึก

รูปที่ 23 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวังศ์ Mullidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สกุล Upeneus Cuvier & Valenciennesลักษณะประจำสกุล

ลำตัวค่อนข้างยาว แบนข้าง เกล็ดใหญ่แบบ ctenoid เกล็ดเส้นข้างตัว 30-36 เกล็ด ส่วนหัวโค้ง จะงอยปากหุ้ม เกล็ดปกคลุมส่วนหัวถึงจมูก แก้มมีเกล็ดเรียงเป็นแถว 3-5 แถว ตาอยู่ใกล้กับสันหัว กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนหน้าด้านล่างของตา มีแถบฟันเล็กละเอียดที่ขากรรไกรบนและล่าง บนกระดูก vomer มีแถบฟันรูปสามเหลี่ยม ฟันบนกระดูก palatine เป็นแถบเรียวยาว ครีบอ่อนของครีบหลังและด้านหน้าของครีบกันที่ฐานมีเกล็ดปกคลุม

Upeneus tragula (Richardson, 1846)

(รูปที่ 73, 163, 164)

ชื่อภาษาไทย หนวดถาผี แพะลาย

ชื่อสามัญ Freckled goatfish

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Upeneus tragula Richardson, Rept. Brit. Assn. Adv. Sci., 15 th Meet., 1846.

Upeneoides tragula Day, Fishes of India., 1875-78.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 13 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 58-130 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. VII-VIII; D₂. I, 8; A. I, 7; P₁. 12-13; P₂. I, 5; Ll. 30; Tr. 2+1+5-6; Pred. 11-15; Cirp. 15-16; Cirf. 18-20.

ลำตัวค่อนข้างยาว แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.94-3.94, 2.66-2.95, 1.48-1.69, 3.06-3.77 และ 2.50-3.96 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.48-3.17, 3.12-4.46 และ 2.36-3.19 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ใต้คางมีหนวด 2 เส้น ยาวถึงกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงขอบล่างส่วนหน้าของตา ขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันเล็กละเอียดรวมทั้งกระดูก vomer และกระดูก palatine ก้านครีบแข็งอันแรกของครีบหลังครีบแรกสั้น ก้านครีบแข็งอันที่สองยาวเท่ากับความยาวจะงอยปากและตารวมกัน ครีบหูสั้นกว่าครีบท้องเล็กน้อย

สีของลำตัว ด้านข้างลำตัวมีแถบสีน้ำตาลแดงหรือดำพาดจากจะงอยปากผ่านตาไปตามความยาวลำตัวจนถึงกลางฐานครีบหาง หัวและลำตัวส่วนบนมีลายสีน้ำตาลหรือสีเขียวแกมเทา ด้านล่างลำตัวสีขาวมีจุดสีดำเป็นแถว ๑ แถวสีเหลือง ครีบหลังครีบแรกมีลายดำพาดสองเส้นบริเวณส่วนปลายและฐานครีบ ครีบหลังครีบที่สองมีลายสีดำพาดสามเส้น ครีบหางส่วนบนและส่วนล่างมีแถบสีดำพาดผ่านในแนวเฉียงประมาณ 4-5 แถบ

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ตามพื้นที่ท้องทะเลที่มีลักษณะเป็นทรายหรือทรายปนโคลน, รอบ ๆ แนวปะการัง บริเวณเขตน้ำตื้นชายฝั่งจนถึงระดับความลึกประมาณ 40 เมตร

อันดับย่อย Callionymoidei

ลักษณะประจำอันดับย่อย

ส่วนหัวและลำตัวแบนลงด้านล่าง หางแบนด้านข้างหรือส่วนหัวและลำตัวมีรูปร่างทรงกระบอก ไม่มีเกล็ด เส้นข้างตัวเส้นเดียวยาวตลอดลำตัว เส้นข้างตัวทั้งสองด้านของลำตัวติดต่อกันที่บริเวณส่วนต้นคอ (nape) และคอดหาง ครีบหลังสองครีบ ครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 2-4 อัน และมีก้านครีบอ่อนหนึ่งอันซึ่งอาจเป็นก้านครีบอ่อนที่ไม่แตกแขนง (simple ray) หรือก้านครีบอ่อนที่แตกแขนง (branched rays). ครีบกันสั้นกว่าครีบหลังครีบที่สอง ครีบท้องอยู่หน้าครีบหูและมีขนาดกว้างมีก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 5 อัน ก้านครีบอ่อนอันสุดท้าย

เชื่อมติดกับผิวหนังที่ฐานของครีบทู ครีบทูกว้าง, กลม ปากเล็กยึดหดได้ เยื่อปิดช่องเหงือก
เชื่อมติดกับคอคคอค ผิวหนังบริเวณกระดูกฝาปิดเหงือกเชื่อมติดกับไหล่และช่องเปิดเหงือกลดขนาด
ลงเป็นรูเล็ก ๆ อยู่เหนือกระดูกฝาปิดเหงือก กระดูกฝาปิดเหงือกเจริญดี มีลักษณะเป็นแกน
กระดูกยาว มีผิวหนังหุ้ม ส่วนปลายมีหนามแหลมอันเดียวหรือหลายอัน ขากรรไกรมีฟันแหลม
หลายแถว ไม่มีฟันบนเพดานปาก

วงศ์ Callionymidae

(รูปที่ 24)

ลักษณะประจำวงศ์

มีลักษณะเช่นเดียวกับลักษณะประจำอันดับย่อย

สกุล Callionymus Linnaeus

ลักษณะประจำสกุล

ส่วนหัวและลำตัวแบนลงด้านล่าง กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ายาวเป็นหนามตรง
ช่องเปิดเหงือกเป็นรูเล็กอยู่ส่วนบนหัว ครีบหลังครีบแรกมีก้านครีบแข็ง 3-4 อัน ครีบที่สอง
มีก้านครีบอ่อน 9-11 อัน ครีบกันสั้น ก้านครีบอ่อนอันสุดท้ายของครีบท้องเชื่อมติดกับผิวหนัง
ที่ฐานครีบทู ครีบหางกลมหรือแหลม

Callionymus sagitta (Pallas, 1770)

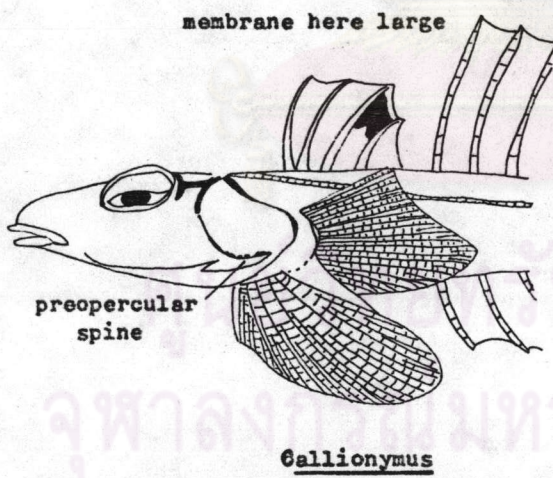
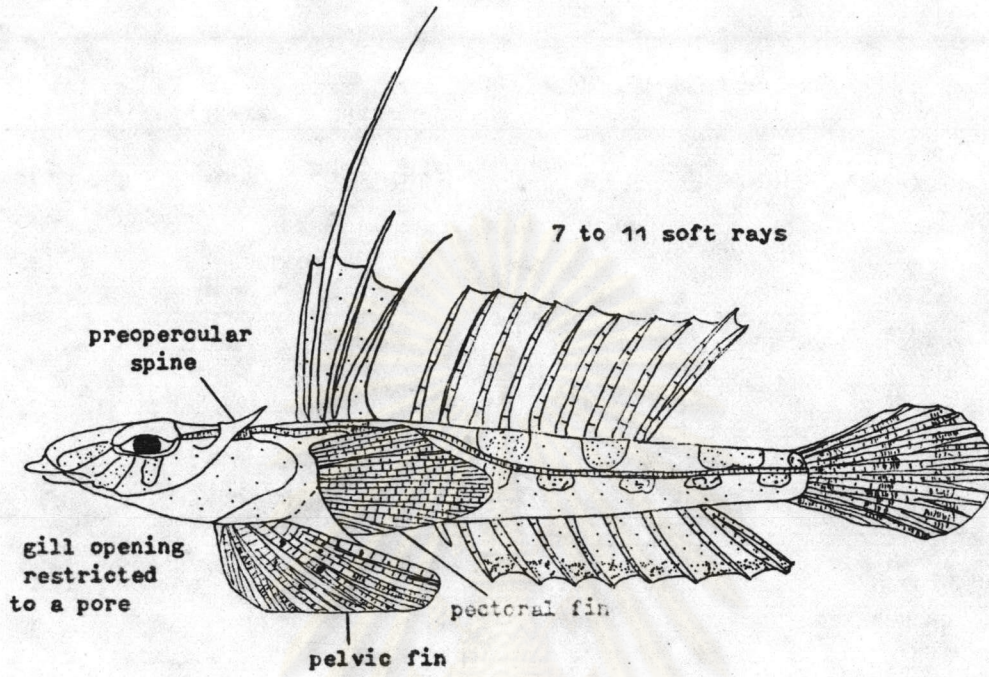
(รูปที่ 74)

ชื่อภาษาไทย มังกรน้อยหัวแหลม

ชื่อสามัญ Arrow-head dragonet

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Callionymus sagitta Pallas, Specil. Zool. Fasc. VIII, 1770.

รูปที่ 24 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวางศ์ Callionymidae
(FAO, 1984)

Callionymus marleyi FAO. Sheets, W. Indian. Ocean, vol, I,
1984.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 9 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 51-74 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. IV; D₂. 9; A. 10; P₁. 20; P₂. I, 5.

ลักษณะลำตัวยาว แบนจากด้านบนลงด้านล่าง ความยาวมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เท่าของความยาวหัว ส่วนหัวกว้างแบนจากด้านบนลงด้านล่าง กระดูกฝาปิดเหงือก อันหน้ายาวเป็นหนามแหลม มีซี่หนาม 3-6 อัน โค้งขึ้นข้างบนชี้ไปทางด้านฐานของกระดูกฝาปิดเหงือก จะงอยปากแหลม กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวไม่ถึงส่วนล่างขอบหน้าของตา ขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันเล็กละเอียด ช่องเปิดเหงือกมีขนาดเท่าเส้นผ่าศูนย์กลางตาอยู่ ถัดจากตาไปทางด้านหลัง เส้นข้างตัวทั้งสองด้านเริ่มต้นบริเวณช่องเปิดเหงือก โดยเส้นข้างตัวทั้งสองจะเชื่อมกันที่บริเวณนี้ และยาวตลอดไปตามด้านข้างลำตัวจนถึงคอดหางก็จะเชื่อมติดกันด้วยเส้นพาดขวางที่คอดหาง ครีบหลังครีบแรกสูงเท่ากับความลึกของลำตัว ครีบหูและครีบท้องยาวเกือบเท่ากันแต่สั้นกว่าความยาวหัว ครีบท่างกลม

สีของลำตัว สีของลำตัวเปลี่ยนแปลงได้หลายสีตามสภาพของพื้นที่ท้องทะเลที่อาศัยอยู่ ด้านข้างลำตัวมีจุดสีดำเรียงเป็นแถว ตัวผู้ครีบหลังครีบแรกใสและมีเส้นสีดำ แต่ตัวเมียเป็นสีดำ ครีบอื่น ๆ ใสหรืออาจจะมีจุดสีดำ

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ตามพื้นที่ท้องทะเลที่เป็นทรายใกล้ชายฝั่ง

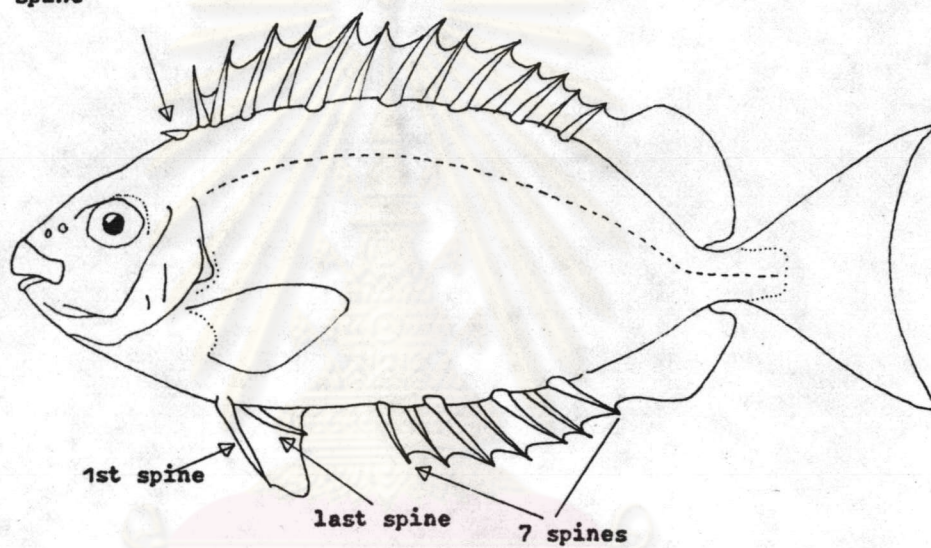
อันดับย่อย Siganoidei

ลักษณะประจำอันดับย่อย

ลำตัวสั้น แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็กมากและบาง ด้านข้างของหัวมีเกล็ด เส้นข้างตัวสมบูรณ์ รูจมูกข้างละ 2 รู บริเวณจะงอยปาก ปากเล็ก อยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว ยึดหดไม่ได้ ฟันเป็นแบบชนิดฟันตัดแถวเดียวบนขากรรไกรบนและ

forward-projecting
spine

รูปที่ 25 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Siganidae
(FAO, 1984)

ศูนย์สัตวศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ล่าง เพดานปากและลิ้นไม่มีฟัน ครีบหลังมีก้านครีบแข็ง 10 อัน ก้านครีบอ่อน 10 อัน .
ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 7 อัน ก้านครีบอ่อน 9 อัน ครีบท้องมีก้านครีบแข็งครีบละ 2 อัน .
ก้านครีบอ่อน 3 อัน อยู่ระหว่างก้านครีบแข็งทั้งสอง ครีบทุกกลมขนาดปานกลาง ครีบหาง
เว้าเล็กน้อย, ตัดตรง หรือเว้าลึก

ลักษณะของวงศ์และสกุลเช่นเดียวกับอันดับย่อย (รูปที่ 25)

Siganus javus (Linnaeus, 1766)

(รูปที่ 75, 128)

ชื่อภาษาไทย สลิดหินแถบ

ชื่อสามัญ Streaked spinefoot.

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Teuthis javus Linnaeus, Syst. Nat. ed. 12, 1766.

Siganus javus Weber and de Beaufort, Fishes of the Indo-
Aust. Archip. 1951; Munro, Fishes of Ceylon, 1955.

ตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 3 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 87-108 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. XIII, 10; A. VII, 9; P₁. ii, 15; P₂. I, 3, I.

ลำตัวรูปไข่ แบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.23-3.57,
2.74-3.60, 1.62-2.05, 3.51-4.21 และ 2.32-3.28 เท่าของความยาวหัว, ความ
ยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบหูและความยาวหน้าครีบท้องตาม
ลำดับ ก้านครีบแข็งอันแรกของครีบหลังยาวเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางตา ก้านครีบแข็งอันที่ 6
ยาวที่สุด ยาวกว่าความยาวจะงอยปาก ก้านครีบแข็งอันต่อ ๆ ไปสั้นลง อันสุดท้ายยาว

เท่ากับความยาวจะงอยปาก ครีบหูยาวกว่าความยาวหัวไม่รวมความยาวจะงอยปากเล็กน้อย
ครีบท้องสั้นกว่าครีบหู ครีบหางเว้าเล็กน้อย เกล็ดระหว่างกลางฐานครีบหลังกับเส้นข้างตัว
ห่างกันประมาณ 30-35 แถว ครีบอ่อนของครีบหลังและครีบกันมีลักษณะเป็นมุม

สีของลำตัว ลำตัวสีน้ำตาลดำ ส่วนท้องสีเงิน ส่วนหัวและลำตัวส่วนบนมีจุด
สีเทาเล็ก ๆ จำนวนมาก ส่วนท้องเป็นแถบยาว ๆ ครีบหลังและครีบกันสีเหลืองหรือสีส้ม

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่เป็นฝูงบริเวณเขตชายฝั่ง, น้ำกร่อยและน้ำจืด

อันดับย่อย Gobioidi

ลักษณะประจำอันดับย่อย

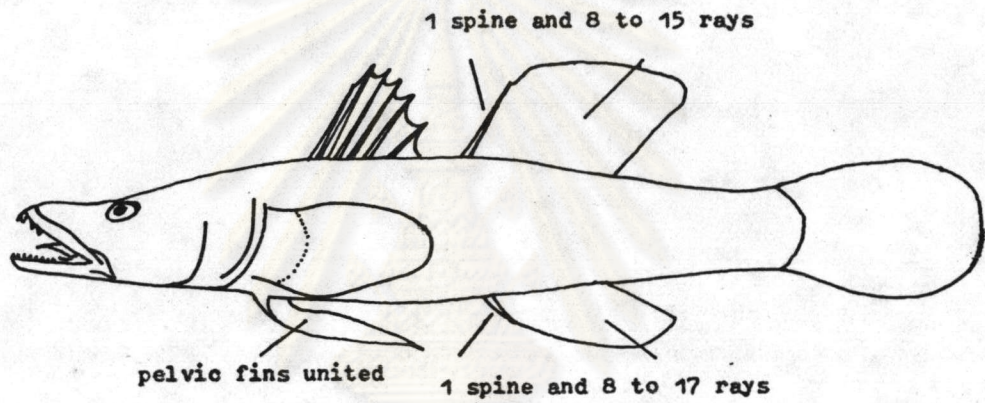
ลักษณะลำตัวสั้นถึงยาวมาก ส่วนหัวมีช่องขับเมือก เกล็ดแบบ ctenoid หรือ
cycloid ซึ่งลดขนาดลงหรืออาจไม่มีเกล็ด ไม่มีเส้นข้างตัว ปากอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว
ขอบปากเกิดจากส่วนของกระดูกขากรรไกรบนอันหน้า ยึดหดได้ ครีบหูแผ่ออกเป็นรัศมี เยื่อ
ปิดช่องเหงือกเชื่อมติดกับคอดคอ ก้านครีบแข็งของครีบหลังเป็นชนิดโค้งงอได้ ครีบกันมีลักษณะ
เหมือนกับครีบอ่อนของครีบหลัง ไม่มีก้านครีบแข็งหรือมีก็เป็นแบบโค้งงอได้ ครีบท้องอยู่ในตำแหน่ง
อกเกือบถึงใต้คาง มีก้านครีบแข็งอย่างอ่อน 1 อัน และก้านครีบอ่อน 4-5 อัน

วงศ์ Gobiidae

(รูปที่ 26)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวสั้นถึงยาว ปากอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัว ครีบหลัง 2 ครีบ ก้านครีบ
แข็งอันแรกเป็นแบบหักงอได้ ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอกหรือใต้คาง ส่วนฐานเชื่อมติดกันเป็นแผ่น
เยื่อปิดช่องเหงือกเชื่อมติดกับคอดคอ เกล็ดแบบ cycloid หรือ ctenoid หรืออาจจะไม่
มีเกล็ด ไม่มีเส้นข้างตัว

รูปที่ 26 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Gobiidae

(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สกุล Acentrogobius Bleekerลักษณะประจำสกุล

ลำตัวยาว แบนข้าง ปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ ctenoid ที่ลำตัวและ cycloid ที่บริเวณคอ, ออกและท้อง ส่วนหัวแบนด้านข้างเล็กน้อย เกล็ดปกคลุมที่ส่วนหลังของตา กระดุกฝาปิดเหงือกมีเกล็ด จะงอยปากหุ่ยยาวเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางตา รูจมูกด้านหน้าเป็นท่อนสั้น ๆ รอยปากเฉียง ขากรรไกรล่างโค้ง มีฟันหลายแถวบนขากรรไกรบนและล่าง ฟันแถวนอกใหญ่กว่าฟันแถวใน ที่แก้มมีรูขี้เมือกเป็นแถวตามความยาวหรืออยู่รอบ ๆ ตาหรืออยู่ส่วนบนและขอบท้ายของกระดุกฝาปิดเหงือกอันหน้า ไม่มีช่องเปิดเหงือก ครีบหลังแยกเป็น 2 ครีบ ครีบท้องติดกัน ก้านครีบหูอาจมีลักษณะเป็นเส้นยาวเป็นอิสระมีเกล็ดที่ฐานครีบหู ครีบหางหู่ถึงแหลม (pointed)

Acentrogobius ornatus (Rüppell, 1828)

(รูปที่ 76, 165, 166)

ชื่อภาษาไทย บู่หัวโต

ชื่อสามัญ Ornate goby

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Gobius ornatus Rüppell, Atlas Reise Nordl. Afrika, Fische Rothen Meeres, 1828; Day, Fishes of India, 1878; Regan, Fauna and Geography of the Maldive and Laccadive Archipelagoes, 1903; Regan, Trans. Linn. Soc. London., 1908.

Acentrogobius ornatus Koumans, in Weber and de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., 1953; Munro, Fishes of Ceylon., 1955.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 5 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 45-88 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. VI; D₂. I, 10; A. I, 9; P₁. 19; L1. 27-28; Tr. 10;
Pred. 12; Cirp. 14; Cirf. 23.

ลำตัวยาว ส่วนหน้าค่อนข้างกลมรูปทรงกระบอก ส่วนท้ายแบนข้าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.26-4.26, 2.61-3.52, 1.40-2.63, 3.00-4.54 และ 2.97-4.05 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบล้าง, ความยาวหน้าครีบก้น, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 2.36-5.23, 3.48-9.22 และ 1.76-2.37 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ จะงอยปากหุ่ยยาวเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางตา รูจมูกส่วนหน้าเป็นท่อนสั้น ๆ ขากรรไกรบนและล่างยาวเกือบเท่ากัน กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างกึ่งกลางตา ริมฝีปากหน้าขากรรไกรบนมีฟันชนิดฟันเขี้ยว 3-4 อัน ที่แกว่นอกขากรรไกรล่างฟันแกว่นอกมีฟันเขี้ยว 1 อัน ที่แกมมีรูซบเมือกเป็นแถวยาว 2-3 แถว ไม่มีรูที่ส่วนระหว่างตาและถัดจากตา ส่วนหัวบริเวณถัดจากหลังตามีเกล็ดแบบ cycloid แก้มและกระดูกฝาปิดเหงือกไม่มีเกล็ด เกล็ดที่บริเวณตรงกลางคอ, ออก, ท้องแบบ ctenoid ครีบล้างครีบล้างแรกหุ่ยสั้นกว่าความลึกลำตัว ครีบล้างครีบล้างที่สองและครีบก้นสั้นกว่าความลึกลำตัว ส่วนท้ายแหลม ครีบทูหุ่ยยาวเท่ากับความยาวหัวก้าน ครีบบนบนแยกเป็นอิสระคล้ายเส้นไหม (silk-like) ครีบท้องกลมยาวเท่ากับความยาวหัว ครีบท่างหุ่ย

สีของลำตัว ส่วนบนของลำตัวเป็นสีเขียวมะกอก ส่วนท้องสีขาว ส่วนหัวมีเส้นพาดตามขวาง 3 เส้น เส้นแรกพาดผ่านมุมของกระดูกขากรรไกรบนอันหลัง เส้นที่สองพาดผ่านกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าและเส้นที่สามพาดผ่านขอบของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้า ส่วนบนของหัวและลำตัวมีจุดสีม่วงเล็ก ๆ เรียงเป็นแถว และมีจุดสีม่วงใหญ่เรียงเป็นแถวสองแถวที่ส่วนล่างลำตัว ครีบล้างสีเหลืองอ่อนมีจุดสีม่วงดำเล็ก ๆ ครีบท่างและครีบทูมีสีเหลืองอ่อนและจุดสีดำ ครีบก้นมีสีเหลืองอ่อนขอบสีดำ ครีบท้องสีส้มส่วนปลายครีบบนเป็นสีม่วง

แหล่งที่พบ บริเวณเขตชายฝั่งและเขตน้ำกร่อย

อันดับย่อย Cottoidei

ลักษณะประจำอันดับย่อย

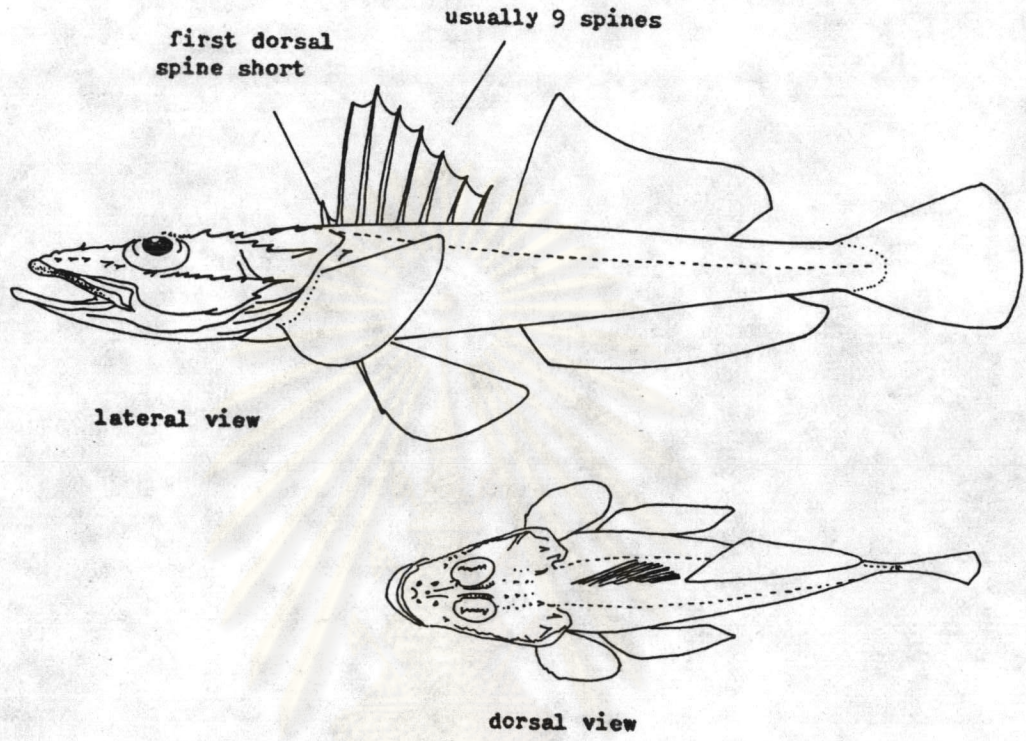
ลำตัวรูปไข่ถึงยาว แบนข้าง หรือแบนจากด้านบนลงด้านล่าง ส่วนหัวเป็นสัน กระดูกและมีหนาม ลำตัวอาจจะมีเกล็ดหรือไม่มีเกล็ดหรือมีเกล็ดเพียงบางส่วน มีเส้นข้างตัว ครีบหลังครีบเดี่ยวแต่อาจจะมีรอยบากลึกระหว่างก้านครีบแข็งกับก้านครีบอ่อน ก้านครีบแข็ง ส่วนหน้าอาจจะแผ่บานออกหรือแหลม ครีบกันมีก้านครีบแข็ง 1-5 อัน ครีบหางไม่ติดกับครีบ หลังและครีบกัน แต่ส่วนฐานเชื่อมติดกันด้วยแผ่นเยื่อ ครีบท้องไม่มี axillary scale มี ก้านครีบแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 2-5 อัน ก้านครีบของครีบหู ส่วนล่างอาจจะแยกเป็น อิสระ ช่องเปิดเหงือกกว้าง พื้นมีลักษณะเป็นแถบพื้นขนาดเล็ก ส่วนของกระดูกเพดานปาก ด้านหน้าและด้านข้างอาจจะไม่มีฟัน

วงศ์ Platycephalidae

(รูปที่ 27)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาว ส่วนหน้าของลำตัวแบนจากด้านบนสู่ด้านล่าง ส่วนท้ายค่อนข้างกลม หรือแบนด้านข้าง ส่วนหัวมีลักษณะเป็นสันกระดูก, ปุ่ม หรือหนามแหลม ลำตัวปกคลุมด้วย เกล็ดแบบ ctenoid ขนาดเล็ก ซึ่งอาจจะเลยไปถึงด้านข้างและด้านบนของหัว ครีบหลังมี สองครีบโดยอาจจะติดต่อกันหรือแยกกันด้วยรอยเว้าเล็ก ๆ ก้านครีบแข็งส่วนหน้ามีขนาดสั้น เท่ากัน ครีบท้องกว้าง ส่วนล่างของครีบหูก้านครีบส่วนปลายแตกเป็นริ้ว ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ ปากกว้าง ขากรรไกรล่างยื่นออกมามีแถบพื้นเล็กละเอียด ที่ขากรรไกรบนและล่าง, กระดูก vomer และกระดูก palatine

รูปที่ 27 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Platycephalidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สกุล Platycephalus Blochลักษณะประจำสกุล

ส่วนหัวและลำตัวแบนจากด้านบนสู่ด้านล่าง คอดหางแบนข้าง ลำตัวและหางส่วนบนปกคลุมด้วยเกล็ดแบบ ctenoid ขนาดเล็ก ส่วนล่างลำตัวเป็นเกล็ดแบบ cycloid ขนาดเล็ก รอยปากกว้างในแนวขวาง ขากรรไกรล่างยื่นออกมา ขากรรไกรบนและล่างมีแถบฟันเล็กละเอียด ฟันบนกระดูก vomer มีสองกลุ่มในแนวขวางและที่กระดูก palatine มีฟันเป็นแถบยาว ส่วนหัวเป็นสันกระดูกมีหนามแหลมหรือมีลักษณะเป็นรอยหยัก ที่ส่วนของท้ายของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีหนามแหลม 1, 2 หรือ 3 อัน กระดูกฝาปิดเหงือกอันหลังมีหนามแหลม 2 อัน ครีบหลังครีบแรกประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 7-9 อัน ก้านครีบแข็งอันแรกสั้น ครีบหลังครีบที่สองประกอบด้วยก้านครีบอ่อน 11-15 อัน ครีบกันประกอบด้วยก้านครีบอ่อน 11-14 อัน จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่ถัดจากจุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบที่สองออกไป ฐานครีบหูกว้าง ก้านครีบอ่อนส่วนบนและส่วนล่างไม่แตกแขนง ครีบท้องประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 1 อัน และก้านครีบอ่อน 5 อัน ช่องเปิดเหงือกกว้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ ครีบหางตัดตรงหรือกลมเล็กน้อย

Platycephalus indicus (Linnaeus, 1758)

(รูปที่ 77, 167, 168)

ชื่อภาษาไทย ข้างเหยียบ, หางควาย

ชื่อสามัญ Bartail flathead

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Callionymus indicus Linnaeus, Syst. Nat., 1758.

Platycephalus indicus Bleeker, Atlas Ichth. Ind. Neerl.,

1877.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 10 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 77-151 มม.

ลักษณะทั่วไป

D₁. VIII-IX; D₂. I, 13; A. i. 12; P₁. 19; P₂. I, 5;
L1. 132-135; Tr. 9, 10+1+19; Pred. 26-27; Cirp. 50; Cirf. 62-64.

ลำตัวยาว ส่วนหัวแบนจากด้านบนสู่ด้านล่าง ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 2.96-3.24, 2.77-3.24, 1.71-2.01, 2.91-3.54 และ 2.53-2.96 เท่าของความยาวหัว, ความยาวหน้าครีบหลัง, ความยาวหน้าครีบกัน, ความยาวหน้าครีบทูและความยาวหน้าครีบท้องตามลำดับ ความยาวหัวเท่ากับ 3.01-3.85 และ 1.75-1.94 เท่าของความยาวจะงอยปากและความยาวหลังตาตามลำดับ ส่วนหัวเป็นสันกระดูกเรียบ กระดูก vomer มีฟันในแนวขวางหนึ่งกลุ่ม กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้ามีหนามแหลม 2 อัน อันบนสั้นกว่าอันล่าง เล็กน้อย ปากกว้าง ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบน กระดูกขากรรไกรบนอันหลังยาวถึงส่วนล่างกึ่งกลางตา ขากรรไกรบนมีแถบฟันเล็กละเอียด ขากรรไกรล่างมีฟันเรียงหลายแถว ครีบหลังสองครีบ ครีบหลังห่างจากครีบแรก 4-6 เกล็ด จุดเริ่มต้นของครีบกันอยู่ถัดจากจุดเริ่มต้นของครีบหลังครีบที่สอง ครีบทูยาวเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางตาพร้อมกับความยาวจะงอยปาก เกล็ดส่วนบนของลำตัวแบบ ctenoid ส่วนล่างของลำตัวเกล็ดแบบ cycloid ครีบท้องตัดตรง

สีของลำตัว ลำตัวส่วนบนสีเทาหรือน้ำตาล ส่วนล่างสีขาว บางตัวมีแถบสีดำพาดขวางลำตัว ส่วนหัวและส่วนหลังมีจุดสีดำเล็ก ๆ ครีบทูและครีบท้องมีจุดสีน้ำตาล ครีบท้องมีแถบสีดำ 2-3 แถบในแนวราบใกล้กับขอบครีบ

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ตามพื้นท้องทะเลที่เป็นทรายหรือโคลน ในเขตน้ำตื้นชายฝั่ง ถึงความลึกประมาณ 25 เมตร

อันดับ Pleuronectiformes

ลักษณะประจำอันดับ

ลำตัวรูปไข่ แบนข้างมาก ส่วนหัวไม่สมมาตรกัน ตาทั้งสองอยู่ข้างเดียวกันข้างใดข้างหนึ่ง เกล็ดเล็กชนิดต่าง ๆ กัน เส้นข้างตัวแตกแขนงอาจจะมีเส้นข้างตัว 2 เส้น หรือ 3 เส้น กระดูกฝาปิดเหงือกเจริญดี ช่องเปิดเหงือกกว้าง ครีบหลังยาวตลอดแนวสันหลัง มีก้านครีบอ่อนจำนวนมาก ครีบกันมีลักษณะเช่นเดียวกัน ซึ่งครีบหลังและครีบกันนั้นอาจจะติดหรือไม่ติดกับครีบหาง ครีบหูไม่เท่ากัน ซึ่งอาจจะมีข้างเดียวหรือมีสองข้าง ครีบท้องอยู่ที่ตำแหน่งอกคือคาง ไม่มีก้านครีบแข็ง ปากยึดหดได้และขอบปากเกิดจากส่วนของ intermaxilla ปากมีพื้นขนาดเล็กปกติจะมีฟันอยู่ทางด้านไม่มีตา

วงศ์ Bothidae

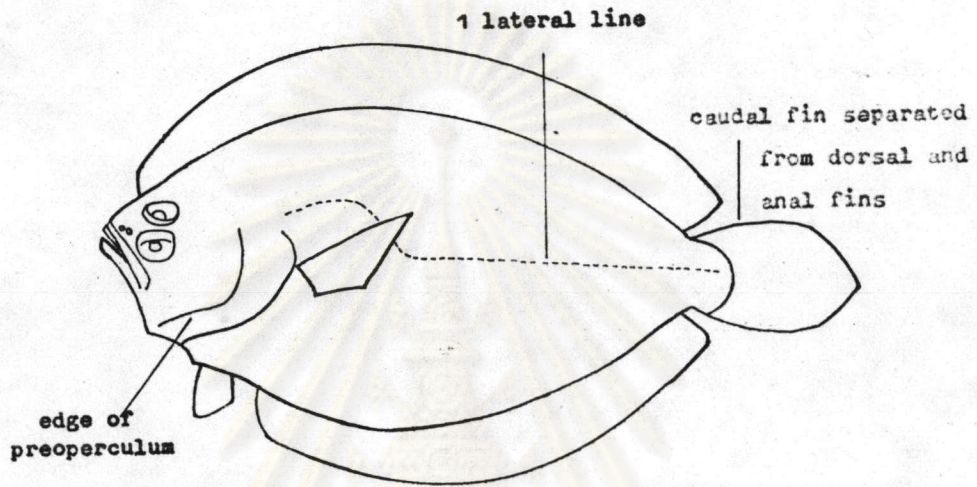
(รูปที่ 28)

ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวรูปไข่ แบนข้าง ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว เกล็ดเล็ก เส้นข้างตัวเส้นเดียวไม่แตกแขนงส่วนหน้าโค้ง ก้านครีบไม่มีก้านครีบแข็ง ครีบหลังเริ่มต้นจากเหนือตาหรือถัดจากตาไป ครีบหลังและครีบกันไม่ติดกับครีบหาง กระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าไม่ติดกับกระดูกฝาปิดเหงือกอันหลัง ปากกว้าง ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบน ครีบท้องเท่ากันหรือข้างซ้ายยาวกว่าข้างขวา ฟันเจริญดีเท่ากันทั้งขากรรไกรบนและล่าง

สกุล Pseudorhombus Bleekerลักษณะประจำสกุล

ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว ปากกว้าง รอยปากยาวถึงส่วนล่างของตา ฟันที่ขากรรไกรบนและล่างเป็นชนิดฟันเขี้ยวแถวเดียว ไม่มีฟันที่เพดานปาก ตาอยู่ชิดกันด้วยสันกระดูก เกล็ดขนาดเล็ก ด้านซ้ายมีเกล็ดแบบ ctenoid หรือบางส่วนแบบ cycloid

รูปที่ 28 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Bothidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านขวาเกล็ดแบบ cycloid ครีบต่าง ๆ มีเกล็ด ครีบหลังเริ่มต้นจากส่วนจะงอยปาก
เส้นข้างตัวข้างละเส้นส่วนหน้าโค้งมากและแตกแขนงไปยังฐานครีบหลัง ครีบท้องสั้นเท่ากัน
ทั้งสองข้าง เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอคอค

Pseudorhombus javanicus (Bleeker, 1853)

(รูปที่ 78)

ชื่อภาษาไทย ลิ่นควาย, ลิ่นหมาชะวา, ใบขน

ชื่อสามัญ Javan flounder

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Rhombus javanicus Bleeker, Nat. Tijdschr. Ned. Indie IV.,
1853.

Pseudorhombus javanicus Günther, Cat. Brit. Mus. IV., 1862.

Platophrys javanicus Evermann and Seale, Bull. Bureau Fish.
XXVI., 1906.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 4 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 94-138 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. 69-74; A. 50-56; P₁. 14; P₂. 6; L1. 67-74.

ลำตัวรูปไข่และแบนข้าง ความยาวมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 เท่าของความยาวหัว ความยาวหัวเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 เท่าของความยาวจะงอยปาก ความยาวมาตรฐานลำตัวมากกว่า 2 เท่าของความลึกลำตัว แนวสันหัวโค้ง ตาอยู่ข้างซ้ายของลำตัว กระดูกขากรรไกรบนยาวถึงส่วนล่างกึ่งกลางตา พื้นเล็กขากรรไกรล่างด้านไม่มีตามีฟันประมาณ 20 ซี่ จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่เหนือตา ครีบท้องทั้งสองด้านเกือบเท่ากัน เส้นข้างตัวส่วนหน้าโค้ง

บริเวณเหนือครีบทูและแตกแขนงออกเป็น 2 เส้น ที่ส่วนหัว เส้นบนสิ้นสุดที่ก้านครีบล้างอันที่ 9-11 เกล็ดด้านที่ไม่มีตาทางด้านหน้าแบบ ctenoid ด้านท้ายแบบ cycloid ด้านไม่มีตา เกล็ดแบบ cycloid

สีของลำตัว ด้านที่มีตาสีน้ำตาลและมีจุดสีดำ บริเวณส่วนหน้าของเส้นข้างตัว ส่วนที่เป็นเส้นตรงมีจุดสีดำใหญ่หนึ่งจุดและจุดสีดำเล็กที่ใกล้กับฐานครีบทาย

แหล่งที่พบ เขตชายฝั่งน้ำตื้นบริเวณพื้นที่ท้องทะเลที่เป็นโคลนและทราย

Pseudorhombus arsius (Hamilton, 1822)

(รูปที่ 79)

ชื่อภาษาไทย ลิ้นควาย, ลิ้นหมา, ใบขนุน

ชื่อสามัญ Largetooth flounder

ชื่อวิทยาศาสตร์พ้อง

Pleuronectes arsius Hamilton-Buchanan, Fishes Ganges. 1822.

Pseudorhombus russelli Bleeker, Atlas Ichth. Ind. Neerl.
vi, 1866-72.

Pseudorhombus arsius Weber and de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., v, 1931.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 5 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 139-155 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. 70-80; A. 53-54; P₁. 10; P₂. 6; L1. 73-76.

ลำตัวรูปไข่และแบนข้าง ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว ขากรรไกรบนยาวถึงขอบท้ายของตาล่าง ขากรรไกรล่างของด้านไม่มีตา มีฟันเขี้ยว 6-13 ซี่ ความยาวมาตรฐานของลำตัวเท่ากับ 2.72-4.26 เท่าของความยาวหัว จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ส่วนหน้าของตาบน ครีบท้องด้านไม่มีตาสั้นกว่าด้านที่มีตาเล็กน้อย ครีบกันมีก้านครีบอ่อนมากกว่า 53 ก้าน เส้นข้างตัวบริเวณเหนือครีบหูโค้งและแตกแขนงที่ส่วนหัว 2 เส้น เส้นบนสิ้นสุดที่ก้านครีบหลังอันที่ 8-12 เกล็ดด้านที่ไม่มีตาแบบ cycloid

สีของลำตัว ด้านที่มีตามีจุดสีน้ำตาลเล็ก ๆ และมีจุดสีดำขนาดใหญ่บริเวณส่วนหน้าของเส้นข้างตัวที่เริ่มเป็นเส้นตรง และมีจุดเล็กกว่าจุดแรกที่ฐานครีบหางอีก 1 จุด

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่ในเขตน้ำตื้นชายฝั่งบริเวณที่เป็นโคลนและทราย

วงศ์ Soleidae

(รูปที่ 29)

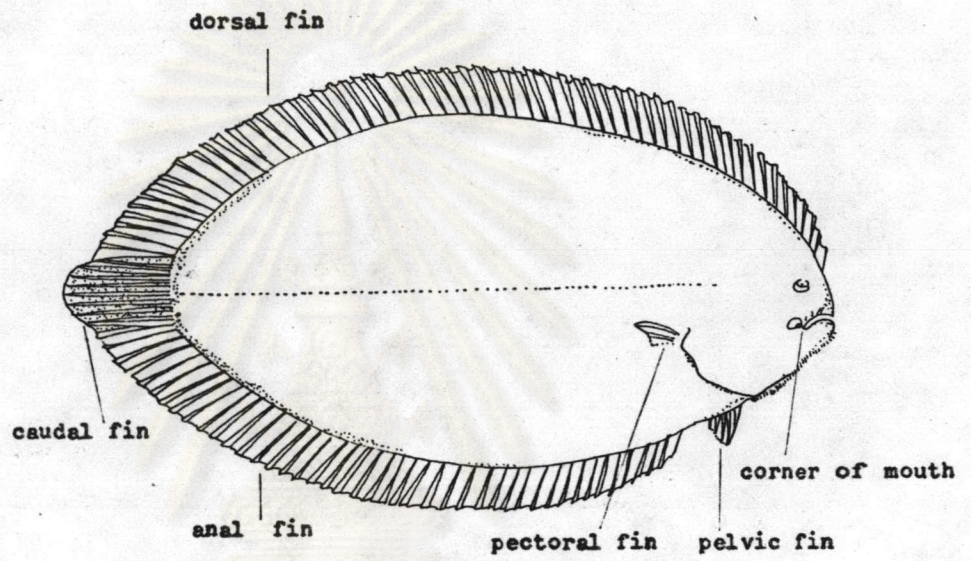
ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวรูปไข่และแบนข้าง ตาอยู่ด้านขวาของลำตัว เกล็ดใหญ่แบบ cycloid หรือ ctenoid เส้นข้างตัวมีเส้นเดียวและเป็นเส้นตรง แต่อาจจะโค้งตรงส่วนหัวเล็กน้อย และแตกแขนงออกไปเป็นเส้นสั้น ๆ จุดเริ่มต้นของครีบหลังเริ่มต้นจากส่วนจะงอยปาก ครีบหลังและครีบกันอาจจะติดหรือไม่ติดกับครีบหาง ขอบของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าฝังอยู่ใต้ผิวหนัง ครีบท้องอาจจะเท่าหรือไม่เท่ากัน ปากเล็กอยู่ปลายสุดด้านหน้าของหัวหรือต่ำลงมาเล็กน้อย จะงอยปากโค้งงอลงมาคลุมปากคล้ายตะขอ พื้นด้านที่มีตาเป็นพื้นเล็กละเอียดเจริญดีกว่าด้านไม่มีตา

สกุล Aseraggodes Kaup

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้น เกล็ดแบบ ctenoid ทั้งสองด้านของลำตัว เส้นข้างตัวเป็นเส้นตรง

รูปที่ 29 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวงศ์ Soleidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านละหนึ่งเส้น ตาอยู่ด้านขวาของลำตัว รูมุกส่วนหน้ามีลักษณะเป็นท่อ ส่วนท้ายเป็นรูอยู่เหนือปาก ด้านซ้ายของส่วนหัวปกคลุมด้วยขนเล็ก ๆ บริเวณแนวโค้งของหัวและขอบกระดูกฝาปิดเหงือก ปากบิคมมากหรือน้อย ครีบหลังเริ่มต้นที่ส่วนจะงอยปาก ครีบหลังและครีบกันไม่ติดกับหาง ไม่มีครีบทู ครีบท้องเท่ากันหรือเกือบจะเท่ากันไม่ติดกับครีบกัน เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอคอด

Aseraggodes dubius (Weber, 1913)

(รูปที่ 80)

ชื่อภาษาไทย ชิกเตียว

ชื่อสามัญ Sole

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง -

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 25 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 60-93 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. 67-70; A. 46-51; P₂. 5; L1. 66-70.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานของลำตัวเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 เท่าของความยาวหัว แนวโค้งส่วนล่างของหัวมีขนสั้น ๆ จากคางถึงช่องเปิดเหงือก ตาอยู่ด้านขวาของลำตัวระหว่างตามีเกล็ดกัน รูมุกส่วนหน้าเป็นท่ออยู่เหนือริมฝีปาก ช่องเปิดของปากเป็นรูปโค้งมาก ครีบหลังและครีบกันไม่ติดกับครีบหาง จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่ที่จะงอยปากส่วนหน้าของตา ไม่มีครีบทู ครีบท้องด้านขวาอาจจะยาวกว่าด้านซ้าย เส้นข้างตัวด้านละเส้นเป็นเส้นตรง เกล็ดแบบ ctenoid ทั้งสองด้านลำตัว

สีของลำตัว ด้านที่มีตาสีน้ำตาลเทา และมีจุดแต้มสีดำกระจายไปทั่วลำตัว ครีบต่าง ๆ สีน้ำตาลอ่อนและมีจุดประสีดำ

แหล่งที่พบ เขตน้ำตื้นชายฝั่งบริเวณพื้นที่ท้องทะเลที่เป็นทรายหรือโคลน

สกุล Pardachirus Güntherลักษณะประจำสกุล

ลำตัวสั้น เกล็ดแบบ ctenoid อ่อนนุ่ม เกล็ดที่ส่วนของครีบต่าง ๆ แบบ cycloid เส้นข้างตัวทั้งสองด้านเป็นเส้นตรงด้านละเส้นขนานกันไปบรรจบที่ส่วนจะงอยปาก ตายู่ด้านขวาของลำตัว จมุกส่วนหน้ามีลักษณะเป็นท่อยู่เหนือกึ่งกลางปาก จมุกส่วนท้ายอยู่ส่วนหน้าของตา จมุกด้านไม่มีตาเป็นท่อยเล็ก ๆ 2 ท่อย อยู่เหนือกึ่งกลางปาก ส่วนหัวด้านซ้ายปกคลุมด้วยขนยาว (filament) บริเวณแนวล่างของหัวและขอบกระดูกฝาปิดเหงือกทั้งสองด้าน ปากบิตมากด้านที่มีตาเจริญดีกว่าด้านไม่มีตา ครีบหลังเริ่มต้นที่ส่วนของจะงอยปาก ครีบหลังและครีบกันไม่ติดกับครีบหาง ไม่มีครีบหู ครีบท้องไม่สมมาตรกัน ด้านขวายาวกว่าด้านซ้ายและมีแผ่นเยื่อเชื่อมติดกับส่วนหน้าของครีบกัน เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ

Pardachirus pavoninus (Lacépède, 1802)

(รูปที่ 81)

ชื่อภาษาไทย ลิ่นควายจุด, ลิ่นหมา

ชื่อสามัญ Peacock sole

ชื่อวิทยาศาสตร์ห้อง

Achirus pavoninus Lacépède, Hist. Nat. Poiss., iv, 1802.

Pardachirus pavoninus Ogilby, Mem. Q'land. Mus., v, 1916;
Weber and de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., v. 1931.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 1 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 89 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. 61; A. 49; P₂. 5; Ll. 97.

ลำตัวสั้น แบนข้าง ความยาวมาตรฐานของลำตัวเท่ากับ 3.71 เท่าของความยาวหัว ขอบบนและล่างของแนวส่วนหัวและขอบกระดูกฝาปิดเหงือกมีขนยาว ตาอยู่ด้านขวาของลำตัว จมูกส่วนหน้าเป็นท่อยู่เหนือกึ่งกลางปาก ช่องเปิดเหงือกแคบ เกล็ดแบบ ctenoid อ่อนนุ่มทั้งสองด้านของลำตัว ปากโค้งมาก รอยปากยาวถึงขอบล่างส่วนหน้าของตา ครีบหลังและครีบกันไม่ติดกับครีบหาง ไม่มีครีบหู ครีบท้องยาวไม่เท่ากัน ครีบหางกลม

สีของลำตัว ด้านที่มีตาสีน้ำตาลหรือแดง มีจุดสีขนาดต่าง ๆ บนส่วนหัว, ลำตัว และครีบต่าง ๆ จุดต่าง ๆ เหล่านี้มีจุดสีดำอยู่ตรงกลางยกเว้นจุดที่บริเวณครีบ

แหล่งที่พบ เขตน้ำตื้นชายฝั่งบริเวณที่เป็นพื้นโคลนหรือทราย

สกุล Synaptura Cantor

ลักษณะประจำสกุล

ตาอยู่ด้านขวาของลำตัว ด้านที่มีตามีเกล็ดแบบ ctenoid และด้านที่ไม่มีตา เกล็ดแบบ cycloid หรือ ctenoid เส้นข้างตัวเป็นเส้นตรงด้านละหนึ่งเส้น จมูกส่วนหน้าของด้านที่มีตามีลักษณะเป็นท่อย จมูกด้านไม่มีตามีแผ่นเยื่อแบน ๆ ปิด ริมฝีปากกลางด้านที่มีตามีขนลักษณะเป็นริ้ว ๆ ปากโค้ง จะงอยปากโค้งคล้ายตะขอ มีฟันซี่เล็ก ๆ ที่ขากรรไกรบน และล่างด้านซ้ายของลำตัว ครีบหลังเริ่มต้นที่จะงอยปาก ครีบหลังและครีบกันติดกับครีบหาง ครีบหูก้านครีบอ่อนเจริญดีฐานครีบสั้น ครีบท้องสั้น รูปร่างไม่ติดกับครีบกัน เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ

Synaptura quagga (Kaup, 1858)

(รูปที่ 82)

ชื่อภาษาไทย ลิ่นหมาลาย

ชื่อสามัญ Fringefin zebra sole

ชื่อวิทยาศาสตร์ฟอง

Aesopia quagga Kaup, Arch. Naturg. 1858.

Synaptura quagga Günther, Cat. Brit. Mus. IV. 1862; Weber and de Beaufort, Fishes of the Indo-Archip., V, 1931.

Zebrias quagga Hubbs, Proc. U.S. Nat. Mus. vol. 48. 1915.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 1 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 128 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. 66; A. 59; P₁. 7; P₂. 4; Ll. 91.

ลำตัวยาวแบน ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 5.33 เท่าของความยาวหัว ตาอยู่ด้านขวาของลำตัว เส้นผ่าศูนย์กลางตาวอกว่าความยาวจะงอยปากเล็กน้อย ตาอยู่ชิดติดกันและมีขนสั้น ๆ หนึ่งเส้น ที่มุมส่วนหน้าของด้านที่มีตาลักษณะเป็นท่อ จมูกด้านที่ไม่มีตามองเห็นไม่ชัด รอยปากโค้งยาวถึงส่วนล่างขอบหน้าของตา ริมฝีปากไม่มีขน ครีบหลังเริ่มต้นที่เหนือตาหรืออยู่ส่วนหน้าของตาลเล็กน้อย ก้านครีบส่วนหน้าสั้นกว่าส่วนหลัง ครีบหลังและครีบกันติดกับครีบหาง ฐานครีบหูกว้างและติดกับส่วนบนของเยื่อปิดช่องเหงือก ครีบท้องเล็กฐานครีบกว้าง ครีบหางกลม เส้นข้างตัวตรงข้างละเส้น เกล็ดแบบ ctenoid ทั้งสองด้านของลำตัว

สีของลำตัว ลำตัวสีน้ำตาลอ่อน มีแถบสีดำพาดขวางลำตัว 10-11 แถบ ครีบหางดำ, น้ตาล มีแถบสีขาวแทรกตรงกลางครีบ

แหล่งที่พบ เขตน้ำตื้นชายฝั่งพื้นท้องทะเลเป็นทรายหรือโคลน

วงศ์ Cynoglossidae
(รูปที่ 30)

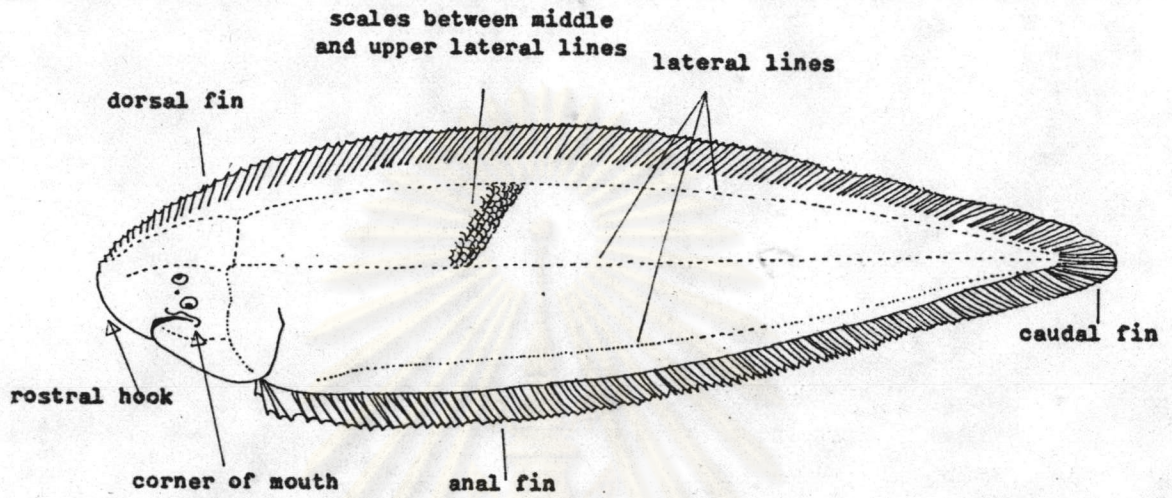
ลักษณะประจำวงศ์

ลำตัวยาว รูปร่างคล้ายลิ้น ส่วนท้ายลำตัวแหลม แบนข้าง เกล็ดเล็กแบบ ctenoid ทั้งสองด้านแต่ด้านไม่มีตาอาจจะเป็นเกล็ดแบบ cycloid เส้นข้างตัวไม่มีหรือมีเส้นเดียว, สองเส้นหรือสามเส้นบนด้านที่มีตา ซึ่งอาจจะแตกแขนงออกไปอีก แต่ด้านไม่มีตาเจริญน้อยกว่าด้านมีตา ก้านครีบไม่มีก้านครีบแข็ง ครีบหลังเริ่มจากส่วนของจะงอยปาก ครีบหลังและครีบกันติดกับครีบหาง ไม่มีครีบทู ครีบท้องด้านซ้ายเจริญดีอาจจะติดกับครีบกัน ขอบของกระดูกฝาปิดเหงือกอันหน้าฝังอยู่ใต้ผิวหนัง ปากมีลักษณะโค้งยาวคล้ายตะขอ ตาเล็กมาก ริมฝีปากเรียบหรือมีขน ฟันเล็กมีเฉพาะด้านที่ไม่มีตา

สกุล Cynoglossus Hamilton-Buchanan

ลักษณะประจำสกุล

ลำตัวรูปร่างคล้ายใบหอก ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัวและมีเกล็ดแบบ ctenoid ด้านที่ไม่มีตามีเกล็ดแบบ ctenoid หรือ cycloid ด้านที่มีตามีเส้นข้างตัว 2-3 เส้น เชื่อมติดต่อกันด้วยแขนงของเส้นข้างตัวทางด้านหัว เส้นข้างตัวเส้นที่หนึ่งอยู่ที่กึ่งกลางลำตัว อีกเส้นหนึ่งพาดไปตามความยาวของฐานครีบหลัง อีกเส้นหนึ่งพาดไปตามความยาวของฐานครีบกัน หรืออาจจะไม่มีเส้นนี้ ด้านที่ไม่มีตามีเส้นข้างตัว 2 เส้น หรือเส้นเดียว หรือไม่มีเส้นข้างตัว จมูกส่วนหน้าของด้านที่มีตาและไม่มีตามีลักษณะเป็นท่อ ส่วนท้ายเป็นรูหรือช่องเปิด ปากโค้งมาก จะงอยปากโค้งงอคล้ายตะขอเข้าไปที่รอยเปิดช่องปาก ริมฝีปากไม่มีขน ครีบหลังและครีบกันติดกับครีบหาง ไม่มีครีบทู ครีบท้องด้านซ้ายเจริญดีติดกับครีบกัน เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอ

รูปที่ 30 แสดงลักษณะทั่วไปของปลาวางศ์ Cynoglossidae
(FAO, 1984)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Cynoglossus puncticeps (Richardson, 1946)

(รูปที่ 83)

ชื่อภาษาไทย ลิ่นหมาชื่อสามัญ Speckled tongue soleชื่อวิทยาศาสตร์ห้องPlagusia puncticeps Richardson, Ichth. China and Japan.

1946.

Plagusia brachyrhynchus Bleeker, Nat. Tijdschr. Ned. Ind.

I. 1851.

Cynoglossus brachyrhynchus Günther, Cat. Brit. Mus. IV.

1862.

Cynoglossus puncticeps Günther, Cat. Fish. Brit. Mus. 1862;Bleeker, Atl. Ichth. 1866-1872; Day, Fish India. 1878-1888; Weber and de Beaufort, Fishes of the Indo-Aust. Archip., V, 1931.ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 2 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 152-168 มม.ลักษณะทั่วไปD. 101; A. 72-83; P₂. 4; LL. 97.

ลำตัวแบน, ยาว ความยาวมาตรฐานลำตัวเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เท่าของความยาวหัว ความยาวหัวเท่ากับ 2.46, 11.38 และ 1.98 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความหลังตามลำตัว ครีบหลังและครีบกันติดกับครีบหาง ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว ตาไม่ติดกันมีช่องว่างกันเล็กน้อย จะงอยปากกลมโค้งยาวคล้ายตะขอ มุมปากยาวไม่เลยขอบหลัง

ของตาใกล้กับปลายจะงอยปากมากกว่าช่องเปิดเหงือก ด้านที่มีตามีเส้นข้างตัวสองเส้นใต้ครีบ
หลังหนึ่งเส้นและกึ่งกลางตัวหนึ่งเส้น ด้านที่ไม่มีตามีเส้นข้างตัว เกล็ดแบบ ctenoid
ทั้งสองด้านลำตัว ระหว่างเส้นข้างตัวมีเกล็ด 15-19 แถว

สีของลำตัว ด้านที่มีตาสีน้ำตาล, เหลืองและมีจุดประสีดำกระจายทั่วไปพาดขวาง
ลำตัว ก้านครีบหลังและครีบกันบางส่วนมีจุดสีน้ำตาลดำ

แหล่งที่พบ พื้นท้องทะเลในเขตชายฝั่งที่เป็นโคลนและทราย หรือในเขตน้ำกร่อย

สกุล Paraplagusia Bleeker

ลักษณะประจำสกุล

รูปร่างแบนยาวคล้ายใบหอก ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว เกล็ดแบบ ctenoid
ทั้งสองด้านของลำตัว ด้านที่มีตามีเส้นข้างตัวสองหรือสามเส้นติดต่อกันด้วยแขนงที่สั้นหัว เส้น
หนึ่งขนานไปกับความยาวของครีบหลัง เส้นหนึ่งอยู่กึ่งกลางตัว และถ้ามีอีกเส้นหนึ่งขนานไปกับ
ความยาวครีบกัน ด้านที่ไม่มีตามีเส้นข้างตัวหนึ่งเส้นแต่ไม่มีรูประสาท ด้านที่มีตามีรูจมุกเป็นท่อ
หนึ่งท่อและมีลิ้นปิดเปิดได้ ด้านไม่มีตามีรูจมุก 2 รู อยู่ใกล้กัน อันหน้ามีลักษณะเป็นรูมีก้นเนื้อ
ปิด อันหลังเป็นท่อนสั้น ๆ รูปไข่ ปากไม่เท่ากัน จะงอยปากโค้งมากคล้ายตะขอกลุมรอยเปิด
ของปาก ริมฝีปากด้านที่มีตามีขน ครีบหลังและครีบกันติดกับครีบหาง ไม่มีครีบทู ครีบท้องด้าน
ซ้ายเชื่อมติดกับครีบกัน เยื่อปิดช่องเหงือกไม่ติดกับคอดคอก

Paraplagusia blochi (Bleeker, 1851)

(รูปที่ 84)

ชื่อภาษาไทย ลิ้นหมา, ยอดม่วงปากขน

ชื่อสามัญ Tongue fish, Tongue sole.

ชื่อวิทยาศาสตร์ฟอง

Plagusia Blochii Bleeker, Nat. Tijdschr. Ned Indie. I. 1851.

Paraplagusia blochii Norman, Rec. Ind. Mus. 1928.

Paraplagusia blochi Weber and de Beaufort, Fish of the Indo-Aust. Archip. 1929.

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 1 ตัว ขนาดความยาวมาตรฐาน 160 มม.

ลักษณะทั่วไป

D. 102; A. 78; Ll. 84.

ลำตัวแบนรูปร่างคล้ายลิ้น ความยาวมาตรฐานลำตัวเท่ากับ 3.81 เท่าของความยาวหัว ความยาวหัวเท่ากับ 2.47, 8.4 และ 2.1 เท่าของความยาวจะงอยปาก, เส้นผ่าศูนย์กลางตาและความยาวหลังตาตามลำดับ ตาอยู่ด้านซ้ายของลำตัว ระหว่างตามีเกล็ดกั้นอยู่ จะงอยปากค่อนข้างแหลมมีลักษณะโค้งงอคล้ายตะขอ ส่วนปลายยาวถึงส่วนล่างกึ่งกลางตาหรือส่วนท้ายของตา มีรูจมูกเป็นท่อหนึ่งท่อบนริมฝีปากบนของด้านที่มีตา ริมฝีปากล่างมีขน ครีบหลังและครีบกันติดกับครีบหาง ครีบหลังมีก้านครีบระหว่าง 99-104, ครีบกัน 74-82 ไม่มีครีบหู ครีบท้องด้านซ้ายเจริญดีและเชื่อมติดกับครีบกัน ครีบหางแหลม ด้านที่มีตามีเส้นข้างตัวสองเส้น เกล็ดระหว่างเส้นข้างตัวทั้งสอง 13-16 แถว เส้นข้างตัวด้านไม่มีตามองเห็นไม่ชัด เกล็ดเส้นข้างตัวกึ่งกลางตัว 75-84 เกล็ด เกล็ดแบบ ctenoid ทั้งสองด้านของลำตัว

สีของลำตัว ด้านที่มีตาสีน้ำตาลอาจจะมีจุดสีดำประปราย ด้านไม่มีตาสีชมพูจาง

แหล่งที่พบ อาศัยอยู่เขตชายฝั่งลักษณะพื้นท้องทะเลเป็นโคลนและทราย และอาจพบในเขตน้ำกร่อย

การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบชนิดของปลาในช่วงฤดูกาล

จำนวนชนิดของปลาที่พบในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 53 ชนิด โดยมีความแตกต่างกันทั้งในด้านจำนวนชนิดและปริมาณในแต่ละเดือนดังแสดงในตารางที่ 1 รูปที่ 31 ปลาที่พบมากเกือบตลอดปีมี 8 ชนิด ได้แก่ ปลากระทุงปากแดง (Hemirhamphus gaimardi) 13.47 เปอร์เซ็นต์, ปลาเห็ดโคนแห้ง (Sillago maculata) 12.11 เปอร์เซ็นต์, ปลากระบอกหางแบน (Liza subviridis) 10.91 เปอร์เซ็นต์, ปลากระบอกขาว (Valamugil seheli) 7.62 เปอร์เซ็นต์, ปลาหัวแข็ง (Atherina duodecimalis) 6.70 เปอร์เซ็นต์, ปลาข้าวเม่า (Ambassis kopsi) 6.75 เปอร์เซ็นต์, ปลาดอกหมากครีบสั้น (Gerres abbreviatus) 4.53 เปอร์เซ็นต์ และปลาเห็ดโคนเงิน (Sillago sihama) 4.19 เปอร์เซ็นต์ จำนวนชนิดและปริมาณของปลาจะพบมากในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม และในช่วงเดือนมิถุนายนถึงธันวาคม ส่วนเดือนเมษายนและพฤษภาคมพบว่ามีจำนวนชนิดและปริมาณของปลาน้อยกว่า ซึ่งเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงระหว่างลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จำนวนชนิดและปริมาณของปลาไม่แตกต่างกันมากนัก

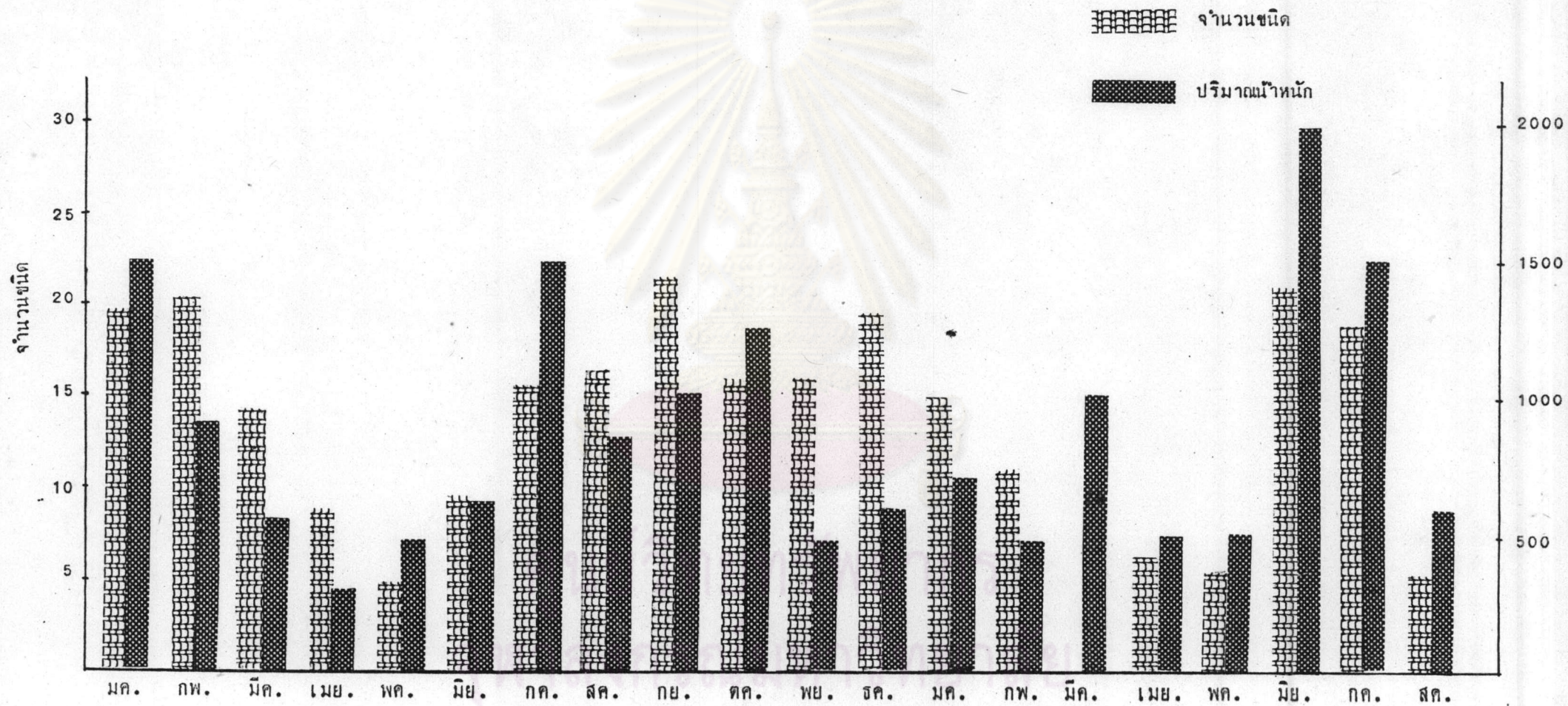
ความแปรปรวนของสัดส่วนเทียบกับความยาวมาตรฐานและความยาวหัวโดยใช้วิธีสหสัมพันธ์

(Correlation coefficient)

ความแปรปรวนของสัดส่วนลักษณะภายนอกเมื่อเทียบกับความยาวมาตรฐานและความยาวหัวโดยใช้วิธีสหสัมพันธ์ของปลาทั้ง 44 ชนิด พบว่าปลา 33 ชนิด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของสัดส่วนความยาวมาตรฐาน, ความยาวหัว ต่อลักษณะต่าง ๆ ไปในทางบวกคือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกันเช่นความยาวมาตรฐานเพิ่มขึ้น ความยาวหัวจะเพิ่มตาม และมีปลา 11 ชนิด (ตารางที่ 2) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของสัดส่วนความยาวมาตรฐาน, ความยาวหัวต่อลักษณะบางลักษณะไปในทางลบ ซึ่งหมายความว่าตัวแปรเปลี่ยนทั้งสองนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางตรงกันข้าม ปลาที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางลบมากที่สุดได้แก่ปลาอมไข่ลายบั้ง (Apogon lineolatus) ปลาหลังเขียว (Sardinella fimbriata) และปลากะพงน้ำตาลแดง (Lutianus vaigiensis) ซึ่งมีถึง 3 ลักษณะ นอกจากนั้นมีเพียงลักษณะเดียวเท่านั้น

ตารางที่ 1 แสดงชนิดของปลาที่พบในแต่ละเดือนตั้งแต่กรกฎาคม 2527 - สิงหาคม 2528 จากเครื่องมืออวนลากหับตึง บริเวณอ่าวมะนาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชนิด	พ.ศ. 2527												พ.ศ. 2528							
	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.
1. <u>Sardinella fimbriata</u>	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. <u>Stolephorus indicus</u>	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-
3. <u>Stolephorus bataviensis</u>	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
4. <u>Engraulis malabaricus</u>	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
5. <u>Chanos chanos</u>	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. <u>Tylosurus strongylurus</u>	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. <u>Hemirhamphus gaimardi</u>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
8. <u>Sphyaena jello</u>	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
9. <u>Sphyaena obtusata</u>	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
10. <u>Liza subviridis</u>	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11. <u>Liza melinoptera</u>	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-
12. <u>Liza tade</u>	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
13. <u>Liza macrolepis</u>	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. <u>Valamugil seheli</u>	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓
15. <u>Atherina duodecimalis</u>	✓	✓	✓	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
16. <u>Eleutheronema tetradactylum</u>	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. <u>Ambassis kopsi</u>	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-
18. <u>Epinephelus tauvina</u>	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19. <u>Therapon jarbua</u>	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	✓	-
20. <u>Pogon lineolatus</u>	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21. <u>Sillago sihama</u>	✓	✓	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓
22. <u>Sillago maculata</u>	✓	✓	✓	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
23. <u>Megalaspis cordyla</u>	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
24. <u>Caranx boops</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25. <u>Caranx sexfasciatus</u>	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26. <u>Caranx praeustus</u>	-	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
27. <u>Chorinemus tala</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28. <u>Chorinemus lysan</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓
29. <u>Lutianus russelli</u>	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓
30. <u>Lutianus vaiigiensis</u>	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31. <u>Secutor ruconius</u>	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32. <u>Gazza minuta</u>	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-
33. <u>Leiognathus elongatus</u>	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-
34. <u>Leiognathus fasciatus.</u>	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-
35. <u>Leiognathus daura.</u>	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-
36. <u>Leiognathus splendens.</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
37. <u>Leiognathus equulus</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-
38. <u>Gerres abbreviatus</u>	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
39. <u>Gerres oblongus</u>	✓	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40. <u>Gerres punctatus</u>	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-
41. <u>Gerres oyena</u>	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
42. <u>Upeneus tragula</u>	✓	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-
43. <u>Callionymus sagitta</u>	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-
44. <u>Siganus javus</u>	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45. <u>Acentrogobius ornatus.</u>	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
46. <u>Platycephalus indicus.</u>	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
47. <u>Pseudorhombus javanicus</u>	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-
48. <u>Pseudorhombus arsius</u>	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓
49. <u>Aseraggodes dubius</u>	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	-
50. <u>Pardachirus pavoninus</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
51. <u>Synaptura quagga</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
52. <u>Cynoglossus puncticeps</u>	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
53. <u>Paraplagusia blochi</u>	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

รูปที่ 31 แผนภูมิแสดงจำนวนชนิดและน้ำหนักของปลาที่ได้จากอวนลากที่บตลิ่งแต่ละเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2527 - สิงหาคม 2528

ตารางที่ 2 แสดงชนิดของปลาที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำมากหรือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางลบของความแปรปรวนสัดส่วนของความยาวมาตรฐาน, ความยาวหัวต่อลักษณะต่าง ๆ

ชนิดของปลา	ความยาวมาตรฐาน (SL)					ความยาวหัว (HL)		
	HL	PD	PN	PT	PV	SN	EY	PO
1. <u>Sardinella fimbriata</u>	0.3384	-	-	-	-	0.3416	0.6831	-
2. <u>Stolephorus bataviensis</u>	-	-	-	-	-	0.477	-	-
3. <u>Tylosurus strongylurus</u>	-	-	-	-	-	-0.3812	-	-
4. <u>Liza tade</u>	-	-	-	-	-	0.1997	-	-
5. <u>Valamugil seheli</u>	-	-	-	-	-	0.5447	-	-
6. <u>Apogon lineolatus</u>	0.6179	-	-	0.6072	-	-	-	0.3693
7. <u>Caranx boops</u>	-	-	-	-	0.6415	-	-	-
8. <u>Lutianus vaigiensis</u>	-	-	-	0.2449	-0.1195	0.1085	0.2425	-
9. <u>Secutor ruconius</u>	-	-	-	-	-	-	-	0.2548
10. <u>Leiognathus fasciatus</u>	-	-	-	-	-	-	0.4337	-
11. <u>Platycephalus indicus</u>	-	-	-	-	-	-	0.3153	-

ลักษณะสภาพแวดล้อมบริเวณอำวมะนาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. ลักษณะพื้นทะเล บริเวณอำวมะนาวมีลักษณะเป็นหาดทรายชายฝั่งมีอนุภาคของเม็ดทรายขนาดเฉลี่ย 210.25μ ห่างจากชายฝั่งอนุภาคของเม็ดทรายขนาดเฉลี่ย 143.61μ จัดว่าเป็นทรายละเอียด (Fine sand) เพราะอยู่ในช่วงขนาด $250-125 \mu$ (Muller, 1967)
2. อุณหภูมิ อุณหภูมิของน้ำในรอบปีที่ได้ทำการสำรวจนั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละเดือน ดังตารางที่ 3
3. ความเค็ม ความเค็มของน้ำในบริเวณที่ทำการสำรวจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน ในฤดูร้อนจะมีความเค็มของน้ำสูงกว่าในฤดูอื่น ในขณะที่น้ำลงมากจะมีความเค็มของน้ำสูงกว่าในขณะน้ำขึ้นหรือในขณะที่มีน้ำฝนหลาก ความเค็มของน้ำวัดเป็นส่วนในพัน ดังตารางที่ 3
4. ความลึกของน้ำ บริเวณห่างจากฝั่ง 100 เมตร ความลึกของน้ำ 2.20 เมตร เมื่อน้ำขึ้นสูงสุด และความลึกของน้ำ 80 เซนติเมตร เมื่อน้ำลงต่ำสุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ	2527												2528							
	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค
1. อุณหภูมิ (°C)	21.0	23.5	28.0	35.0	34.0	31.2	29.0	28.3	29.5	27.5	28.0	21.5	23.3	22.0	26.5	33.7	31.5	29.0	29.5	28.0
2. ความเค็ม (ppt)	30	30	31	34	33	31	30	28	29	31	30	30	31	30	31	35	34	30	29	28

ตารางที่ 3 แสดงความแตกต่างของอุณหภูมิ ความเค็ม แต่ละเดือนในรอบปีบริเวณอำเภอมะนาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย